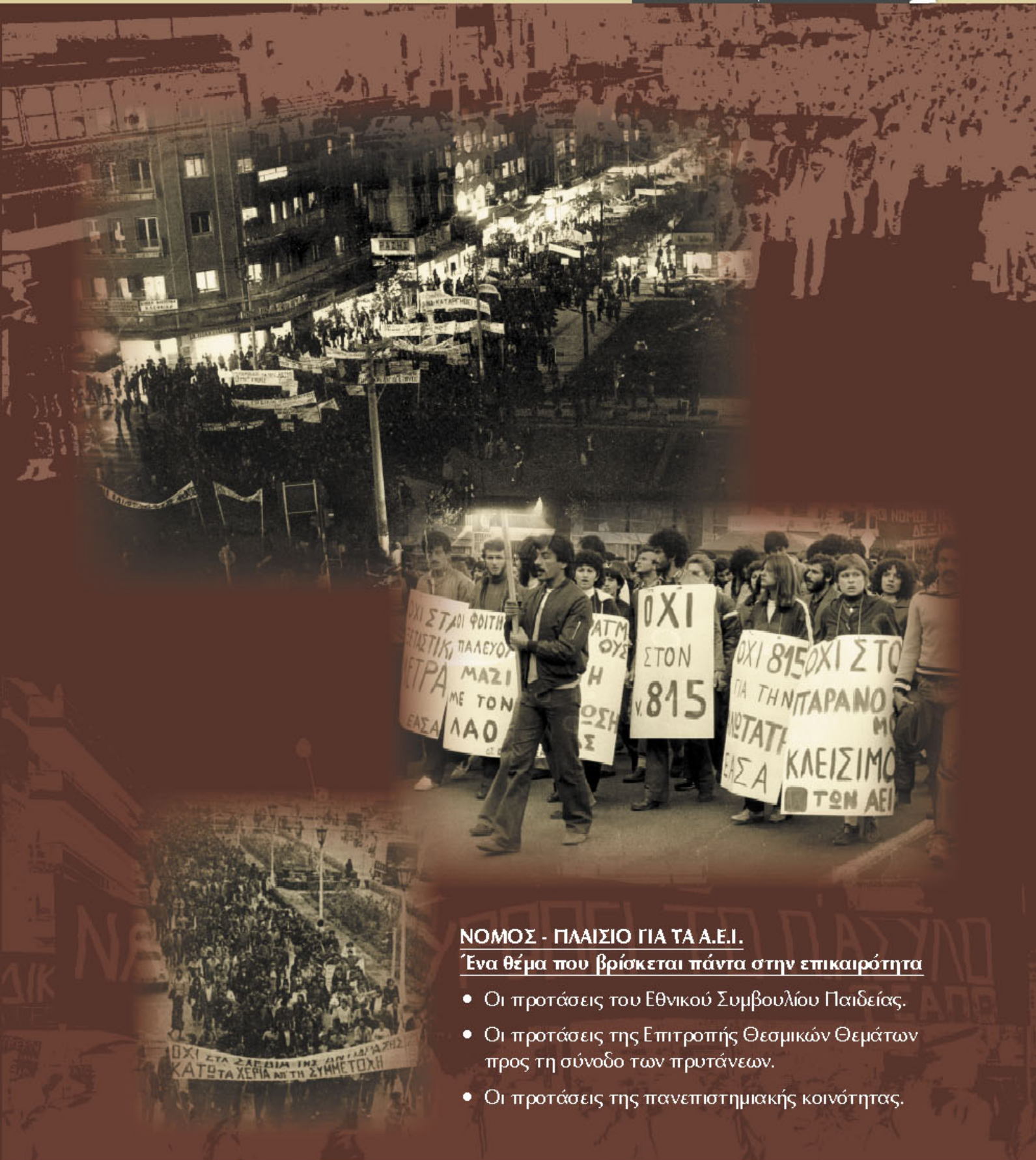

Πανεπιστημίου Ποδη

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ 20 | ΜΑΡΤΙΟΣ 2006

ΝΟΜΟΣ - ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ Α.Ε.Ι.

Ένα θέμα που βρίσκεται πάντα στην επικαιρότητα

- Οι προτάσεις του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας.
- Οι προτάσεις της Επιτροπής Θεσμικών Θεμάτων προς τη σύνοδο των πρυτάνεων.
- Οι προτάσεις της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Είμαστε εις το «εμείς» κί όχι εις το «εγώ»

Μέρες που είναι, αντί άλλου προλόγου ας αφουγκραστούμε μια φωνή από το παρελθόν που ίσως μπορεί να σταλάξει μια σταγόνα «σοφίας» στη σημερινή «κοινωνία της γνώσης»: «Γράφουν σοφοί άντρες πολλοί, γράφουν τυπογράφοι ντόπιοι και ξένοι διαβασμένοι για την Ελλάδα – ένα πράμα μόνον με παρεκίνησε κ' εμένα να γράψω, ότι τούτην την πατρίδα την έχομεν όλοι μαζί, και σοφοί κι' αμαθείς και πλούσιοι και φτωχοί και πολιτικοί και στρατιωτικοί και οι πλέον μικρότεροι άνθρωποι· όσοι αγωνιστήκαμε, αναλόγως ο καθείς, έχομεν να ζήσωμεν εδώ. Το λοιπόν δουλέψαμεν όλοι μαζί, να την φυλάμεν κι' όλοι μαζί και να μην λέγη ούτε ο δυνατός «εγώ», ούτε ο αδύνατος. Ξέρετε πότε να λέγη ο καθείς «εγώ»; Όταν αγωνιστή μόνος του και φκειάση, ή χαλάση, να λέγη εγώ· όταν όμως αγωνίζονται πολλοί και φκειάνουν, τότε να λένε «εμείς». Είμαστε εις το «εμείς» κι' όχι εις το «εγώ». Και εις το εξής να μάθωμεν γνώση, αν θέλωμεν να φκειάσωμεν χωριόν, να ζήσωμεν όλοι μαζί».

Απομνημονεύματα Μακρυγιάννη
Η συντακτική επιτροπή

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ Τ.Μ. ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧ. (ΦΩΤ. Γ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ).

ΤΑ ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΠΟΥ ΔΙΕΞΗΓΑΓΕ ΤΟ Α.Π.Θ.

Μόνο το 70% των φοιτητών τελειώνει τις σπουδές του

Στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι φοιτητές χρειάζεται να επεκτείνουν τη διάρκεια των σπουδών τους κατά ένα ως έξι έτη για να καταφέρουν να πάρουν το πτυχίο τους, ενώ οι τρεις στους δέκα παραμένουν «αιώνιοι» φοιτητές.

Το Α.Π.Θ. είναι το μοναδικό πανεπιστήμιο στον ελλαδικό χώρο που «μελετά» την πορεία των φοιτητών του, προχωρώντας ένα βήμα περισσότερο σε μια αξιολογική πορεία, προκειμένου να βελτιώσει το επίπεδο σπουδών και συνθηκών εργασίας.

Έτσι, και μετά από σχετική απόφαση του πρυτανικού συμβουλίου του Α.Π.Θ., συνεχίστηκε και συστηματοποιήθηκε η παρακολούθηση της ροής των φοιτητών του Α.Π.Θ. για το διάστημα 1986-1996. Το διάστημα αυτό επιλέχθηκε ώστε να είναι δυνατό να γίνουν οι συγκρίσεις μεταξύ των ετών εισαγωγής, έχοντας διανύσει δύο τουλάχιστον χρόνια μετά το τέλος της τελευταίας ακαδημαϊκής χρονιάς σπουδών. Τα στοιχεία συγκεντρώθηκαν την ακαδημαϊκή χρονιά 2004-2005 και αναφέρονται μέχρι και τις εξετάσεις Σεπτεμβρίου 2003.

Οι στόχοι της έρευνας

Ο γενικός στόχος ήταν να αποτυπωθεί μια διαδικασία συγκέντρωσης και επικαιροποίησης στοιχείων που μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν δεδομένο για την άσκηση πολιτικής του ιδρύματος. Η ορθολογική καταγραφή των σχετικών δεδομένων και η επισήμανση ενδεχόμενων προβλημάτων στη μηχανογραφική αποτύπωσή τους αποτελούν ένα εξαιρετικό εργαλείο για μια ολοκληρωμένη και χρηστή διοίκηση.

Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από μελέτη του Παρατηρητηρίου Ροής Φοιτητών του Α.Π.Θ. σχετικά με την κινητικότητα φοιτητών και διδασκόντων.

Παρουσιάστηκαν από τον επικεφαλής της μελετητικής ομάδας καθηγητή Θεόδωρο Χατζηπαντελή και τον πρύτανη του Α.Π.Θ. καθηγητή Ιωάννη Αντωνόπουλο σε ειδική εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Νοέμβριο.

Στα ευρήματα του Παρατηρητηρίου παρουσιάζονται στοιχεία που αφορούν στους εισαγόμενους στο Α.Π.Θ. κατά φύλο και τρόπο εισαγωγής (πανελλήνιες, μετεγγραφές εσωτερικού και εξωτερικού, κ.τ.λ.) σχετικά με τη «σημερινή» τους κατάσταση (αποφοιτήριο, πτυχίο, συνέχιση της φοίτησης), τη διάρκεια αποφοίτησης και το μέσο βαθμό πτυχίου. Επίσης ολοκληρώθηκε η καταγραφή στοιχείων που αφορούν στη ροή των μελών Δ.Ε.Π. από το 1982 μέχρι σήμερα. Υπολογίζονται χρόνοι μετάβασης από βαθμίδα σε βαθμίδα, ποσοστό εξελίξεων κατά τμήμα, φύλο και συνολικά.

Ακόμη ολοκληρώθηκαν δύο δειγματοληπτικές έρευνες που πραγματοποιήθηκαν την άνοιξη του 2005:

Ρεπορτάζ

Κατερίνα Παλιγιάννη

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ Τ.Μ. ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧ. (ΦΩΤ. Γ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ).

- Η πρώτη έγινε σε αντιπροσωπευτικό δείγμα φοιτητών κάθε τμήματος (συνολικά 2.800 ερωτηματολόγια) και αναφέρεται στα ειδικά προβλήματα κάθε τμήματος.
- Η δεύτερη έγινε στο γενικό πληθυσμό των φοιτητών του Α.Π.Θ. (2.600 ερωτηματολόγια) και αναφέρεται σε χαρακτηριστικά εκτίμησης ποιότητας των σπουδών και ποιότητας στοιχείων της καθημερινής ζωής του ιδρύματος.

Οι αιώνιοι φοιτητές

Σύμφωνα με τα πορίσματα της έρευνας:

Τρεις στους δέκα φοιτητές που είναι εγγεγραμμένοι στο Α.Π.Θ. είναι οι λεγόμενοι «λιμνάζοντες» ή «αιώνιοι» φοιτητές, που έχουν εγκαταλείψει εδώ και χρόνια τις σπουδές τους και στη συντριπτική τους πλειοψηφία θεωρείται ότι δεν θα πάρουν ποτέ πτυχίο. Αντιθέτως, μόνο το 1,5% των φοιτητών, κατά μέσο όρο, παίρνουν το πτυχίο τους με την ολοκλήρωση των σπουδών τους στον προβλεπόμενο από το πρόγραμμα σπουδών χρόνο (στα 4, 5 ή 6 χρόνια ανάλογα με τη σχολή), ενώ το 70% όσων εισάγονται στο ίδρυμα παίρνουν πτυχίο σε χρόνο μέχρι διπλάσιο των ετών σπουδών (στα 8, 10 ή 12 χρόνια αντίστοιχα).

Δύο στους τρεις (63%) φοιτητές προσδοκούν από τις σπουδές τους μόνο τις γνώσεις που θα τους προσφέρουν, ενώ κάτι παραπάνω από τους μισούς (55%) προσδοκούν την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Από το σύνολο των φοιτητών το 70% εισάγεται με πανελλήνιες εξετάσεις. Το 10% μετεγγράφεται από άλλα τμήματα Α.Ε.Ι. ενώ το υπόλοιπο 20% εισάγεται μέσω ειδικών ρυθμίσεων (ομογενείς, Κύπριοι, αθλητές, λόγοι υγείας, μετεγγραφές εξωτερικού). Οι μισοί από όσους εισάγονται για άλλους λόγους καταλήγουν να είναι λιμνάζοντες φοιτητές.

Επίσης, κατά μέσο όρο, οι φοιτητές ασχολούνται τρεις ώρες την ημέρα με τις σπουδές τους (διάβασμα και παρακολούθηση), περνούν μια ώρα στο κυλικείο ξοδεύοντας 1,8 ευρώ και ξοδεύουν 100 ευρώ την εβδομάδα για προσωπικά έξοδα και ψυχαγωγία.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ Τ.Μ. ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧ. (ΦΩΤ. Γ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ).

Προβλέπονται συναντήσεις των μελών, ετήσια συνέδρια, σύσταση ομάδων εργασίας και πολιτιστικές εκδηλώσεις. Το δίκτυο αναμένεται σύντομα να διευρυνθεί με τη συμμετοχή και άλλων πανεπιστημίων που θα εκδηλώσουν σχετικό ενδιαφέρον.

ΦΩΤ.: ΝΟΝΤΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ

ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ 10 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΑΠΟ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Η ανταλλαγή φοιτητών, προγραμμάτων σπουδών και η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των πανεπιστημίων αποτέλεσαν τον κύριο άξονα της συμφωνίας που υπογράφηκε στις 10 Φεβρουαρίου στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο της ιδρυτικής διακήρυξης του «Βαλκανικού Δικτύου Πανεπιστημίων».

Βαλκανικό δίκτυο πανεπιστημίων για ανταλλαγές φοιτητών και προγραμμάτων

Τα έντεκα μεγαλύτερα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα των Βαλκανίων προχωρούν στη δημιουργία του «Βαλκανικού Δικτύου Πανεπιστημίων» συμμετέχοντας ουσιαστικά στην πρωτοβουλία του Α.Π.Θ. Στη συνάντηση εργασίας που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα της συγκλήτου, οι πρυτάνεις των εν λόγω πανεπιστημίων συμφώνησαν να συνεργαστούν για το καλό της επιστήμης και του πολιτισμού. Μετά από πολύωρη συζήτηση, οι εκπρόσωποι διέκριναν πως υπάρχει η δυνατότητα σύσφιξης των σχέσεων, οι οποίες προσβλέπουν στη διασυνοριακή ακαδημαϊκή και επιστημονική συνεργασία,

στην προώθηση σχέσεων καλής γειτονίας όπως και στο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα οποία με αμοιβαία στήριξη θα δημιουργήσουν «κέντρα αριστείας» για την ακαδημαϊκή ποιότητα και την έρευνα. Τα παραπάνω, όπως επισημαίνεται, θα συμβάλουν σε μια πιο ανταγωνιστική παρουσία στην ευρωπαϊκή περιοχή ανώτατης εκπαίδευσης και στην ευρωπαϊκή περιοχή έρευνας.

Στο πλαίσιο του δικτύου προβλέπονται συναντήσεις των μερών, ετήσια συνέδρια, σύσταση ομάδων εργασίας, αλλά και διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων. Το «Βαλκανικό Δίκτυο Πανεπιστημίων» θα ασχοληθεί επίσης, σε ένα μετέπειτα στάδιο, με την προώθηση νέων τεχνολογιών, τη μεταφορά πόρων, τη δημιουργία κοινών

ΦΩΤ.: ΝΟΝΤΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ

μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών, την ανταλλαγή βάσεων δεδομένων και την ανάπτυξη προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Προοπτικές διεύρυνσης

Στο δίκτυο κλήθηκαν και συμμετείχαν 10 πανεπιστήμια από αντίστοιχες Βαλκανικές χώρες (πανεπιστήμια Τιράνων και Αργυροκάστρου από την Αλβανία, Σόφιας από τη Βουλγαρία, «Κυρίλλου και Μεθοδίου» των Σκοπίων από την Π.Γ.Δ.Μ., Ιασιού από τη Ρουμανία, Βελιγραδίου και Νόβισαντ από την Σερβία-Μαυροβούνιο και Τσανάκαλε από την Τουρκία), και από ελληνικής πλευράς συμμετείχαν το Α.Π.Θ. και το πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Ωστόσο υπάρχει προοπτική διεύρυνσης του δικτύου και προς άλλα πανεπιστήμια. Τα παραπάνω πανεπιστήμια εκπροσώπησαν στη συνάντηση πρυτάνεις και αντιπρυτάνεις.

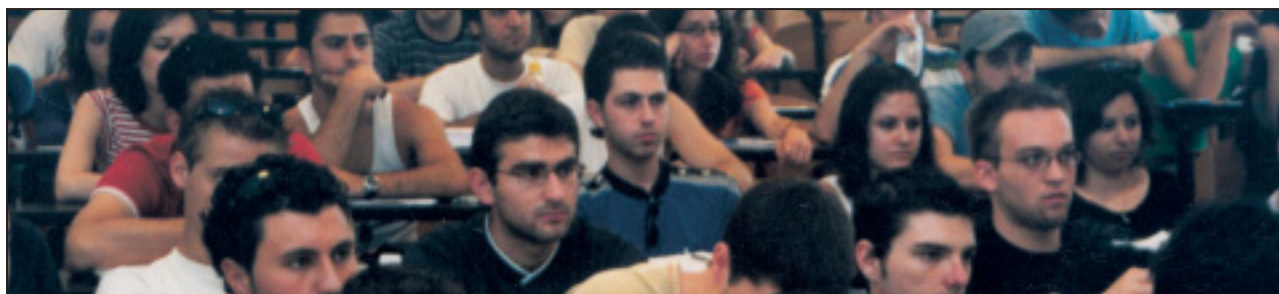
Τα δίκτυο θα είναι ανοιχτό σε οποιοδήποτε πανεπιστήμιο θελήσει να συμμετάσχει σε κοινά ή εκπαιδευτικά προγράμματα εντός του πεδίου της συμφωνίας του «Βαλκανικού Δικτύου Πανεπιστημίων». Τα μέλη του αναμένεται να συντονίσουν τα προγράμματα σπουδών τους, αν αυτό είναι δυνατό, για να επιτρέψουν στους φοιτητές και στο εκπαιδευτικό προσωπικό να συμμετάσχουν σε προγράμματα ανταλλαγών, συμβάλλοντας έτσι στην καλύτερη κατανόηση μεταξύ των πολιτισμών, στη φιλία, στην ειρήνη και στο διάλογο μεταξύ των κρατών - μελών.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι το «Βαλκανικό Δίκτυο Πανεπιστημίων» θα εργαστεί για την καθιέρωση ενός κοινού ταμείου, με σκοπό τη στήριξη προτεινόμενων ερευνητικών προγραμμάτων, ιδιαίτερα στους τομείς της βαλκανικής ιστορίας, του πολιτισμού και των τεχνών. Επίσης θα ασχοληθεί ενεργά με την συμμετοχή σε εκπαιδευτικά και ερευνητικά προγράμματα που προσφέρονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή άλλους διεθνείς φορείς.

Ο πρύτανης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Γιάννης Αντωνόπουλος, μίλησε για μια κοινή στρατηγική πολιτική της παιδείας στο χώρο των Βαλκανίων. *«Είναι μια καλή στιγμή τόσο για το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, όσο και για τους άλλους συναδέλφους, καθώς αρχίζουμε πια να συζητάμε όλοι μαζί σ' ένα τραπέζι για κοινά ζητήματα που μας απασχολούν. Το Αριστοτέλειο, ως πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης, δηλαδή της μητρόπολης των Βαλκανίων, πιστοποιεί το ρόλο του και βάζει σήμερα το θεμέλιο λίθο για την πολυπόθητη συνεργασία που απαιτούν οι ανάγκες του μέλλοντος»*. Όπως συμπλήρωσε ο ίδιος, *«τώρα ξεκινάμε τη συζήτηση για τους τομείς των ανθρωπιστικών επιστημών και των τεχνών και αργότερα ευελπιστούμε πως θα επεκταθούμε και στις υπόλοιπες περιοχές της επιστήμης»*.

Η αντιπρύτανης ακαδημαϊκών υποθέσεων, Αικατερίνη Δούκα-Καμπίτογλου, υπενθύμισε ότι το Α.Π.Θ. έχει ήδη συνεργασία με αυτά τα ιδρύματα σε διμερές επίπεδο, όμως τώρα κρίνεται απαραίτητο να διευρυνθεί και να εμπλουτιστεί ο τομέας αυτός περισσότερο συλλογικά. Στην κατεύθυνση αυτή ο πολυεθνικός και διεπιστημονικός χαρακτήρας του δικτύου εστιάζεται στα ιδιαίτερα ιστορικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά των εθνών μας.

Συμπαράστατες στην πρωτοβουλία του Α.Π.Θ. είναι ο Δήμος Θεσσαλονίκης και το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος. Ο εντεταλμένος σύμβουλος του Δήμου στο «Δίκτυο Βαλκανικών Πόλεων», Χάρης Αηδονόπουλος, και ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Κ.Θ.Β.Ε., Νικήτας Τσακίρογλου, χαιρέτησαν στη συνάντηση εργασίας την πρωτοβουλία, επισημαίνοντας τη σημασία της προσπάθειας για το καλό της επιστήμης, και του πολιτισμού, η οποία θα φέρει ακόμη πιο κοντά τους λαούς της περιοχής.

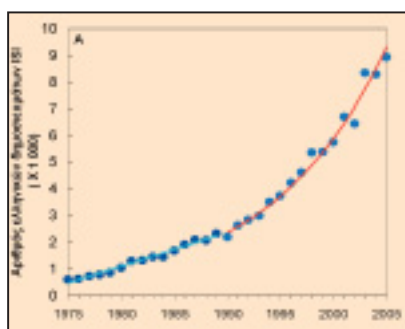

Πανεπιστημιακή έρευνα και αξιολόγηση

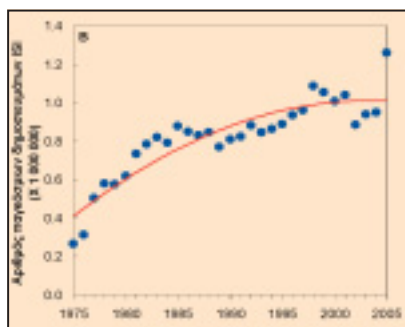
των **Κωνσταντίνου Ι. Στεργίου**
και **Ιωάννη Δ. Παντή**

αναπληρωτών καθηγητών
του Τμήματος Βιολογίας Α.Π.Θ.

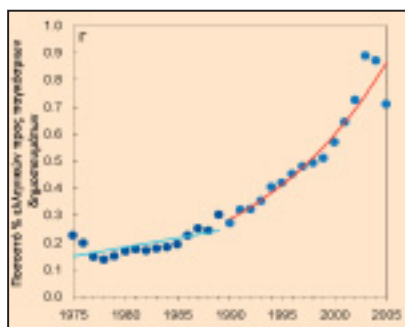
Στοιχεία από το ISI Thomson (Science
Citation Index, Web of Science)
για την περίοδο 1975-2005.

Διάγραμμα 1: Αριθμός ελληνικών δημοσιευμάτων.

Διάγραμμα 2: Αριθμός παγκόσμιων δημοσιευμάτων

Διάγραμμα 3: Ποσοστό ελληνικών προς παγκόσμια δημοσιεύματα.

Η δημόσια συζήτηση για την κρίση των πανεπιστημίων, που τα τελευταία χρόνια έχει πάρει μεγάλη διάσταση, πολύ σπάνια τεκμηριώνεται με στοιχεία. Αυτή εκφράζει περισσότερο μια διάθεση πολιτικής τοποθέτησης, που οδηγεί σε μια προσπάθεια «χειραγώγησης» των πανεπιστημίων παρά σε μια γόνιμη κριτική βελτίωσής τους. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη διαστρέβλωση της πραγματικής εικόνας, αλλά και τη συκοφαντία τόσο των ελληνικών πανεπιστημίων, όσο και της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Η έρευνα αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της ακαδημαϊκής δραστηριότητας και ένας πολύ σημαντικός δείκτης για την αξιολόγηση της είναι ο αριθμός δημοσιευμάτων¹⁻⁵. Και αυτό επειδή η δημοσίευση αποτελεί το μόνο τρόπο διάχυσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων, και ένα πολύ σημαντικό κριτήριο αναγνώρισης και εξέλιξης των ερευνητών⁴.

Μέχρι σήμερα το μονοπώλιο των στατιστικών στοιχείων για τα επιστημονικά δημοσιεύματα κατέχει το Ινστιτούτο Επιστημονικής Πληροφορίας (Institute for Scientific Information, ISI Thomson), που καταγράφει σε εβδομαδιαία βάση τον αριθμό των δημοσιευμάτων, και τις αναφορές τους, σε περισσότερα από 8000 διεθνή, έγκυρα επιστημονικά περιοδικά.

Αυτή η βάση δεδομένων, που είναι η αντίστοιχη της AGB για την τηλεθέαση, χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση και την ανάλυση της ερευνητικής επίδοσης σε διάφορα επίπεδα (ατομικό, φορέα, χώρας, ηπείρου)¹⁻⁵. Εμείς εδώ χρησιμοποιούμε τα διαθέσιμα στοιχεία για τον αριθμό των ελληνικών δημοσιευμάτων, που αφορούν σ' όλες τις επιστήμες (Science Citation Index) εκτός των κοινωνικών επιστημών και των καλών τεχνών, και υπολογίζουμε το ποσοστό των ελληνικών σε σχέση με τα παγκόσμια δημοσιεύματα για την περίοδο 1975-2005.

Εκθετική αύξηση των δημοσιευμάτων

Από το διάγραμμα 1 φαίνεται ότι ο αριθμός των ελληνικών δημοσιευμάτων αυξήθηκε εκθετικά την περίοδο αυτή, από περίπου 600 ανά έτος το 1975 σε περίπου 9.000 το 2005. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο ετήσιος ρυθμός αύξησης δημοσιευμάτων είναι πολύ μεγαλύτερος την περίοδο 1990-2005 σε σχέση με την περίοδο 1975-1990.

Τα δύο σημαντικά γεγονότα που συνέβαλαν σ' αυτήν τη διαφοροποίηση είναι η εφαρμογή του νόμου - πλαισίου για την ανώτατη εκπαίδευση (1982), που έδωσε κίνητρα για την εξέλιξη του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού των πανεπιστημίων, η προσαρμογή στη νέα ευρωπαϊκή πραγματικότητα και η χρήση των κοινοτικών κονδυλίων για την έρευνα. Ο ρυθμός αύξησης των ελληνικών δημοσιευμάτων είναι μεγαλύτερος από αυτόν των παγκόσμιων, που αυξάνεται με διαφορετικό πρότυπο, ασυμπτωτικά, και τείνει να σταθεροποιηθεί στα 1,0-1,2 εκατομμύρια δημοσιεύματα ανά έτος (διάγραμμα 2).

Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα το ποσοστό συμμετοχής των ελληνικών προς τα παγκόσμια δημοσιεύματα να αυξηθεί εκθετικά από 0,17% την περίοδο 1975-1980 σε 0,82% την περίοδο 2003-2005 (διάγραμμα 3), αύξηση 480%. Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι η ελληνική ερευνητική δραστηριότητα όχι μόνο αυξάνεται με ταχείς, εκθετικούς ρυθμούς αλλά και ότι αυξάνει τη σχετική συμμετοχή της στην παγκόσμια ερευνητική δραστηριότητα.

Αυτή η εκθετική αύξηση συμφωνεί με την τάση αύξησης του συνολικού αριθμού των δημοσιευμάτων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) σε σχέση με τις Η.Π.Α., και σχετίζεται αναμφισβήτητα με την ανάπτυξη της ερευνητικής συνεργασίας μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. εξαιτίας των ερευνητικών κοινοτικών κονδυλίων³.

Αξιολόγηση της ερευνητικής δραστηριότητας

Η ερευνητική δραστηριότητα σχετίζεται θετικά και με πολλές άλλες διαστάσεις της ακαδημαϊκής επίδοσης όπως είναι:

- η εκπαιδευτική διαδικασία, αφού με τα δημοσιεύματα παράγεται καινούρια γνώση η οποία μεταφέρεται μέσω της διδασκαλίας στους φοιτητές,
- η εκπαίδευση νέων ερευνητών, προπτυχιακών και μεταπτυχιακών, εξαιτίας της συμμετοχής τους στα ερευνητικά δρώμενα,
- η δυνατότητα χρηματοδότησης, αφού οι χρηματοδοτήσεις των ερευνητικών προτάσεων στηρίζονται σε μεγάλο βαθμό στον αριθμό δημοσιευμάτων των τελευταίων 5 ετών, και
- η ανάπτυξη νέων τεχνολογικών υποδομών και μεθοδολογιών, που στην Ελλάδα γίνεται κυρίως μέσα από τη χρηματοδότηση της έρευνας.

Έτσι, η εκθετική αύξηση του αριθμού δημοσιευμάτων δηλώνει έμμεσα και μια ανάλογη θετική μεταβολή σε όλες τις παραπάνω ακαδημαϊκές διαστάσεις.

Βέβαια, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν προβλήματα στην έρευνα στην Ελλάδα. Ο αριθμός δημοσιευμάτων είναι ένας δείκτης ερευνητικής επίδοσης. Άλλοι χρήσιμοι δείκτες είναι¹⁻⁴ ο αριθμός των αναφορών στα ελληνικά δημοσιεύματα, καθώς και οι εκφράσεις των δημοσιευμάτων και των αναφορών ανά συνολικό πληθυσμό και Α.Ε.Π., τα διεθνή βραβεία, οι ευρεσιτεχνίες, κ.τ.λ. Πρόσφατες έρευνες σε διεθνή περιοδικά³⁻⁴ δείχνουν ότι η θέση της Ελλάδας ως προς τον αριθμό των δημοσιευμάτων και των αναφορών είναι αρκετά ικανοποιητική αναλογικά με το Α.Ε.Π., τον πληθυσμό, το ποσοστό του Α.Ε.Π. που διατίθεται για έρευνα, καθώς και με το επίπεδο χειρισμού της αγγλικής γλώσσας από τους Έλληνες ερευνητές. Αρκεί να τονιστεί ότι σε αρκετές περιπτώσεις η Ελλάδα εμφανίζει τιμές δεικτών αναλογικά καλύτερες από αυτές χωρών όπως οι Η.Π.Α., η Γερμανία, η Ιαπωνία, η Αυστρία, κ.τ.λ.

Υποχρηματοδότηση και αξιολόγηση του πανεπιστημιακού έργου

Έτσι προκύπτει το εξής παράδοξο. Στο διεθνές ερευνητικό περιβάλλον η εικόνα της χώρας μας εμφανίζει θετικά και ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά, τα οποία όμως αναπτύσσονται σ' ένα κοινωνικά και οικονομικά αρνητικό εθνικό περιβάλλον. Το αρνητικό αυτό εθνικό περιβάλλον οφείλεται τόσο στην απαξίωση του ρόλου των πανεπιστημίων, όσο και στην κατά πολύ μικρότερη του μέσου όρου των 15 χωρών της Ε.Ε. χρηματοδότησης για την έρευνα. Επειδή, λοιπόν, πολλά λέγονται για τα πανεπιστήμια και την έρευνα στην Ελλάδα, ας μας πουν όσοι εργάζονται για την απαξίωση των πανεπιστημίων ποιος οικονομικός, κοινωνικός ή άλλος δείκτης εμφανίζει αυτούς τους ρυθμούς ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας με το διεθνές περιβάλλον; Τα προβλήματα στα πανεπιστήμια πρέπει να αναζητηθούν κυρίως στο έλλειμμα αυτονομίας από το υπουργείο, στην έντονη γραφειοκρατία που ο κομματισμός έχει επιβάλει και στον περιορισμό της κρατικής χρηματοδότησης για την έρευνα και την εκπαίδευση.

Το ελληνικό πανεπιστήμιο δεν φοβάται την αξιολόγηση αλλά πρέπει να ζητήσει από την πολιτεία να αντιμετωπιστούν οι παραπάνω περιοριστικοί παράγοντες που έχουν δημιουργηθεί με ευθύνη της. Θα πρέπει επομένως να σταματήσουν οι νομοθετικοί πειραματισμοί και θα πρέπει να καλύψει η πολιτεία τις υποχρεώσεις της. Διότι, αν επιφορτιστούν οι πανεπιστημιακοί και με το έργο της αξιολόγησης, θα δημιουργηθεί νέα διοικητική απασχόληση που θα τους απομακρύνει πολύ από το κύριο έργο τους που είναι η παραγωγή νέας γνώσης και η διδασκαλία της⁶. Αυτό θα μειώσει αναγκαστικά και δραστικά τους ρυθμούς ανάπτυξης της έρευνας και τους ρυθμούς βελτίωσης της ποιότητας της εκπαίδευσης. Η αξιολόγηση πρέπει να γίνει από καινούργιο εξειδικευμένο προσωπικό που θα γνωρίζει τους ποιοτικούς και ποσοτικούς δείκτες και τα εργαλεία αξιολόγησης και τους περιορισμούς τους. Η αξιολόγηση μπορεί να αποτελέσει ένα συμπληρωματικό και χρήσιμο εργαλείο για τα πανεπιστήμια και την πολιτεία για τη διαμόρφωση μιας εθνικής στρατηγικής ανάπτυξης για την έρευνα και την εκπαίδευση. Αυτό θα βελτιώσει ακόμη περισσότερο την ήδη καλή θέση της ελληνικής έρευνας, η οποία πρέπει να αποτελεί τη βασική προοπτική ανάπτυξης της χώρας μας στην εποχή των νέων τεχνολογιών και της κοινωνίας της γνώσης, στο πλαίσιο του ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας.

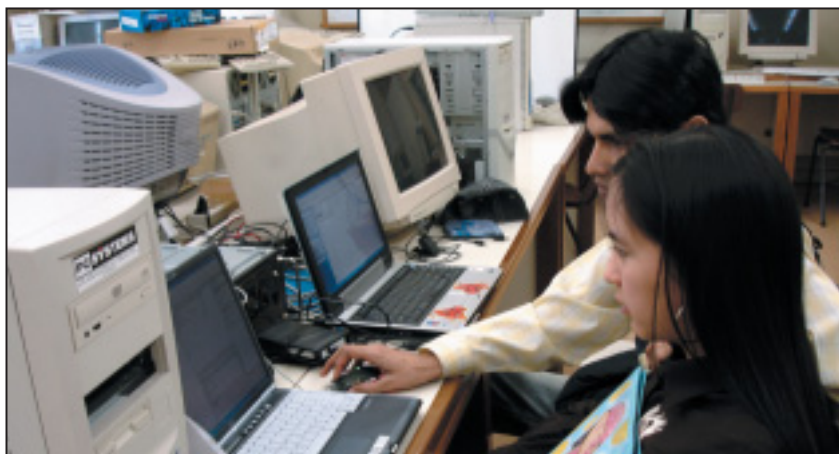
Παρά τα προβλήματα στην Ελλάδα στον τομέα της έρευνας που σε μεγάλο βαθμό οφείλονται στην υποχρηματοδότηση, στην απαξίωση του πανεπιστημιακού έργου και τους νομοθετικούς πειραματισμούς της πολιτείας, η ερευνητική δραστηριότητα, όπως προκύπτει από την καταμέτρηση των δημοσιεύσεων, αυξάνεται συνεχώς με ταχείς ρυθμούς, προσφέροντας πλούσιο έργο.

Βιβλιογραφία

1. MAY, R. M. (1997) The scientific wealth of nations. *Science* 275: 793.796.
2. OJASSO, T. (1998) The disciplines of national wealth. *Nature* 391: 628.
3. KING, D.A. (2004) The scientific impact of nations. What different countries get for their research spending. *Nature* 430: 311.316.
4. MAN, J. P., WEINKAUF, J. G., TSANG, M., SIN, D. D. (2004) Why do some countries publish more than others? An international comparison of research funding, English proficiency and publication output in highly ranked medical journals. *European Journal of Epidemiology* 19: 811.817.
5. GAUFFRIAU, M., LARSEN P.O. (2005) Counting methods are decisive for rankings based on publication and citation studies. *Scientometrics* 64: 85-93.
6. PARKINSON C.N. (1957) *Parkinson's law and other studies in Administration*. Ballantine Books, New York.

Μεταπτυχιακές σπουδές παγκόσμιας εμβέλειας

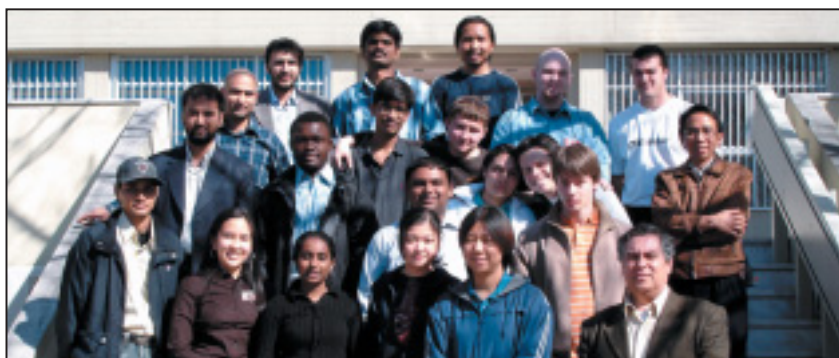
Στόχος αυτού του μεταπτυχιακού προγράμματος είναι οι φοιτητές από τρίτες χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ένας από τους στόχους της εκπαιδευτικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να προωθήσει προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών ικανών να προσελκύσουν φοιτητές από τρίτες χώρες και να ανταγωνισθούν αντίστοιχες σπουδές στις Η.Π.Α. Στο πλαίσιο αυτό δημιουργήθηκε η δράση ERASMUS-MUNDUS που στοχεύει στην οργάνωση μεταπτυχιακών σπουδών με συμμετοχή πανεπιστημίων των χωρών της Ε.Ε. και στην απονομή κοινού τίτλου σπουδών σε αντικείμενα καινοτόμα και ανταποκρινόμενα στις απαιτήσεις της νέας κοινωνίας της γνώσης.

Το Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ., με πρωτοβουλία του καθηγητή Γ. Χασάπη, συμμετέχει σε τέτοιες μεταπτυχιακές σπουδές που ξεκίνησαν να λειτουργούν από το ακαδημαϊκό έτος 2005-2006 με τίτλο: «Erasmus Mundus Master in Network and e-Business Centred Computing». Στο πρόγραμμα αυτό εκτός από το Τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών συμμετέχουν τα τμήματα Επιστήμης Υπολογιστών του Πανεπιστημίου του Reading του Ηνωμένου Βασιλείου, Τηλεματικής του Πανεπιστημίου Carlos III de Madrid της Ισπανίας και Επιστήμης Υπολογιστών του Trinity College της Ιρλανδίας.

Ο οδηγός σπουδών του μεταπτυχιακού αυτού προγράμματος προβλέπει παρακολούθηση μαθημάτων και στα τέσσερα συμμετέχοντα πανεπιστήμια και απονομή κοινού τίτλου σπουδών. Στην πλειοψηφία τους οι φοιτητές είναι υπότροφοι του προγράμματος ERASMUS-MUNDUS και η επιλογή τους έγινε με πολύ αυστηρά κριτήρια από έναν πολύ μεγάλο αριθμό αιτήσεων που υποβλήθηκαν από φοιτητές εκτός Ε.Ε. χωρών. Οι συγκεκριμένοι φοιτητές που φοιτούν αυτή τη στιγμή στο Α.Π.Θ. προέρχονται από τη Γουατεμάλα, Ινδία, Ινδονησία, Καναδά, Νήσο του Μαυρικίου, Μολδαβία, Σερβία-Μαυροβούνιο, Νιγηρία, Ουκρανία, Πακιστάν και Ταϊλάνδη.

Η συμμετοχή του Α.Π.Θ. στο πρόγραμμα αυτό είναι μια πρόκληση και ευκαιρία ανάδειξης της ικανότητας του να στηρίξει ισότιμα ή ακόμη και καλύτερα από άλλα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια μεταπτυχιακές σπουδές που θα οδηγούν σε διεθνούς εμβέλειας και αναγνώρισης τίτλους σπουδών.

ΑΠΟΨΕΙΣ ΟΡΓΑΝΩΝ & ΦΟΡΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ

Η συζήτηση για το νόμο - πλαίσιο ποτέ δεν έκλεισε. Με τον ένα ή άλλο τρόπο παρέμενε πάντοτε επίκαιρη, καθώς κάποια πλευρά, είτε αυτή ήταν η πανεπιστημιακή κοινότητα δια των επιμέρους φορέων της είτε η πολιτεία δια της εκάστοτε ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας είτε διάφοροι θεσμικοί και εξωθεσμικοί φορείς, ανακινούσαν κατά καιρούς το θέμα με αφορμή κάποιο γεγονός.

Ο βασικός νόμος 1268, επάνω στον οποίο στηρίζεται σήμερα κατά κύριο λόγο η λειτουργία των πανεπιστημίων, έχει δεχθεί από το 1982

–οπότε και τέθηκε σε ισχύ– μέχρι σήμερα αρκετές τροποποιήσεις ή συμπληρώσεις με νεότερους νόμους, υπουργικές αποφάσεις, προεδρικά διατάγματα και άλλες κανονιστικές πράξεις. Στη βασική του σύλληψη όμως ο νόμος

παρέμεινε ίδιος όλα αυτά τα χρόνια. Τώρα ανακινείται και πάλι θέμα αλλαγών στην κατεύθυνση υιοθέτησης ενός νέου θεσμικού πλαισίου που θα επιφέρει αλλαγές στο χάρτη των ελληνικών Α.Ε.Ι.

Σ' αυτό το τεύχος η "Πανεπιστημιούπολη" παρουσιάζει τις απόψεις που έχουν δημόσια διατυπωθεί και συγκεκριμένα τις θέσεις της Επιτροπής για την Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας προς το Υπουργείο Παιδείας και τις απόψεις της Επιτροπής Θεσμικών Θεμάτων που συγκροτήθηκε από τους πρυτάνεις των πανεπιστημίων και οι οποίες πρόκειται να συζητηθούν στην επόμενη σύνοδο των πρυτάνεων. Παράλληλα, δημοσιεύει τις θέσεις σχετικής επιτροπής του Α.Π.Θ. που συγκροτήθηκε γι' αυτό το σκοπό, όπως αυτές υιοθετήθηκαν από την πρυτανεία, καθώς και επιμέρους πανεπιστημιακών μονάδων, οργάνων ή φορέων που δέχθηκαν να ανταποκριθούν σε σχετική πρόσκληση του περιοδικού και κατέθεσαν εγγράφως τις απόψεις τους.

Το ένθετο αφιέρωμα αυτού του τεύχους συμπληρώνεται με μια σύντομη αναδρομή στην ιστορία του νόμου - πλαισίου με αναφορές στις προτάσεις αποδοχής ή απόρριψής του που διατυπώθηκαν στα πρώτα χρόνια εφαρμογής του.

ΝΟΜΟΣ - ΠΛΑΙΣΙΟ

Πάντα στην επικαιρότητα

Από τις μεγάλες φοιτητικές εκδηλώσεις στα πρώτα χρόνια της μεταπολίτευσης, με τις οποίες διεκδικούσαν τη θεσμοθετημένη κατοχύρωση του πανεπιστημιακού ασύλου.

του **Δημήτρη Αραβαντινού**
αναπληρωτή καθηγητή
του Τμήματος
Πολιτικών Μηχανικών Α.Π.Θ.

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ

Μια ιστορία χωρίς ορατό τέλος

Στις τρεις δεκαετίες της μεταπολιτευτικής μας ιστορίας, η ανώτατη εκπαίδευση υπήρξε το κρυφό αντικείμενο του πόθου όλων των κυβερνώντων που την πολιορκήσαν επί μακρόν μέχρι να την κατακτήσουν. Και ο έρωτας, βίαιος ή τρυφερός, απέδωσε πάντοτε καρπό. Μοναδικό κοινό χαρακτηριστικό όλων των νεογέννητων ήταν το ζώδιό τους, καθώς τα γεννητούρια γίνονταν πάντα μέσα στο κατακαλόκαιρο, τότε που η ραστώνη λειτουργεί αποτρεπτικά ακόμη και για κάθε αντίδραση. Η επιλογή του χρόνου για όλους τους υπουργούς ήταν μονόδρομος, διότι καμία κύηση δεν υπήρξε εύκολη και κανένας τοκετός δεν προμηνυόταν ανώδυνος μέσα στο καταχείμωνο...

Ούτε μία ούτε δύο, αλλά συνολικά 8 φορές ξεκίνησαν από την εποχή της μεταπολίτευσης, το 1974, μέχρι σήμερα οι διαδικασίες αναδιάρθρωσης των Α.Ε.Ι. και σύνταξης ενός νέου καταστατικού χάρτη για την οργάνωση της δομής και λειτουργίας των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων.

Εξ αυτών οι τρεις (1975, 1980-'81 και 1990) ουδέποτε ευοδώθηκαν και φυσικά δεν απέκτησαν καμία νομική ισχύ, καθώς οι πολιτικές εξελίξεις της εποχής ανέκοψαν τις προσπάθειες των εμπνευστών τους. Οι υπόλοιπες 5 προσπάθειες απέφεραν καρπούς, όμως με διαφορετική αξία και βαρύτητα εκάστη. Η μία εξ αυτών (1992) από τον πρώτο κιόλας χρόνο της ζωής της ανατράπηκε από τις νομοθετικές ρυθμίσεις του επόμενου θεσμικού πλαισίου (1993), που σε γενικές γραμμές επανέφερε το νομικό καθεστώς που το προηγούμενο βραχύβιο νομοθετικό πλαίσιο είχε καταργήσει.

Η τελευταία απόπειρα (1997) που υλοποιήθηκε με δύο αλληλοσυμπληρούμενες νομικές ρυθμίσεις στην πραγματικότητα δεν έφερε κάτι καινούργιο, αλλά λειτούργησε διορθωτικά και συμπληρωματικά προς το ισχύον θεσμικό καθεστώς. Έτσι πρακτικά δύο ήταν οι νόμοι που εισήγαγαν ουσιαστικές αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο της ανώτατης παιδείας: ο ν. 815 του 1978 και ο ν. 1268 του 1982. Άλλωστε, αυτοί υπήρξαν οι πιο πολύκλειτοι και πιο συζητημένοι. Με τις διατάξεις τους επέφεραν τομές στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, έγραψαν κυριολεκτικά ιστορία στα πανεπιστημιακά πράγματα, αναστάτωσαν τις εκπαιδευτικές διαδικασίες και αποτέλεσαν σταθμούς –ο καθένας με τον τρόπο του– στην πορεία του φοιτητικού αλλά και συνολικότερα του πανεπιστημιακού κινήματος.

Κοντά σ' αυτούς, άλλες νομοθετικές ρυθμίσεις υπό μορφή νόμων, υπουργικών αποφάσεων, προεδρικών διαταγμάτων και άλλων διατάξεων συμπλήρωναν κατά καιρούς το νομικό καθεστώς της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή διόρθωναν τα "κακώς κείμενα" που μαρτυρούσε η εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου.

Η πρώτη απόπειρα θεσμοθέτησης νόμου - πλαισίου

Η πρώτη απόπειρα σύνταξης ενός ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου ξεκίνησε αμέσως μετά τη μεταπολίτευση, με τη συγκρότηση δύο ομάδων εργασίας, που λειτούργησαν η μια συμπληρωματικά της άλλης.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

και ένα τέλος με πλούσια ιστορία

- Η πρώτη ομάδα συγκροτήθηκε τον Αύγουστο του 1974 επί κυβερνήσεως εθνικής ενότητας, με πρόεδρο τον τότε υφυπουργό παιδείας καθηγητή Δημήτρη Τσάτσο και μέλη τούς Ν. Παπαντωνίου, Ν. Αθανασιάδη, Εμμ. Ανδρόνικο, Α. Γαζή, Γ. Καμβαδία, Θ. Καναγκίνη, Σ. Μαρκέτο, Δ. Μαρωνίτη, Ν. Μουζέλη, Ν. Πουλαντζά και Δ. Φατούρο.
- Η δεύτερη, που επεξεργάστηκε και το τελικό κείμενο, συγκροτήθηκε στις 4 Δε-

Οι βασικές διατάξεις του πρώτου σχεδίου νόμου - πλαισίου

Το πρώτο σχέδιο νόμου πλαισίου, που προτάθηκε το καλοκαίρι του 1975 και τελικά αποσύρθηκε λίγους μήνες αργότερα, προέβλεπε σε γενικές γραμμές ότι:

- Κάθε Α.Ε.Ι. θα λειτουργούσε με βάση οργανισμό που καταρτιζόταν από τη γενική του συνέλευση. Η γενική συνέλευση αποτελούνταν από όλους τους καθηγητές και εκπροσώπους των υφηγητών, του επιστημονικού βοηθητικού προσωπικού και των φοιτητών σε αναλογία 24% και 48% επί του συνόλου του αριθμού των καθηγητών αντιστοίχως.
- Καθιερωνόταν το πανεπιστημιακό άσυλο. Η παραβίασή του απαγορευόταν –εξαιρέσει των περιπτώσεων κατά τις οποίες τελούνταν κακούργημα– και τιμωρούνταν με τουλάχιστον τρίμηνη φυλάκιση. Η συνδρομή δημόσιας αρχής μπορούσε να ζητηθεί από τη σύγκλητο και σε εξαιρετικές περιπτώσεις από τους πρύτανη, αντιπρύτανη και προπρύτανη μετά από κοινή απόφασή τους.
- Όργανα διοίκησης ορίζονταν η γενική συνέλευση, η πρυτανεία, η σύγκλητος, οι συγκλητικές επιτροπές,

ο γενικός γραμματέας, η συνέλευση της σχολής, η κοσμητεία, η συνέλευση του τομέα και ο διευθυντής του τομέα.

- Τον τομέα συναποτελούσαν επιστημονικοί κλάδοι που θα είχαν ομοειδές γνωστικό αντικείμενο και για τους οποίους υπήρχαν τρεις τουλάχιστον θέσεις τακτικών καθηγητών. Ο τομέας διοικούνταν από τη γενική συνέλευση που αποτελούνταν από τους καθηγητές, τους υφηγητές και εκπροσώπους του επιστημονικού βοηθητικού προσωπικού και των φοιτητών.
- Καθιερωνόταν δύο εξεταστικές περιόδους για όλους τους φοιτητές και τρεις για τους επί πτυχίω φοιτητές (στην εποχή της μεταπολίτευσης οι εξεταστικές περιόδους ήταν αντιστοίχως τρεις και τέσσερις). Κάθε φοιτητής θα είχε δικαίωμα να προσέλθει μόνον τέσσερις φορές σε πτυχιακές εξετάσεις για κάθε μάθημα. Αν δεν λάμβανε προαγωγικό βαθμό και στην τέταρτη εξέταση, θα διαγραφόταν από τους καταλόγους της σχολής.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Δ. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ.

**Μια ιστορία
χωρίς ορατό τέλος
και ένα τέλος
με πλούσια ιστορία**

κεμβρίου 1974, επί κυβερνήσεως Ν. Δημοκρατίας, με υφυπουργό παιδείας τον καθηγητή Δημήτρη Ευρυγνή. Η επιτροπή αυτή συμπεριέλαβε στην αρχική της σύνθεση και νομικούς, ώστε να γίνει η νομοτεχνική διατύπωση των εισηγήσεων της πρώτης ομάδας.

Το Υπουργείο Παιδείας έδωσε στη δημοσιότητα το σχέδιο νόμου πλαισίου, που συνέταξαν οι δύο ομάδες, στις 9 Ιουνίου 1975 και ένα μήνα αργότερα, στις 14 Ιουλίου 1974, κατέθεσε στη Βουλή δύο νομοσχέδια, με τα οποία επιχειρούσε να δώσει στους φοιτητικούς συλλόγους χαρακτήρα νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

Οι φοιτητές αντέδρασαν αμέσως, καταγγέλλοντας την κυβέρνηση ότι «με την αντικειμενική, αντιλαϊκή και σκοταδιστική πολιτική της προσπαθεί να καθυποτάξει το φοιτητικό κίνημα, στο πλαίσιο της ιμπεριαλιστικής της εξάρτησης και της εξυπηρέτησης των ξένων μονοπωλιακών συμφερόντων», και εξήγγειλαν σειρά κινητοποιήσεων μέσα στο κατακαλόκαιρο. Στο πλευρό των φοιτητών και η Ένωση Συλλόγων Ε.Δ.Π. Αλλά και η σύγκλητος του Α.Π.Θ., στη συνεδρίασή της της 27ης Αυγούστου 1975, εξέφρασε κατά πλειοψηφία τις αντιρρήσεις της επί πολλών διατάξεων του νομοσχεδίου, ενώ ανάλογες ήταν και οι αντιδράσεις άλλων πανεπιστημίων.

Ο διάλογος που προσπάθησε καθυστερημένα να ξεκινήσει στα τέλη Ιουλίου ο υπουργός παιδείας Παναγιώτης Ζέππος με τους πρυτάνεις, το Ε.Δ.Π. και τους φοιτητές, κατέληξε σύντομα σε αδιέξοδο. Έτσι, με το φόβο κλιμάκωσης των κινητοποιήσεων, η κυβέρνηση –που διήνυε μόλις τον πρώτο χρόνο της θητείας της και είχε ήδη αρκετά «μέτωπα ανοιγμένα»– απέσυρε τα νομοσχέδια στις 9 Σεπτεμβρίου 1975.

Ο ν. 815 αναστατώνει τα πανεπιστήμια

Το 1977, η τότε κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας ξεκίνησε μια δεύτερη απόπειρα να προωθήσει ένα νόμο - πλαίσιο για τα Α.Ε.Ι. Την ομάδα εργασίας για τη σύνταξη του νέου νόμου αποτελούσαν ο βουλευτής και τέως υφυπουργός παιδείας Αθ. Ταλιαδούρος, ο γενικός διευθυντής ανώτατης παιδείας και καθηγητής του Ε.Μ.Π. Γ. Παντελίδης, οι καθηγητές της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Γ. Κουμάντος, Απ. Γεωργιάδης, Μιχ. Σταθόπουλος, Κ. Ξυπολιάς, η υπηγγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών Α. Μπενάκη, ο καθηγητής της Ιατρικής Σχολής Αθηνών Μεν. Πατρινός, ο επιτετραμμένος αναπληρωτής γενικός διευθυντής ανώτατης παιδείας Κ. Χρήστου και ο καθηγητής της Νομικής Σχολής του Α.Π.Θ. Ν. Παπαντωνίου, που παρακολουθούσε τις εργασίες.

Οι διατάξεις του νομοσχεδίου πρωτοήρθαν στο φως της δημοσιότητας στις αρχές Ιανουαρίου του 1977, πριν ακόμη η επιτροπή καταθέσει την πρότασή της. Ωστόσο, από την πρώτη κιόλας στιγμή φοιτητές και Ε.Δ.Π. αντέδρασαν στο νομοσχέδιο και ξεκίνησαν κινητοποιήσεις. Αντιδράσεις εκδηλώθηκαν και από ορισμένους καθηγητές, κυρίως των ιατρικών σχολών, εξαιτίας της κατάργησης της «έδρας» και της αντικατάστασής της από τον «τομέα». Αντιθέτως, η σύγκλητος του Α.Π.Θ., καθώς και οι διοικήσεις πολλών σχολών, θεωρούσαν την κατάργηση της έδρας «αναγκαία μεταρρύθμιση».

Αλλά και ο υπουργός παιδείας Γ. Ράλλης, προκειμένου να απαλύνει τις εντυπώσεις και να προλάβει τις αντιδράσεις, πέρασε στις αρχές Μαΐου νόμο στη βουλή που προέβλεπε τη συμμετοχή των φοιτητών και του Ε.Δ.Π. με δικαίωμα ψήφου στις συνεδριάσεις των οργάνων διοίκησης των Α.Ε.Ι. Το νομοσχέδιο χαρακτηρίστηκε από

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Δ. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ.

τον ίδιο τον υπουργό ως «μεταβατικό», επειδή κατοχύρωνε μεν τη συμμετοχή, παρέπεμπε όμως το δικαίωμα ψήφου στο νόμο-πλαίσιο που ακόμη δεν είχε καν κατατεθεί στη Βουλή. Η πρώτη συνεδρίαση της συγκλήτου του πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, σε εφαρμογή του «μεταβατικού» νόμου, δηλαδή με τη συμμετοχή εκπροσώπων του ΕΔΠ και των φοιτητών, αλλά χωρίς το δικαίωμα ψήφου, πραγματοποιήθηκε σχεδόν ένα μήνα αργότερα, στις 15 Ιουνίου 1977.

Οι αντιδράσεις των φοιτητών διογκώθηκαν μετά την παράδοση της εισηγητικής έκθεσης από την ομάδα εργασίας στον υπουργό παιδείας Γ. Ράλλη, την 1η Ιουλίου 1977. Οι φοιτητές κατήγγειλαν το νομοσχέδιο ως προσπάθεια του Υπουργείου Παιδείας «να χειραγωγήσει το φοιτητικό κίνημα με την εντατικοποίηση των σπουδών και να το καταστήσει συνυπεύθυνο διαχειριστή της εκπαιδευτικής κρίσης με την προώθηση της λογικής της συνδιοίκησης στα πανεπιστήμια» και αντιπρότειναν τη σύνταξη ενός νόμου που θα κατοχύρωνε το πανεπιστημιακό άσυλο, τις συνδικαλιστικές και ακαδημαϊκές ελευθερίες, τον ελεύθερο φοιτητικό συνδικαλισμό, την ελεύθερη διακίνηση ιδεών, την αυτοδιοίκηση των Α.Ε.Ι. και την ισότιμη προς τους καθηγητές συμμετοχή φοιτητών και Ε.Δ.Π. στις αποφάσεις για θέματα του πανεπιστημίου.

Οι αντιδράσεις προκάλεσαν προσωρινό πάγωμα των διαδικασιών κατά έναν ολόκληρο χρόνο, καθώς μεσολάβησαν οι βουλευτικές εκλογές το Νοέμβριο του 1977 και την αμέσως επόμενη άνοιξη ακολούθησε η «απεργία των 100 ημερών» του Ε.Δ.Π., κατά τη διάρκεια της οποίας κάθε απόπειρα υπερψήφησης του νομοσχεδίου θα ισοδυναμούσε με λάδι στη φωτιά.

1979. Γελοιογραφία που δημοσιεύθηκε στο «Ενημερωτικό Δελτίο» του Ε.Δ.Π. και στο οποίο καυτηριαζόταν η στάση μερίδας των καθηγητών στη θέση του κλάδου για τη θεσμοθέτηση ενός νέου καταστατικού χάρτη για τα Α.Ε.Ι.

Οι βασικές διατάξεις του νόμου 815

Ο νόμος αυτός, καρπός μακροχρόνιων διαβουλεύσεων μεταξύ Υπουργείου Παιδείας και πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, ουσιαστικά ενσάρκωνε τις μεταρρυθμιστικές προθέσεις της πολιτικής εξουσίας στην ανώτατη παιδεία, που είχαν ξεκινήσει από το 1976: καθιέρωση της δημοτικής γλώσσας, κατοχύρωση του 9-χρονου υποχρεωτικού σχολείου, αναδιοργάνωση της μέσης εκπαίδευσης, θέσπιση της τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης κ.τ.λ. Ωστόσο, μέσα από τις διατάξεις του διαφαινόταν η πρόθεση του υπουργείου να διατηρήσει στα πανεπιστήμια τις υφιστάμενες δομές, καθιστώντας μάλιστα τους φοιτητές –με τη καθιέρωση της συμμετοχής τους στη διοικητική δομή των πανεπιστημίων– συνυπεύθυνους στη λήψη των αποφάσεων, αλλά όχι και αποφασιστικούς παράγοντες σ' αυτές, λόγω του μικρού ποσοστού συμμετοχής τους στα όργανα διοίκησης. Πάντως, ορισμένες από τις προβλέψεις του νόμου (θέσπιση τομέων, καθορισμός κατώτατου ορίου διδακτικών εβδομάδων κατά εξαμήνου κ.ά.) ενσωματώθηκαν αργότερα στο διάδοχό του ν. 1268/82.

Ειδικότερα, ο νόμος προέβλεπε:

- Τη συγκρότηση του τομέα με τη συγκόλληση πέντε τουλάχιστον εδρών ομοειδούς ή παρεμφερούς γνωστικού αντικειμένου, ως ενδιάμεσης ακαδημαϊκής μονάδας μεταξύ σχολής και έδρας, αλλά χωρίς να θίγεται ο θεσμός της καθηγητικής έδρας.
- Τη ρύθμιση της υπηρεσιακής κατάστασης του επικουρικού διδακτικού προσωπικού με τη δυνατότητα μονιμοποίησης και ελεύθερης ανανέωσης της θητείας των μελών του και μελλοντικής ένταξής

του σε ενιαίο διδακτικό φορέα, που διαρθρωνόταν σε τρεις βαθμίδες: καθηγητές, επίκουρους καθηγητές και λέκτορες.

- Την εισαγωγή του νέου θεσμού του «επιστημονικού συνεργάτη» με τη δυνατότητα πρόσληψης νέου προσωπικού.
- Τη θέσπιση μέτρων για τον περιορισμό των χρονικών ορίων περάτωσης των σπουδών σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των δύο ετών από τη συμπλήρωση των προβλεπόμενων κατά σχολή ετών φοίτησης, με την επαπειλή διαγραφής από το πανεπιστήμιο σε αντίθετη περίπτωση
- Την κατάργηση της Γ' εξεταστικής περιόδου και της Δ' πτυχιακής, την κατάργηση της δυνατότητας μεταφοράς μαθημάτων από έτος σε έτος, κ.ά.
- Τη συμμετοχή των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας στα διοικητικά όργανα με ποσοστά: 66% για τους διδάσκοντες, 20% για τους φοιτητές, 5% για τους βοηθούς, 5% για τους διοικητικούς υπαλλήλους και 4% για το ειδικό τεχνικό προσωπικό.
- Το συνυπολογισμό στον τελικό βαθμό προόδου της συνολικής επίδοσης των φοιτητών κατά τη διάρκεια του έτους ή του εξαμήνου στα φροντιστήρια και στις ασκήσεις.
- Τον καθορισμό του κατώτατου ορίου του αριθμού των διδακτικών εβδομάδων, οι οποίες θα έπρεπε να πραγματοποιηθούν για να θεωρηθεί επαρκής η διδασκαλία, σε είκοσι έξι σε ολόκληρο το έτος.
- Την αναδιοργάνωση των Παιδαγωγικών Ακαδημιών και της Εθνικής Ακαδημίας Φυσικής Αγωγής και τη μετατροπή τους σε ανώτατες σχολές.

Μια ιστορία
χωρίς ορατό τέλος
και ένα τέλος
με πλούσια ιστορία

Τελικά, στις 18 Αυγούστου του 1978, ο υπουργός παιδείας Ι. Βαρβιτσιώτης έφερε το σχετικό νομοσχέδιο αιφνιδιαστικά προς ψήφιση στο θερινό τμήμα της Βουλής και στις 6 Σεπτεμβρίου το κατέστησε νόμο του κράτους. Ήταν ο περίφημος νόμος 815/78.

Το άδοξο τέλος του ν. 815

Από την αρχή παρουσιάστηκαν κωλύματα στην εφαρμογή πολλών διατάξεων του νόμου. Είναι χαρακτηριστικό ότι, ενώ στις 15 Μαρτίου 1979 έληγε η προβλεπόμενη από το νόμο προθεσμία για την υποβολή προτάσεων από τις σχολές για τη συγκρότηση των τομέων, για την αναδιάρθρωση των προγραμμάτων σπουδών, για την κρίση των επικουρικών καθηγητών κ.τ.λ., καμιά σχολή από τις 33 που λειτουργούσαν στα πανεπιστήμια όλης της χώρας δεν είχε ανταποκριθεί, με αποτέλεσμα το Υπουργείο Παιδείας να υποχρεωθεί να παρατείνει τις προθεσμίες. Οι καθηγητές της Νομικής Σχολής του Α.Π.Θ., σε μια μααραθώνια συνεδρίασή τους (Φεβρουάριος 1979), έκριναν το νόμο «αντισυνταγματικό» και αποφάσισαν ομόφωνα να μην τον εφαρμόσουν. Σε ανάλογη θέση είχε καταλήξει και η Νομική Σχολή του πανεπιστημίου Αθηνών.

Με την έναρξη της νέας ακαδημαϊκής χρονιάς 1979-80 τα πανεπιστήμια έδιναν εικόνα διάλυσης. Πολλοί βοηθοί και επιμελητές είχαν αποχωρήσει οικειοθελώς, σε εφαρμογή ευνοϊκής διάταξης του νόμου, προκαλώντας τεράστια διδακτικά κενά. Σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Παιδείας, ως τις 16 Νοεμβρίου 1979 είχαν αποχωρήσει 550 σε σύνολο 4.300 μελών του κλάδου.

Στο μεταξύ η σύγκλητος του Α.Π.Θ., στη συνεδρίαση της 21ης Νοεμβρίου 1979, αποφάσισε να ζητήσει από το Υπουργείο Παιδείας την αναστολή εφαρμογής των διατάξεων του νόμου τουλάχιστον για ένα χρόνο, καθώς εκτιμούσε αδύνατη την εφαρμογή τους, όσο δεν καθίστατο εφικτή η αναδιάρθρωση των προγραμμάτων σπουδών.

Από την άλλη οι φοιτητές προχώρησαν σε κλιμάκωση των κινητοποιήσεών τους. Αιχμή του δόρατος αναδείχτηκε το εξεταστικό και κυρίως οι διατάξεις εκείνες που καταργούσαν την Γ' εξεταστική περίοδο και προέβλεπαν απώλεια της φοιτητικής ιδιότητας για όσους έχαναν δύο φορές τη χρονιά τους. Στις αρχές Νοεμβρίου του 1979 οι πορείες και οι διαδηλώσεις αποτελούσαν πλέον καθημερινό φαινόμενο. Τις επόμενες ημέρες τα γεγονότα απέκτησαν ρυθμούς χιονοστιβάδας και οι σχολές με αποφάσεις των φοιτητικών συνελεύσεων καταλήφθηκαν η μία μετά την άλλη.

Στις 14 Δεκεμβρίου 1979 οι φοιτητές πραγματοποίησαν νέες γιγαντιαίες συγκεντρώσεις και πορείες. Αυτή τη φορά στις πορείες συμμετείχαν και αρκετοί καθηγητές, επιμελητές, βοηθοί και άλλα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Το σκηνικό στα Α.Ε.Ι. ολοκληρώθηκε στις 17 Δεκεμβρίου με την τριήμερη απεργία που κήρυξαν οι σύλλογοι Ε.Δ.Π.

Νοέμβριος 1979. Με μεγάλες
μαζικές κινητοποιήσεις οι φοιτητές
διεκδίκησαν την κατάργηση του
νόμου 815.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ ΑΝ. ΚΟΥΚΟΓΛΟΥ.

Τα γεγονότα αυτά δεν άφηναν πλέον περιθώρια αισιοδοξίας. Στις 3 Ιανουαρίου 1980 ο πρωθυπουργός Κ. Καραμανλής συγκάλεσε έκτακτη σύσκεψη των πρυτάνεων, στην οποία ανακοίνωσε την αναστολή των επίμαχων διατάξεων του ν. 815. Ταυτόχρονα, εξήγγειλε τη συγκρότηση επιτροπής, αποτελούμενης από τους πρυτάνεις και που, με τη συμμετοχή εκπροσώπων του Ε.Δ.Π. και των φοιτητών, θα υπέβαλλε προτάσεις για την τροποποίηση των εξεταστικών διατάξεων του ν. 815 και την αναδιαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών. Ήταν η πρώτη φορά μετά τη μεταπολίτευση που ένας νόμος, ψηφισμένος από τη Βουλή, καταργήθηκε στην πράξη ύστερα από τις αντιδράσεις και τις κινητοποιήσεις των άμεσα ενδιαφερομένων.

Μια ακόμη αποτυχημένη προσπάθεια

Η αναστολή των διατάξεων του ν. 815 δημιουργούσε πλέον ένα κενό στο καθεστώς των Α.Ε.Ι. που έπρεπε να καλυφθεί. Η ανάθεση σύνταξης του καταστατικού χάρτη σε επιτροπή, στην οποία εμπλέκονταν όλοι οι φορείς της πανεπιστημιακής κοινότητας, έστω και με την επικυριαρχία του καθηγητικού σώματος, προσέδιδε στη διαδικασία συναινετικό χαρακτήρα και απομάκρυνε τον κίνδυνο αμφισβήτησης του αποτελέσματος. Με τα δεδομένα αυτά θα περίμενε κανείς ότι θα αποκαθίστατο πλέον το κλίμα ηρεμίας. Όμως η κρίση συνεχίστηκε με υφέρπουσα μορφή, ταλανίζοντας για άλλα δύο χρόνια τα ελληνικά πανεπιστήμια.

Στα τέλη Ιουλίου η επιτροπή κατέθεσε την πρότασή της στην επιτροπή των πρυτάνεων. Οι προτάσεις της ομάδας εργασίας δεν βρήκαν απόλυτα σύμφωνους τους φοιτητές και το Ε.Δ.Π. Οι δύο φορείς, αν και συμμετείχαν μέχρι τέλους στις εργασίες της ομάδας, εξέφρασαν σε πολλά σημεία τη διαφωνία τους.

Η επιτροπή των πρυτάνεων επανεξεργάστηκε την πρόταση της ομάδας εργασίας και την τροποποίησε σε ορισμένα σημεία, κυρίως στην αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των καθηγητών στα όργανα διοίκησης των Α.Ε.Ι. από 60% σε 66%. Πρότεινε επίσης αλλαγές στο εξεταστικό σύστημα και στέρησε τους φοιτητές από το δικαίωμα ψήφου σε θέματα κατανομής πιστώσεων, κατανομής διδακτικού έργου και εκλογής διδακτικού προσωπικού, και από το Ε.Δ.Π. επιπλέον και το δικαίωμα λόγου. Η επιτροπή υπέβαλε το τελικό σχέδιο προς έγκριση στη σύνοδο των πρυτάνεων, που συνήλθε στις 30 Σεπτεμβρίου 1980 στο Α.Π.Θ.

Όπως αναμενόταν, οι θέσεις αυτές οδήγησαν το Ε.Δ.Π. και την Ε.Φ.Ε.Ε. σε οριστική αποχώρηση από την επιτροπή. Η κυβέρνηση κατέθεσε το σχέδιο νόμου στη Βουλή στις 14 Μαΐου 1981, με αλλοιωμένες όμως σημαντικά βασικές διατάξεις της πρότασης της επιτροπής των πρυτάνεων προς το συντηρητικότερο. Δεν πρόλαβε όμως ποτέ να το ψηφίσει. Το φθινόπωρο η χώρα προχώρησε σε βουλευτικές εκλογές και η επελθούσα κυβερνητική αλλαγή άλλαξε άρδην το σκηνικό.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ "ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ" - "ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ".

Οι προτάσεις της «ομάδας εργασίας» στην επιτροπή των πρυτάνεων

Οι βασικές καινοτομίες του σχεδίου νόμου που υπέβαλε η ομάδα εργασίας στην επιτροπή των πρυτάνεων τον Ιούλιο του 1980, σε γενικές γραμμές προέβλεπαν:

- Πλήρη αυτοτέλεια των Α.Ε.Ι. και σύσταση Συμβουλίου Ανώτατης Εκπαίδευσης.
- Κατάργηση της έδρας και δημιουργία του τομέα ως βασικής ακαδημαϊκής μονάδας με βάση το ενιαίο γνωστικό αντικείμενο.
- Ένταξη σε ενιαίο διδακτικό φορέα του συνόλου του διδακτικού προσωπικού, σε 3 βαθμίδες: καθηγητών, επίκουρων καθηγητών και λεκτόρων. Προϋπόθεση ένταξης η κατοχή διδακτορικού διπλώματος. Από το υπάρχον προσωπικό αυτοδίκαια θα εντάσσονταν στο «φορέα» μόνον οι καθηγητές· όλοι οι υπόλοιποι θα κρίνονταν για την ένταξη.
- Θεσμοθέτηση της συνδιοίκησης των Α.Ε.Ι. με ποσοστά συμμετοχής 60% των τριών βαθμίδων του ενιαίου διδακτικού φορέα, 20% των προπτυχιακών φοιτητών, 5% των μεταπτυχιακών, 5% του Ε.Δ.Π., 5% των διοικητικών και 5% των παρασκευαστών.
- Κατάργηση του θεσμού του προπρύτανη και καθιέρωση της πρυτανείας, αποτελούμενης από τον πρύτανη και δύο αντιπρυτάνεις, όλους τακτικούς καθηγητές, που θα προέρχονταν εκ περιτροπής από όλες τις σχολές του Α.Ε.Ι.
- Καθιέρωση δύο τμηματικών εξεταστικών περιόδων και δύο πτυχιακών και απεριόριστων μεταφορών μαθημάτων από το ένα έτος στο άλλο, χωρίς όμως δικαίωμα μεταφοράς μεταφερομένων. Δεν προβλέπονταν διαγραφές ή απώλεια της φοιτητικής ιδιότητας.

Μια ιστορία
χωρίς ορατό τέλος
και ένα τέλος
με πλούσια ιστορία

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του ν. 1268

Η κυβερνητική αλλαγή, στις 18 Οκτωβρίου 1981, σήμανε και διαφοροποίηση της κρατικής πολιτικής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Με καινούριο νόμο-πλαίσιο η νέα κυβέρνηση (Πα.Σο.Κ.) προχώρησε γρήγορα στην εφαρμογή ενός μεταρρυθμιστικού προγράμματος, που θα ανέτρεπε τους μέχρι τότε υφιστάμενους ακαδημαϊκούς συσχετισμούς στα ελληνικά πανεπιστήμια, όχι όμως και τα ίδια τα δομικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού συστήματος. Η κυβέρνηση, επαγγελλόμενη την «αλλαγή», κατάφερε να εξασφαλίσει την κοινωνική και τη φοιτητική συναίνεση στην εφαρμογή του πολιτικού της προγράμματος.

Από την πλευρά του το φοιτητικό κίνημα, αδύναμο να αρθρώσει εναλλακτικό πολιτικό λόγο και να αμφισβητήσει έμπρακτα τις κατευθύνσεις της εξουσίας, άλλοτε συμβιβαζόταν ασκώντας κριτική υποστήριξη στην κυβερνητική πολιτική και άλλοτε περιοριζόταν στη διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων, οι οποίες όμως ουδόλως ήταν συνδεδεμένες με πρακτικές που αναδείκνυαν τις κοινωνικές αντιθέσεις.

Πρωτεργάτες του νέου νόμου - πλαισίου δύο καθηγητές της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ.: ο Γιώργος Λιάνης, που είχε αναλάβει υφυπουργός παιδείας για θέματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και ο Δημήτρης Ρόκος, στη θέση του γενικού γραμματέα του υπουργείου.

Το νομοσχέδιο, που έγινε γνωστό στις 5 Φεβρουαρίου 1982, περιείχε αρκετές καινοτομίες, με κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα τις συμμετοχικές διαδικασίες και την αναθεώρηση πολλών παραδοσιακών πανεπιστημιακών θεσμών. Ωστόσο, υιοθετούσε και απόψεις που στο παρελθόν είχαν προκαλέσει την αντίδραση φοιτητών και Ε.Δ.Π. (π.χ. εξαμηνιαία μαθήματα, ενιαίος φορέας διδασκόντων χωρίς το Ε.Δ.Π.). Η Φ.Ε.Α.Π.Θ. και το Ε.Δ.Π. αποδέχθηκαν στις βασικές του αρχές το νομοσχέδιο· διατύπωσαν όμως επιφυλάξεις για ορισμένες διατάξεις. Αντίθετα, οι σύγκλητοι των Α.Ε.Ι. (Α.Π.Θ., Αθηνών, Ε.Μ.Π. κ.ά.) αντιμετώπισαν με αρκετό σκεπτικισμό τις υπουργικές εξαγγελίες.

Παρά τις αντιδράσεις (ενίοτε ακόμη και από τους θεωρούμενους τότε ως στρατηγικούς συμμάχους του υπουργείου) το νομοσχέδιο ψηφίστηκε στη Βουλή στις 29 Ιουνίου και έγινε νόμος του κράτους. Πρόκειται για το ν. 1268/82, ο οποίος στις βασικές του αρχές διέπει και σήμερα τη λειτουργία των πανεπιστημίων.

Οι δικαστικές περιπέτειες του νόμου

Τα προβλήματα που συνάντησε ο νόμος-πλαίσιο στα πρώτα βήματα της εφαρμογής του αποδείχτηκαν ασήμαντα μπροστά σε εκείνα που αντιμετώπισε για μια ολόκληρη τετραετία με αφορμή σωρεία προσφυγών που κατέθεσαν στο Συμβούλιο Επικρατείας πρώην τακτικοί καθηγητές. Οι προσφυγές αμφισβητούσαν τη συνταγματικότητα βασικών διατάξεων που αφορούσαν στην αυτόματη ένταξη των διδασκόντων στις 4 βαθμίδες του Δ.Ε.Π. και στη συμμετοχή των φοιτητών και άλλων πανεπιστημια-

Φεβρουάριος 1984. Όταν η συνταγματικότητα του νόμου - πλαισίου κρινόταν στο Συμβούλιο της Επικρατείας οι φοιτητές μαζί με το Ε.Δ.Π. και τους καθηγητές κατέβηκαν στους δρόμους σε πορεία που διοργάνωσε η Φ.Ε.Α.Π.Θ.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Δ. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΕΦ. "ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ" - "ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ".

Σημείο αιχμής για το φοιτητικό κίνημα υπήρξε πάντα το πανεπιστημιακό άσυλο. Η θεσμοθέτησή του με το νόμο 1268/82 δεν παρεμπόδισε την κατά καιρούς παραβίασή του από τις αστυνομικές δυνάμεις, αλλά και από άτομα ξένα προς το πανεπιστήμιο.

Οι βασικότερες αλλαγές που επήλθαν με το ν. 1268/82

- Νομοθετική κατοχύρωση του πανεπιστημιακού ασύλου. Το άσυλο καλύπτει όλους τους χώρους των Α.Ε.Ι. Κάθε παραβίασή του από δημόσια δύναμη και χωρίς ομόφωνη έγκριση του θεσμοθετημένου πανεπιστημιακού οργάνου, στο οποίο συμμετέχουν και φοιτητές, θεωρείται αδίκημα, εκτός των περιπτώσεων απειλής της ζωής, οπότε αυτεπάγγελτα επεμβαίνει ο εισαγγελέας.
- Κατάργηση της «έδρας» και αντικατάστασή της από το σχήμα «τμήμα-τομέας».
  - Το τμήμα αποτελεί τη βασική ακαδημαϊκή μονάδα, που καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης και αναλαμβάνει την ευθύνη χάραξης της πολιτικής σε σχέση με την εκπαιδευτική και ερευνητική δραστηριότητα στο πεδίο της επιστήμης αυτής και στο γνωστικό αντικείμενο που αφορά στο πτυχίο.
  - Ο τομέας αναλαμβάνει την ευθύνη της υλοποίησης των βασικών επιλογών του τμήματος με τις μικρότερες μονάδες, τα εργαστήρια, και το συντονισμό διδασκαλίας μέρους του γνωστικού αντικείμενου του τμήματος.
  - Το τμήμα και ο τομέας ανήκουν στη σχολή, η αρμοδιότητα της οποίας περιορίζεται σε ζητήματα συντονισμού, με ταυτόχρονο περιορισμό των δικαιοδοσιών της σε θέματα διδασκαλίας και έρευνας.
- Αλλαγή του τρόπου λήψης των αποφάσεων. Κυρίαρχα όργανα αποφάσεων στο τμήμα αναδεικνύονται:
  - Η γενική συνέλευση του τμήματος (στην οποία συμμετέχουν οι διδάσκοντες και οι προπτυχιακοί φοιτητές σε ποσοστό 50% και οι μεταπτυχιακοί στο 15%).
  - Το διοικητικό συμβούλιο του τμήματος (που απαρτίζεται από τον πρόεδρο, τους διευθυντές των τομέων, έναν εκπρόσωπο των φοιτητών, έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών και έναν εκπρόσωπο του Ε.Δ.Τ.Π. σε περιπτώσεις που συζητούνται θέματα του κλάδου).
- Ανάλογα σχήματα, με τη συμμετοχή διδασκόντων και διδασκομένων, θεσπίζονται σε όλα τα επίπεδα διοίκησης των Α.Ε.Ι.: σύγκλητο, γενική συνέλευση της σχολής, γενική συνέλευση του τομέα κ.τ.λ.
- Διάρθρωση των σπουδών σε εξάμηνα 13 εβδομάδων διδασκαλίας, με δύο εξεταστικές περιόδους ανά εξάμηνο (αργότερα δόθηκε και γ' εξεταστική στους τελειοφοίτους) και απεριόριστο δικαίωμα προσέλευσης των φοιτητών στις εξετάσεις κάθε μαθήματος. Ο νόμος δεν προέβλεπε επίσης απώλεια της φοιτητικής ιδιότητας λόγω αποτυχίας σε εξετάσεις.
- Θεσμοθέτηση και λειτουργία μεταπτυχιακών σπουδών με αποφάσεις των γενικών συνελεύσεων των τμημάτων.
- Εκλογή των πανεπιστημιακών αρχών:
  - Πρύτανης και δύο αντιπρυτάνεις, κοσμήτορες σχολών, πρόεδροι και αναπληρωτές πρόεδροι τμημάτων και διευθυντές τομέων εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία, στην οποία συμμετέχουν το διδακτικό προσωπικό και εκπρόσωποι των άλλων φορέων της πανεπιστημιακής κοινότητας και φοιτητές, σε αριθμό ίσο με αυτόν των διδασκόντων (Αργότερα η συμμετοχή των φοιτητών μειώθηκε κατά περίσταση στο 80% με 50%).
- Συγκρότηση του φορέα του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού (Δ.Ε.Π.) και διάρθρωσή του σε 4 βαθμίδες (καθηγητές, αναπληρωτές καθηγητές, επίκουρους καθηγητές και λέκτορες).
- Προϋπόθεση για την ένταξη στο Δ.Ε.Π. αποτελεί η κατοχή διδακτορικού διπλώματος και η πλήρωση ειδικά καθορισμένων κριτηρίων για ένταξη ή εξέλιξη σε κάθε βαθμίδα. Οι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος κατά την έναρξη ισχύος του νόμου επιμελητές, βοηθοί ή επιστημονικοί συνεργάτες εντάσσονταν αυτοδίκαια σε θέσεις λεκτόρων.
- Ίδρυση Συμβουλίου Ανώτατης Παιδείας (Ε.Σ.Α.Π.): Το Ε.Σ.Α.Π. εισηγείται στην κυβέρνηση την ίδρυση, κατάργηση, συγχώνευση και λειτουργία Α.Ε.Ι., σχολών και τμημάτων, την κατανομή πιστώσεων, βασικές κατευθύνσεις της πανεπιστημιακής έρευνας, μετεγγραφές κ.ά. γενικά θέματα ανώτατης εκπαίδευσης.
- Ίδρυση Τμημάτων Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού στα πανεπιστήμια Αθήνας και Θεσσαλονίκης (κατάργηση των μέχρι τότε Ακαδημιών Σωματικής Αγωγής).

Μια ιστορία
χωρίς ορατό τέλος
και ένα τέλος
με πλούσια ιστορία

Από τις μεγάλες φοιτητικές
συνελεύσεις στις οποίες οι φοιτητές
συζητούσαν τα θέματα του
πανεπιστημίου και συγκροτούσαν
τις θέσεις τους.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ "ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ" - "ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ".

κών φορέων στα όργανα διοίκησης των Α.Ε.Ι. και ιδιαίτερα στα εκλεκτορικά σώματα για την εκλογή προέδρων, κοσμητόρων και πρυτάνεων.

Τον Οκτώβριο του 1983 το Υπουργείο Παιδείας θέλοντας να «διασώσει» το νόμο από πιθανή ανατροπή του, κατέθεσε στη Βουλή τροπολογίες, που περιορίζαν τη φοιτητική συμμετοχή στα πανεπιστημιακά όργανα διοίκησης. Όμως σχεδόν αμέσως και ύστερα από παρέμβαση της Ε.Φ.Ε.Ε. τις απέσυρε. (Οι τροπολογίες αυτές έμειναν γνωστές ως «τροπολογίες Παπαθεμελή»).

Τελικά, στις 3 Φεβρουαρίου 1984, το Γ' τμήμα του Συμβουλίου Επικρατείας έκανε δεκτές τις προσφυγές των καθηγητών, κρίνοντας αντισυνταγματικές διατάξεις του νόμου που αφορούσαν:

- στη δημιουργία ενιαίου φορέα διδασκόντων,
- στην αυτόματη ένταξη του προσωπικού σε θέσεις Δ.Ε.Π.,
- στην κρίση για εξέλιξη, χωρίς προκήρυξη της θέσης, του υπηρετούντος προσωπικού, και
- στα ποσοστά που προέβλεπε ο νόμος για τη φοιτητική συμμετοχή.

Όμως, λόγω της σοβαρότητας του θέματος, η προσφυγή παραπέμφθηκε για εκδίκαση στην ολομέλεια του Συμβουλίου.

Η εξέλιξη αυτή ξεσήκωσε θύελλα αντιδράσεων μέσα στα πανεπιστήμια από όλους σχεδόν τους φορείς της πανεπιστημιακής κοινότητας (συγκλήτους, Ε.Δ.Π., Ε.Φ.Ε.Ε., Φ.Ε.Α.Π.Θ.). Το Φεβρουάριο του 1984, η Φ.Ε.Α.Π.Θ. οργάνωσε ογκώδη φοιτητική πορεία στην κεφαλή της οποίας βρέθηκαν οι πρυτανικές αρχές, το προεδρείο του Ε.Δ.Π., της Φ.Ε.Α.Π.Θ. και άλλων πανεπιστημιακών φορέων. Οι πορείες επαναλήφθηκαν τον Απρίλιο με τη συμμετοχή χιλιάδων φοιτητών, στο πλαίσιο διεξαγωγής του 5ου (12ου) πανσπουδαστικού συνεδρίου.

Η ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας, στην απόφασή της, της 28ης Ιουνίου 1984, ακολούθησε την εισήγηση του Γ' τμήματος, γνωμοδοτώντας υπέρ της αντισυνταγματικότητας των επίμαχων διατάξεων. Όμως μόλις δύο ημέρες προηγουμένως, στις 25 Ιουνίου, το Α' τμήμα του Αρείου Πάγου, με αφορμή διαφορά εργατικού δικαίου που είχε εκδικάσει, έκρινε τη σύνθεση των εκλεκτορικών σωμάτων για εκλογή προέδρου πανεπιστημιακού τμήματος ως συνταγματική.

Η αντιδιαμετρική αυτή απόφαση των δύο ανώτατων δικαστηρίων της χώρας οδήγησε στην παραπομπή του ζητήματος της συνταγματικότητας του νόμου στο Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο, το οποίο στις 2 Μαΐου 1985, έκρινε ως αντισυνταγματικές δύο μόνο διατάξεις, που αφορούσαν στην ισότιμη προς τις υπόλοιπες καθηγητικές βαθμίδες συμμετοχή των λεκτόρων στα εκλεκτορικά σώματα για την εκλογή των προέδρων τμημάτων και των πρυτάνεων.

Τελικά, η κυβέρνηση αντιμετώπισε το πρόβλημα με νέα νομοθετική ρύθμιση στο νόμο 1566, η συνταγματικότητα της οποίας επικυρώθηκε και από το Συμβούλιο Επικρατείας (Μάρτιος 1986). Σύμφωνα με τη νέα ρύθμιση:

- μειώθηκαν τα ποσοστά συμμετοχής στα πανεπιστημιακά όργανα, στις γενικές συνελεύσεις και στα εκλεκτορικά σώματα, και
- αυξήθηκαν τα απαιτούμενα προσόντα για την ένταξη στη βαθμίδα του λέκτορα, ώστε να μετέχουν πλέον ισότιμα με τα λοιπά μέλη του Δ.Ε.Π., στον ενιαίο φορέα διδασκόντων, στις συνελεύσεις τμημάτων, στα εκλεκτορικά σώματα κ.τ.λ.

Η περίοδος των αμφισβητήσεων του νόμου τερματίστηκε το καλοκαίρι του 1987, όταν η κυβέρνηση ρύθμισε τα προβλήματα που προέκυψαν από άλλες γνωμοδοτήσεις του Συμβουλίου Επικρατείας το Μάιο και τον Ιούνιο του 1987, ύστερα από νέες προσφυγές καθηγητών.

Πρόθεση αλλαγών με οικουμενική συναίνεση

Τον Ιανουάριο του 1990, υπό καθεστώς συναίνεσης, τα τρία κόμματα (Ν.Δ., Πα.Σο.Κ., και ο τότε ενιαίος Συνασπισμός) που συνασπίζονταν στην οικουμενική κυβέρνηση του πρωθυπουργού Ξ. Ζολώτα, εξέφρασαν την πρόθεσή τους να προχωρήσουν σε αλλαγές του νομικού καθεστώτος των Α.Ε.Ι. Η σχετική ανακοίνωση έγινε σε συνέντευξη τύπου που έδωσαν ο τότε υπουργός παιδείας Κ. Σημίτης, ο αναπλ. υπουργός Β. Κοντογιαννόπουλος και ο βουλευτής του Συνασπισμού Κ. Ρήγας.

Οι βασικοί άξονες των προτεινόμενων αλλαγών αφορούσαν στα εξής σημεία:

- **Στο καθεστώς των μεταπτυχιακών σπουδών.** Σύμφωνα με την πρόταση κάθε τμήμα θα καθόριζε μόνο του το πλαίσιο οργάνωσης των μεταπτυχιακών του σπουδών, ενώ η αρμοδιότητα της συγκλήτου θα περιοριζόταν στον προσδιορισμό του γενικού πλαισίου λειτουργίας των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών.
- **Στη διαδικασία ανάδειξης των πανεπιστημιακών αρχών.** Η πρόταση προέβλεπε διατήρηση του ίσου αριθμού των εκλεκτόρων φοιτητών με αυτόν των μελών Δ.Ε.Π. με αναλογική αναγωγή όμως της φοιτητικής συμμετοχής στον αριθμό των προσελθόντων να ψηφίσουν μελών Δ.Ε.Π. και όχι των εγγεγραμμένων, όπως προβλέπει ο νόμος. Η ίδια αναλογική αναγωγή προβλεπόταν και για τους λοιπούς πανεπιστημιακούς φορείς που συμμετείχαν στην εκλογική διαδικασία με μικρότερα ποσοστά.
- **Στην αύξηση του αριθμού των αντιπρυτάνεων** από δύο (που ίσχυαν τότε για όλα τα Α.Ε.Ι.) σε τέσσερις και στην εκλογή πρύτανη και αντιπρυτάνεων από ξεχωριστά ψηφοδέλτια.
- **Στην κατάργηση της Εθνικής Ακαδημίας Γραμμάτων και Επιστημών**, η οποία ουσιαστικά δεν είχε μέχρι τότε λειτουργήσει.
- **Στη μείωση κατά το ήμισυ του αριθμού των μετεγγραφόμενων φοιτητών** από ξένα σε ελληνικά Α.Ε.Ι. και τον περιορισμό των προϋποθέσεων για τη δυνατότητα μετεγγραφής.

Το μόνο σημείο διαφωνίας που υπήρξε στο συναινετικό κλίμα ήταν η έκταση των μεταβιβαζόμενων αρμοδιοτήτων από τη σύγκλητο στο πρυτανικό συμβούλιο και από τη γενική συνέλευση του τμήματος στο διοικητικό του συμβούλιο. Η συναίνεση υπήρξε μόνο μεταξύ Ν.Δ. και Πα.Σο.Κ. Ο Συνασπισμός διαφώνησε, θεωρώντας ότι η σύγκλητος και η γενική συνέλευση όφειλαν να διατηρήσουν τον κυρίαρχο χαρακτήρα τους.

Ο βραχύς βίος της οικουμενικής κυβέρνησης (πραγματοποιήθηκαν εκλογές στις 8 Απριλίου 1990) δεν επέτρεψε την υπερψήφιση του σχετικού νομοσχεδίου. Κάποιες όμως από τις διατάξεις του αυτές υπερψηφίστηκαν σε μεταγενέστερα νομοσχέδια επόμενων κυβερνήσεων.

Διάλογος δια ερωτηματολογίων

Στις αρχές του 1991 επί κυβερνήσεως Ν. Δημοκρατίας ο τότε υπουργός παιδείας Γ. Σουφλιάς ξεκίνησε τις διαδικασίες θέσπισης νέου νόμου - πλαισίου μέσα από διαδικασίες «εθνικού διαλόγου για την παιδεία». Στο πλαίσιο αυτό το υπουργείο απέ-

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ "ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ" - "ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ".

1984. Από τις φοιτητικές κινητοποιήσεις εναντίον της αμφισβήτησης της συνταγματικότητας του νόμου - πλαισίου.

Μια ιστορία
χωρίς ορατό τέλος
και ένα τέλος
με πλούσια ιστορία

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Δ. ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΥ.

στείλε σε 5.000 περίπου πανεπιστημιακούς όλης της χώρας και σε 150 φοιτητικούς συλλόγους ερωτηματολόγια, με τα οποία ζητούσε να εκφράσουν τις απόψεις τους επί σειράς θεμάτων που αφορούσαν στην εκπαίδευση.

Ωστόσο, ο δρόμος του διαλόγου φάνηκε από την αρχή ότι ήταν κακοτράχαλος. Η πανεπιστημιακή κοινότητα στάθηκε δύσπιστη απέναντι στις προθέσεις του υπουργού. Σε σύνολο 5.754 μελών Δ.Ε.Π., είχαν συμπληρώσει τα ερωτηματολόγια μόνο 1.620 (ποσοστό συμμετοχής 28%). Από τα 170 διοικητικά συμβούλια των φοιτητικών συλλόγων διατύπωσαν τις απόψεις τους μόνο τα 8 και από τα μεμονωμένα μέλη των διοικητικών συμβουλίων των συλλόγων ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση του υπουργού μόνον 30 φοιτητές. Παρ' όλα αυτά το υπουργείο προχώρησε στις προγραμματισμένες διαδικασίες. Η επιτροπή, που επεξεργάστηκε τις προτάσεις, τις κατέθεσε στο υπουργείο και ο υπουργός τις έδωσε στη δημοσιότητα (30 Ιουλίου 1991). Οι αντιδράσεις υπήρξαν αλυσιδωτές. Τα κόμματα χαρακτήρισαν τα μέτρα «αναχρονιστικά», οι φοιτητές «αντιδραστικά» και οι πανεπιστημιακοί προχώρησαν τον Οκτώβριο σε στάσεις εργασίας.

Τελικά, ο υπουργός έφερε το νομοσχέδιο στη Βουλή καταμεσής του θέρους, στις 18 Αυγούστου 1992 και παρά τις αντιδράσεις, αυτό υπερψηφίστηκε στις 17 Σεπτεμβρίου 1992 (ήταν ο νόμος 2083/92). Ο «νόμος Σουφλιά», όπως παλαιότερα και ο νόμος 815/78, δεν πρόλαβε να εφαρμοστεί πλήρως. Μέχρι να παρέλθει το διάστημα των μεταβατικών διατάξεων και να δοκιμαστεί η δύναμη της ισχύος του στις νέες σειρές φοιτητών, που εισήχθησαν το ακαδημαϊκό έτος 1992-'93, η χώρα οδηγήθηκε σε βουλευτικές εκλογές (10 Οκτωβρίου 1993). Το τελικό αποτέλεσμα ήταν μια διάχυτη αίσθηση αστάθειας, αβεβαιότητας και ανασφάλειας στην εκπαιδευτική διαδικασία, τη στιγμή μάλιστα που πλήθος άλλων προβλημάτων απασχολούσαν καθημερινά τις διοικήσεις και το προσωπικό των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

Επαναφορά του προηγούμενου νομοθετικού καθεστώτος

Η νέα κυβέρνηση (Πα.Σο.Κ.), που ως κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης, είχε εξαρχής σταθεί αρνητικά στη φιλοσοφία του νόμου αυτού, δεν ήταν δυνατό να απαρνηθεί το δικό της εκπαιδευτικό έργο, για το οποίο μάλιστα αισθανόταν υπερήφανη και

Οι διατάξεις του «νόμου Σουφλιά»

Το περιεχόμενο των διατάξεων του «νόμου Σουφλιά» σε γενικές γραμμές προέβλεπε τα εξής:

- Οργάνωση των μαθημάτων σε δύο κύκλους σπουδών. Η ουσιαστική συμμετοχή στο δεύτερο προϋπέθετε την επιτυχή λήξη του πρώτου.
- Εισαγωγή των προαπαιτούμενων μαθημάτων και στους δύο κύκλους σπουδών.
- Απώλεια των πάσης φύσης δωρεάν παροχών προς τους φοιτητές (σίτιση, στέγαση, διανομή δωρεάν συγγραμμάτων) μετά την παρέλευση εξαετίας (ή οκταετίας για άλλες σχολές), εάν μέσα σ' αυτήν ο φοιτητής δεν θα έχει ολοκληρώσει τις σπουδές του.
- Περιορισμό των δωρεάν συγγραμμάτων σε φοιτητές χαμηλού οικογενειακού εισοδήματος.
- Καθιέρωση διδάκτρων στις μεταπτυχιακές σπουδές μετά από πρόταση του τμήματος και απόφαση της συγκλήτου.
- Κατάργηση του θεσμού των ειδικών μεταπτυχιακών υποτρόφων (Ε.Μ.Υ.).
- Δημιουργία τριών κατηγοριών διδασκόντων: πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και πλήρους και μερικής απασχόλησης με μειωμένες ή

προσαυξημένες αποδοχές κατά 35%.

- Καθιέρωση της επταετίας για τη θητεία στις βαθμίδες του λέκτορα και του επικούρου, με δύο κρίσεις σε κάθε μία: μία για ένταξη και μία για ανανέωση της θητείας στην τριετία. Αρνητική κρίση θα οδηγούσε στην αποπομπή από το πανεπιστήμιο.
- Αφαίρεση από τους λέκτορες του δικαιώματος αυτοδύναμου διδακτικού έργου και περιορισμός του στις τρεις ανώτερες βαθμίδες.
- Περικοπή μισθών των πανεπιστημιακών δασκάλων στο ήμισυ, εφόσον δεν θα μετέχουν στη διενέργεια εξετάσεων.
- Μείωση κατά 50% της φοιτητικής συμμετοχής στα εκλεκτορικά σώματα για την ανάδειξη των πανεπιστημιακών οργάνων.
- Μεταφορά αρμοδιοτήτων από τη σύγκλητο στο πρυτανικό συμβούλιο και από τις γενικές συνελεύσεις στα διοικητικά συμβούλια των τμημάτων.
- Εκλογή πρυτανικών αρχών με ξεχωριστά ψηφοδέλτια, ένα για τον πρύτανη και ένα για τους αντιπρυτάνεις.
- Ενίσχυση του ρόλου του τακτικού καθηγητή με την υπαγωγή αρμοδιοτήτων στην πρώτη καθηγητική βαθμίδα.

για το οποίο είχε δώσει μακρούς και δύσκολους αγώνες για να το στηρίξει.

Στη νέα κυβέρνηση υπουργός παιδείας ανέλαβε ο πρώην πρόεδρος του Α.Π.Θ. Δ. Φατούρος. Αν και θήτεψε για μικρό διάστημα σ' αυτή τη θέση (Οκτώβριος 1993 - Ιούνιος 1994), πρόλαβε να καταργήσει το νόμο του προκατόχου του και να επαναφέρει ουσιαστικά σε ισχύ το ν. 1268/82. Δεν δίστασε, πάντως, να επιφέρει και σ' αυτόν ορισμένες τροποποιήσεις, που κρίθηκαν πλέον αναγκαίες από την εμπειρία της 8-ετούς ως τότε εφαρμογής του (μείωση της φοιτητικής συμμετοχής στα εκλεκτορικά όργανα στο 80%, προϋποθέσεις για εξέλιξη στην επόμενη βαθμίδα Δ.Ε.Π. κ.τ.λ.).

Η μισθολογική αναβάθμιση των πανεπιστημιακών

Τέλος, το 1997, επί υπουργίας Γερ. Αρσένη, δύο νέοι νόμοι ήρθαν να συμπληρώσουν το θεσμικό καθεστώς του νόμου - πλαισίου. Με τον πρώτο (ν. 2517) που ψηφίστηκε στις 11 Αυγούστου 1997 ρυθμίζονταν θέματα εκλογής προσωπικού των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, ενώ με το δεύτερο (ν. 2530), για την υπηρεσιακή κατάσταση και την αναμόρφωση του μισθολογίου των μελών Δ.Ε.Π., που ψηφίστηκε στις 23 Οκτωβρίου 1997, αντιμετωπίστηκαν τα οικονομικά προβλήματα των πανεπιστημιακών συνολικά. Οι νόμοι αυτοί ήρθαν ως αποτέλεσμα σειράς κινητοποιήσεων των πανεπιστημιακών από τις αρχές της δεκαετίας του '90.

Ένας σύντομος απολογισμός

Ο νόμος 1268/82 παραμένει μέχρι σήμερα ο βασικός νόμος που διέπει τη δομή και λειτουργία των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Για την εποχή του υπήρξε ιδιαίτερα τολμηρός και ήταν ένας από τους πλέον ριζοσπαστικούς όχι μόνο για τα ελληνικά αλλά και για το διεθνές δεδομένα.

Τα πανεπιστήμια βρίσκονταν ήδη σε βαθιά κρίση, που χαρακτηριζόταν από έλλειψη σχεδιασμού για την ανώτατη εκπαίδευση, έλλειψη οργανωμένης, προγραμματισμένης και συντονισμένης εκπαιδευτικής και ερευνητικής δραστηριότητας, αναχρονιστικό περιεχόμενο σπουδών, εκφυλισμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε εξεταστικό μηχανισμό και από ένα μηχανισμό με αυταρχικά χαρακτηριστικά κυριαρχίας στην ιεραρχική δομή του. Βέβαια, στην πραγματικότητα επρόκειτο για κρίση του ίδιου του εκπαιδευτικού συστήματος, που αδυνατούσε πλέον να ανταποκριθεί στον κοινωνικό του ρόλο, δηλαδή στην ίδια την αναπαραγωγή του και στην εξυπηρέτηση των αναγκών του με την κατανομή των θέσεων στον κοινωνικό καταμερισμό εργασίας.

ΠΗΓΗ: ΑΡΧΕΙΟ Μ. ΚΑΛΛΟΥΔΑΚΗ.

Μια ιστορία
χωρίς ορατό τέλος
και ένα τέλος
με πλούσια ιστορία

Ο νόμος 1268 ήρθε να ξεπεράσει αυτήν την κρίση και να παρακολουθήσει τα νέα κοινωνικά δεδομένα, αξιοποιώντας τις νέες ανθρώπινες παραγωγικές δυνάμεις στα Α.Ε.Ι. Για το λόγο αυτό δεν δίστασε να προχωρήσει σε ριζοσπαστικές τομές, που θα συνέβαλλαν στην επαναλειτουργία του συστήματος. Ανέτρεψε την ιεραρχία, κατήργησε τον αυταρχικό θεσμό της έδρας που έδινε παντοδυναμία στον κάτοχο καθηγητή και εισήγαγε –για πρώτη μέχρι τότε φορά στην Ελλάδα– τις αρχές της δημοκρατικής, συλλογικής συμμετοχικής διαδικασίας σε όλα τα επίπεδα της διδακτικής και ερευνητικής εργασίας καθιερώνοντας ως βασική ακαδημαϊκή μονάδα το σχήμα «τμήμα - τομέας», που, χρεώθηκε πλέον την ευθύνη χάραξης της εκπαιδευτικής και ερευνητικής πολιτικής. Κυρίαρχο όργανο αναδείχθηκε η γενική συνέλευση με τη συμμετοχή όλων των μερών της πανεπιστημιακής κοινότητας και τους φοιτητές να συμμετέχουν με ποσοστό 30%, ένα από τα υψηλότερα παγκοσμίως. Η γενική συνέλευση ανέλαβε πλέον τον επανακαθορισμό του περιεχομένου των σπουδών και την αναθεώρηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας, είχε την ευθύνη του ελέγχου της τήρησης των αρχών αξιοκρατίας στις εκλογές και εξελίξεις των μελών Δ.Ε.Π. και των κατευθύνσεων των ερευνητικών προγραμμάτων, της κατανομής των κονδυλίων και γενικότερα της συνολικής λειτουργίας του τμήματος. Ομοίως συλλογικές διαδικασίες αναπτύχθηκαν και στα ανώτερα διοικητικά όργανα σε επίπεδο σχολής και πανεπιστημίου (κοσμητεία και σύγκλητο), τα οποία πλέον εκλέγονταν και λειτουργούσαν με δημοκρατικές και συλλογικές διαδικασίες.

Στην 24-χρονη πορεία του ο νόμος 1268 έδειξε ότι αποτέλεσε μια ριζοσπαστική τομή για τα τότε δεδομένα και έθεσε νέα προοπτική για τα ελληνικά πανεπιστήμια, αν και δεν προχώρησε –ή καλύτερα δεν θέλησε να προχωρήσει– στις βαθιές εκείνες τομές που θα αμφισβητούσαν και θα ανέτρεπαν τις δομές της εκπαίδευσης. Αν θελήσει κανείς να ασκήσει κριτική από αυτή τη σκοπιά θα μπορούσε να καταλογίσει άρνηση στην προοπτική ανατροπής των σχέσεων εξουσίας, αδυναμία στην ανάπτυξη αμφίδρομης επικοινωνιακής σχέσης μεταξύ διδασκόντων και διδασκομένων, αποφυγή ανάδειξης των κοινωνικών χαρακτηριστικών της εκπαίδευσης και αποδοχή τους. Η γνώση συνέχισε και συνεχίζει βέβαια και σήμερα να έχει ανταλλακτική αξία, να ασκεί εξουσία μέσω της παραγωγής της και να προσφέρει με αντικαταβολή την κοινωνική άνοδο και την επαγγελματική καταξίωση.

Στον 24-χρονο ισολογισμό η εφαρμογή του νόμου έχει να παρουσιάσει θετικά, όπως και αρνητικά αποτελέσματα από τις νέες δομές εξουσίας που διαμόρφωσε, την ενσωμάτωση των ριζοσπαστικών φωνών και τα στεγανά που υιοθέτησε. Όμως το μεγάλο ερώτημα που τίθεται τώρα είναι αν οι επιχειρούμενες αλλαγές μπορούν να προχωρήσουν προς νέα ανατροπή ή αντιθέτως θα κατοχυρώσουν τις νέες δομές εξουσίας και θα αποδεχθούν την υποταγή στις απαιτήσεις της κοινωνίας της ανταγωνιστικότητας και της ελεύθερης αγοράς, με την ανάδειξη ως κυρίαρχης αξίας τη μεγιστοποίηση του ατομικού οφέλους σε ανταγωνισμό και άρα σε αντιπαλότητα με όλους τους άλλους. Το τελευταίο μόνον οπισθοδρόμηση μπορεί να σημαίνει για το ελληνικό πανεπιστήμιο.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ Τ.Μ. ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ (ΦΩΤ. Γ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ).

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΡΙΖΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Επιτακτική η μεταρρύθμιση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση

Το Ε.Συ.Π. προτείνει κατάργηση των «αιώνιων φοιτητών» και περιορισμό της φοίτησης σε $v+2$ ή $v+3$ χρόνια, μέτρα στήριξης για τους οικονομικά αδύναμους φοιτητές, κατάργηση του «μοναδικού» συγγράμματος και οργάνωση σύγχρονων βιβλιοθηκών, συγκρότηση Εθνικού Συμβουλίου Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, αλλαγή στον τρόπο ανάδειξης των πανεπιστημιακών αρχών με αντιπροσωπευτική συμμετοχή των φοιτητών στα εκλεκτορικά σώματα, αλλαγές στη διαδικασία εκλογής και εξέλιξης των μελών Δ.Ε.Π., καθιέρωση του καθεστώτος της πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης των πανεπιστημιακών, διεύρυνση των μελών της επιτροπής ασύλου με τη συμμετοχή δύο αντιπρυτάνεων και λήψη απόφασης κατά πλειοψηφία κ.ά.

Το κείμενο που ακολουθεί είναι το συνοπτικό –ομόφωνο– πόρισμα της επιτροπής για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας (Ε.Συ.Π.) σχετικά με το σημερινό θεσμικό καθεστώς που διέπει τη δομή και λειτουργία της ανώτατης εκπαίδευσης και το οποίο δόθηκε από την επιτροπή στη δημοσιότητα στα τέλη Δεκεμβρίου 2005, προκειμένου, όπως αναφέρει σε προλογικό σημείωμα, «να αποτραπεί κάθε σύγχυση με τις πληροφορίες που κυκλοφορούν, αλλά και τις ανακοινώσεις του Υπ.Ε.Π.Θ., για το νόμο πλαίσιο και την ανώτατη εκπαίδευση».

Ορισμένες από αυτές τις θέσεις της επιτροπής βρίσκουν σύμφωνη την πανεπιστημιακή κοινότητα είτε στο σύνολό της είτε ορισμένους μόνο φορείς της. Άλλωστε, στο παρελθόν, οι εκπρόσωποι των πανεπιστημιακών φορέων έχουν διατυπώσει ανάλογες απόψεις δημόσια, ενώ στις συνόδους των πρυτάνεων έχει ενημερωθεί σχετικά με αυτές η ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας. Άλλες όμως από τις προτάσεις της επιτροπής δεν είναι αποδεκτές και οι εκπρόσωποι των διαφόρων φορέων της πανεπιστημιακής κοινότητας έχουν εκφράσει την επιφύλαξη ή την αντίθεσή τους προς αυτές.

Επιτακτική η μεταρρύθμιση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση

ΤΟ ΠΟΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Τα προβλήματα της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στη χώρα μας είναι σοβαρά και υπάρχει πιεστική ανάγκη να αντιμετωπισθούν με συγκεκριμένα μέτρα. Μέτρα που να εντάσσονται σε μια μακροπρόθεσμη πολιτική εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης. Πρωτοβουλίες, όπως το συζητούμενο νομοσχέδιο για την εκκλησιαστική εκπαίδευση και οι κατά καιρούς εξαγγελίες αποσπασματικών ρυθμίσεων, αιφνιδιάζουν την πανεπιστημιακή κοινότητα, προκαταλαμβάνουν τη δημόσια συζήτηση και δεν συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Καρπός απροκατάληπτης συζήτησης πανεπιστημιακών δασκάλων χωρίς δεσμεύσεις, με διαφορετικές καταβολές και αποκλίνουσες ακαδημαϊκές εμπειρίες, οι προτάσεις που διατυπώνονται στο παρόν πόρισμα συγκροτούν μια πρώτη «απάντηση» στα κακώς κείμενα. Επιζητούν να συμβάλουν σε μια νηφάλια προσέγγιση και σε ένα διάλογο αντάξιο της σοβαρότητας των θεμάτων που τίθενται.

Χρονική διάρκεια σπουδών και ανταποδοτικές υποτροφίες

Η επ' αόριστο φοίτηση έχει πολλές αρνητικές επιπτώσεις: Χαλαρότητα σπουδών, μη ορθολογική ιεράρχηση μαθημάτων, χωροταξικά προβλήματα. Η επιτροπή θεωρεί ότι μία λύση θα ήταν ο περιορισμός των ετών φοίτησης σε $v+2$ ή $v+3$ (όπου v ο ελάχιστος αριθμός ετών που απαιτείται για την απόκτηση του πτυχίου) για τους φοιτητές που δεν εργάζονται ή δεν έχουν οικογενειακές υποχρεώσεις (ανατροφή τέκνων).

Μία τέτοια λύση, αν προκριθεί, θα πρέπει να συνοδεύεται από μέτρα που να ενισχύουν τη φοίτηση ατόμων που δεν έχουν οικονομικές δυνατότητες. Η ενίσχυση των τελευταίων θα μπορούσε να γίνει μέσω ανταποδοτικών υποτροφιών (με υποχρέωση, για παράδειγμα, επιτυχούς εξέτασης σημαντικού αριθμού των μαθημάτων κάθε χρόνου). Η εισαγωγή ανταποδοτικών υποτροφιών σημαίνει ότι ο φοιτητής θα εργάζεται για περιορισμένο αριθμό ωρών (π.χ. 40 ώρες μηνιαίως) μέσα στο πανεπιστήμιο, προσφέροντας τις υπηρεσίες του σε βιβλιοθήκες, σπουδαστήρια, εργαστήρια, φοιτητική λέσχη, φοιτητικές εστίες, κτλ. Παράλληλα μέτρα, όπως η δυνατότητα διακοπής σπουδών για ένα ή δύο το πολύ έτη (που δεν θα προσμετρώνται στο $v+2$ ή $v+3$), καθώς και η δυνατότητα μερικής φοίτησης (δυνατότητα περαίωσης των σπουδών σε 2v χρόνια), θα πρέπει επίσης να συζητηθούν για ειδικές περιπτώσεις (μητέρες ανηλίκων, εργαζόμενους με αποδεδειγμένη πλήρη απασχόληση και ασφαλιστική κάλυψη, χρονίως πάσχοντες, κ.ά.). Σαφές είναι ότι η προτεινόμενη λύση θα πρέπει να ισχύσει μόνον για τους φοιτητές που θα πρωτοεγγραφούν στα πανεπιστήμια μετά την ψήφιση της σχετικής νομοθετικής ρύθμισης. Για τους ήδη εν ενεργεία φοιτητές θα πρέπει να υπάρξουν μεταβατικές διατάξεις.

Συγγράμματα

Το παρόν σύστημα της διανομής ενός και μοναδικού συγγράμματος ανά μάθημα έχει στηλιτευτεί ευρύτατα ως σπάταλο, αναχρονιστικό και περιοριστικό στη διαδικασία

της μάθησης. Το υπάρχον σύστημα σε μεγάλο βαθμό ευθύνεται για τη μονοπωλική διανομή στους φοιτητές συχνά πρόχειρων και παρωχημένων συγγραμμάτων, σε βάρος ποιοτικά καλύτερων εναλλακτικών. Σε αντικατάσταση του σημερινού συστήματος η προτιμότερη λύση θα ήταν, πέρα από την οργάνωση και λειτουργία σύγχρονων πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών, η συνεχής οικονομική υποστήριξή τους για την προμήθεια αρκετών βιβλίων ανά μάθημα. Τα βιβλία αυτά είναι σκόπιμο να τα προμηθεύεται κάθε βιβλιοθήκη σε πολλαπλά αντίτυπα, ανάλογα με τον αριθμό των φοιτητών. Χρειάζεται επίσης η οικονομική ενίσχυση των πανεπιστημίων για την επέκταση και τον εκσυγχρονισμό των δικτύων υπολογιστών τους. Με τον τρόπο αυτό, και με βάση μία επαρκή και σχολιασμένη βιβλιογραφία εκ μέρους των διδασκόντων, έναν οδηγό μελέτης και πλήρη ηλεκτρονική ιστοσελίδα για κάθε μάθημα, θα καταργηθεί η πλάνη της καθηγητικής «αυθεντίας» που απορρέει από το μοναδικό σύγγραμμα και θα καταδειχθεί ο εσωτερικός διάλογος και ο πλουραλισμός που είναι εγγενείς στην επιστημονική γνώση.

Στο ενδιάμεσο, πρέπει να μελετηθούν και να εφαρμοστούν εναλλακτικές δυνατότητες, όπως:

- (α) η θέσπιση κουπονιών για την προμήθεια εκ μέρους των φοιτητών των συγγραμμάτων της επιλογής τους,
- (β) η μαζική προμήθεια εκ μέρους των σχολών επαρκούς αριθμού αντιτύπων των σημαντικότερων συγγραμμάτων, με σκοπό το δανεισμό τους στους φοιτητές για ορισμένο χρονικό διάστημα (π.χ. ένα εξάμηνο), ή
- (γ) ο περιορισμός της δωρεάν διανομής καινούριων πανεπιστημιακών συγγραμμάτων στα μαθήματα κορμού και η προσφυγή σε δανεισμό των συγγραμμάτων για τα μαθήματα επιλογής.

Σκοπός των προτάσεων αυτών είναι οι όποιοι εξοικονομούμενοι πόροι να διατεθούν αποκλειστικά για την επέκταση των συλλογών των πανεπιστημιακών βιβλιοθηκών.

Υπεράριθμοι φοιτητές

Η εισαγωγή υπεράριθμων φοιτητών στα πανεπιστήμια της χώρας μέσω ειδικών εξετάσεων, μετεγγραφών από το εσωτερικό, κατατακτηρίων εξετάσεων και, ενίοτε, άνευ εξετάσεων δημιουργεί σημαντικά προβλήματα δυσλειτουργίας αλλά και παραβίασης των αρχών της ισονομίας. Συνέπειες της πρακτικής αυτής είναι η εκρηκτική αύξηση του αριθμού των φοιτητών σε σχολές υψηλής ζήτησης (και μάλιστα του κέντρου), ερήμωση των περιφερειακών πανεπιστημίων, δυσχέρειες στην ομαλή λειτουργία της εκπαιδευτικής διαδικασίας, αίσθηση αδικίας στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο και μείωση της ποιότητας σπουδών.

Μία λύση θα ήταν ο σταθερός αριθμός εισακτέων ανά τμήμα, με όλους τους υποψήφιους φοιτητές να συμμετέχουν στις ίδιες εξετάσεις, και με διατήρηση της ίδιας ελάχιστης βαθμολογικής βάσης για όλους.

- Για υποψήφιους που εντάσσονται σε ευεργετικές διατάξεις να ισχύει ποσοστιαία μοριοδότηση επί της βαθμολογίας τους (π.χ. 5 ή 10%).

Επιτακτική η μεταρρύθμιση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση

- Μοναδική εξαίρεση να αποτελούν άτομα με αναπηρίες ή πάσχοντα αποδεδειγμένα από σοβαρότατες ασθένειες, τα οποία δεν μπορούν να συμμετέχουν στις γενικές εξετάσεις εισαγωγής και για τα οποία οργανώνονται ειδικές εξετάσεις για προκαθορισμένο ανά τμήμα αριθμό θέσεων.
- Για τα παιδιά οικογενειών χωρίς οικονομικές δυνατότητες, που φοιτούν σε τόπο διαφορετικό από τον τόπο μόνιμης κατοικίας των γονέων τους, θα πρέπει να προβλεφθούν ανταποδοτικές φοιτητικές υποτροφίες στα πανεπιστήμια στα οποία έχουν εγγραφεί.

Με τη λύση αυτή καταργούνται τελείως οι μετεγγραφές, εκτός αν αποδεδειγμένα κενωθεί θέση φοιτητή στο τμήμα υποδοχής. Ταυτόχρονα, θα καταστεί δυνατός ο εξορθολογισμός (όχι απαραίτητως μείωση) του αριθμού εισακτέων ανά τμήμα, δεδομένου ότι θα είναι επακριβώς γνωστός ο αριθμός αυτός και δεν θα απαιτείται η σημερινή πρακτική της τεχνητής μείωσής του στις σχετικές προτάσεις που τα τμήματα, οι σχολές και τα πανεπιστήμια καταθέτουν στο Υπ.Ε.Π.Θ.

Εθνικό Συμβούλιο Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης

Συνειδητοποιείται πλέον όλο και περισσότερο ότι η χάραξη μιας σύγχρονης πολιτικής για τα πανεπιστήμια πρέπει να στηρίζεται σε μια στρατηγική ανοιχτών οριζόντων. Όσο οι άμεσες προτεραιότητες αντιμετωπίζονται αποκομμένα από τις μακροπρόθεσμες προοπτικές της εκπαίδευσης σε Ελλάδα και Ευρώπη, τόσο η πρωτοβουλία και η δημιουργικότητα στην πανεπιστημιακή ζωή θα πνίγονται στη μιζέρια και στον επαρχιωτισμό.

Για τη χάραξη μιας τέτοιας πολιτικής, μακριά και πέρα από τις πιέσεις που μοιραία συνεπάγεται η διαδοχή των εκλογικών κύκλων, θα ήταν ευκαία η σύσταση, ως ανεξάρτητου συμβουλευτικού και επιτελικού οργάνου, ενός Εθνικού Συμβουλίου Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης, με ολιγομελή σύνθεση. Απαρτιζόμενο από έγκριτους πανεπιστημιακούς δασκάλους της Ελλάδας και της ομογένειας και με την ευρύτερη δυνατή ακαδημαϊκή συναίνεση, το όργανο αυτό θα μπορούσε να αναδειχθεί σε προνομιακό σύμβουλο της κυβέρνησης για θέματα καθημερινότητας (όπως π.χ. ο καθορισμός του αριθμού των εισακτέων ανά σχολή), αλλά και μακροπρόθεσμης εκπαιδευτικής πολιτικής. Με τον τρόπο αυτό θα συμβάλλει στην αυτοδιοίκηση και αυτονομία των πανεπιστημίων.

Ανάδειξη πανεπιστημιακών αρχών

Η επιτροπή θεωρεί ότι το υπάρχον καθεστώς ανάδειξης των πανεπιστημιακών αρχών, αλλά και οι πρόσφατες εξαγγελίες του Υπ.Ε.Π.Θ. για νέα νομοθετική ρύθμιση δεν βοηθούν στην απεξάρτηση των πανεπιστημίων από κάθε είδους πιέσεις. Ταυτόχρονα αναπαράγουν τις πελατειακές σχέσεις που τείνουν να αναπτύσσονται μεταξύ υποψηφίων και εκλεκτόρων και το δημοκρατικό έλλειμμα που προκύπτει από την απουσία άμεσης καθολικής συμμετοχής των φοιτητών. Παρά ταύτα, η επιτροπή

θεωρεί ότι η συνδιοίκηση των πανεπιστημίων είναι μία δημοκρατική κατάκτηση που πρέπει να διαφυλαχτεί, χωρίς όμως να οδηγεί στην άλωση των πανεπιστημιακών αρχών και διαδικασιών από εξωπανεπιστημιακές προτεραιότητες.

Σημαντικό είναι να διευκρινιστεί ο τρόπος ορισμού των φοιτητών εκλεκτόρων, οι οποίοι σήμερα δεν εκλέγονται από το σύνολο του φοιτητικού πληθυσμού αλλά επιλέγονται από τις φοιτητικές παρατάξεις, ανάλογα με τα ποσοστά που έλαβαν στις αμέσως προηγούμενες φοιτητικές εκλογές.

Μία αντιμετώπιση του δημοκρατικού αυτού ελλείμματος θα ήταν η διενέργεια εκλογών για τους εκλέκτορες φοιτητές, ταυτόχρονα και παράλληλα με τις φοιτητικές εκλογές για την ανάδειξη των διοικητικών συμβουλίων των φοιτητικών συλλόγων. Αυτό θα εφαρμόζεται ειδικά τις χρονιές που προβλέπεται από το νόμο η διενέργεια εκλογών για την ανάδειξη διοικήσεων πανεπιστημίων, σχολών και τμημάτων. Στις εκλογές αυτές θα ψηφίζουν όλοι οι φοιτητές. Για να διασφαλιστεί, μάλιστα, η κατά το δυνατό μεγαλύτερη συμμετοχή των φοιτητών, θα μπορούσε να μελετηθεί ένας αλγόριθμος, σύμφωνα με τον οποίο όσο μικρότερη είναι η συμμετοχή των φοιτητών στις εκλογές για την ανάδειξη των εκλεκτόρων τους, τόσο μικρότερο θα είναι και το ποσοστό συμμετοχής των εκλεκτόρων τους στο εκλεκτορικό σώμα για την ανάδειξη των διοικητικών αρχών των πανεπιστημίων (ανεξάρτητα από την προσέλευση των φοιτητών στις ανωτέρω εκλογές, το ποσοστό συμμετοχής των εκλεκτόρων τους στο εκλεκτορικό σώμα δεν θα μπορεί να πέφτει κάτω από ένα ελάχιστο όριο).

Η επιτροπή εναλλακτικά θεωρεί ότι, αντί για εκλογή εκλεκτόρων, θα μπορούσε να ισχύσει καθολική ψηφοφορία των φοιτητών την ημέρα διεξαγωγής των εκλογών για την ανάδειξη των διοικήσεων πανεπιστημίων, σχολών και τμημάτων, σε ξεχωριστή κάλπη και αναγωγή των αποτελεσμάτων στο ποσοστό συμμετοχής τους. Και στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να ισχύσει ο αλγόριθμος που αναφέρθηκε παραπάνω.

Βαθμίδες, εκλογές και υπηρεσιακή κατάσταση μελών Δ.Ε.Π.

Το τελευταίο διάστημα επανέρχονται συχνά στα Μ.Μ.Ε. πληροφορίες για τη μείωση, μέσω συγχώνευσης, των βαθμίδων των μελών Δ.Ε.Π. ή ακόμη και για την επαναφορά της έδρας. Η επιτροπή θεωρεί ότι η ισχύουσα δομή δεν δημιουργεί προβλήματα, ενώ ταυτόχρονα δίνει τη δυνατότητα σε νέους και δυναμικούς επιστήμονες, μέσω του επιστημονικού και εκπαιδευτικού έργου τους, να προσδοκούν σε εξέλιξη μέχρι την ανώτατη βαθμίδα. Η επαναφορά της έδρας θα αποτελούσε κραυγαλέα οπισθοδρόμηση προς ένα απαρχαιωμένο καθεστώς. Πέραν αυτού, θα πρέπει να αποφεύγονται συχνές αλλαγές στους κανόνες εξέλιξης του προσωπικού που ανατρέπουν τον προγραμματισμό τους.

Υπάρχει, όμως, προβληματισμός ως προς τη διαδικασία εκλογής στις διάφορες βαθμίδες και τη λανθασμένη νοοτροπία που τείνει να κυριαρχήσει. Σύμφωνα μ' αυτήν, η κρίση για εξέλιξη των μελών Δ.Ε.Π. συνιστά μια εξασφαλισμένη και διεκπεραιωτική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα, η επιτροπή εξέτασε σκέψεις που αφορούν στη

Επιτακτική η μεταρρύθμιση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση

συγκρότηση των εκλεκτορικών σωμάτων και των τριμελών εισηγητικών επιτροπών με πρόβλεψη για υποχρεωτική συμπλήρωσή τους με έγκριτους εξωτερικούς κριτές (εκτός τμήματος, πανεπιστημίου ή ακόμη και της Ελλάδας). Στη συγκρότηση μάλιστα των εκλεκτορικών σωμάτων για εκλογή σε θέση καθηγητή πρώτης βαθμίδας, σκόπιμη θα ήταν η υποχρεωτική συμμετοχή έγκριτων πανεπιστημιακών του εξωτερικού.

Συζητήθηκε επίσης η συμβουλευτική για το εκλεκτορικό σώμα τεκμηρίωση της αναγνώρισης του επιστημονικού έργου των υποψηφίων και μέσω συστατικών επιστολών, όπου αυτό είναι δυνατόν, από έγκριτους διεθνείς ερευνητές στο αντικείμενο των υποψηφίων (πρακτική που ακολουθείται ήδη σε ορισμένα τμήματα ελληνικών πανεπιστημίων και παγίως σε καλά πανεπιστήμια του εξωτερικού).

Επιπλέον, σκόπιμη θα ήταν η θέσπιση ακαδημαϊκών κινήτρων και για τους καθηγητές της πρώτης βαθμίδας, προκειμένου να συνεχίζουν να παράγουν υψηλής στάθμης ερευνητικό και διδακτικό έργο. Παράδειγμα θα μπορούσε να είναι η θεσμοθέτηση τιμητικών ακαδημαϊκών θέσεων, στις οποίες, ύστερα από πρόταση του Εθνικού Συμβουλίου Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης και αυστηρή κρίση, να εκλέγονται καθηγητές για ένα καθορισμένο διάστημα (π.χ. πενταετία).

Τέλος, πρέπει να αντιμετωπιστεί και η αλλαγή της υπηρεσιακής κατάστασης των μελών Δ.Ε.Π., έτσι ώστε οι σημερινοί πανεπιστημιακοί πλήρους απασχόλησης να μετατραπούν σε πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, με ταυτόχρονη, βέβαια, σημαντική αύξηση των αποδοχών τους. Όσοι δεν επιθυμούν να ενταχθούν σε αυτή τη ρύθμιση, αυτοί μόνον θα μπορούν να διατηρούν εξωπανεπιστημιακή απασχόληση, με μειωμένες όμως αποδοχές από τη μερική απασχόλησή τους στο πανεπιστήμιο.

Πανεπιστημιακό άσυλο

Εδώ και χρόνια, είναι διάχυτη η πεποίθηση στην πανεπιστημιακή κοινότητα ότι το θεσμικό πλαίσιο προστασίας του πανεπιστημιακού ασύλου στην πράξη δυσλειτουργεί. Είναι επίσης έντονη η αίσθηση ότι ούτε το Υπ.Ε.Π.Θ. ούτε οι πανεπιστημιακές αρχές τολμούν να λάβουν τις απαραίτητες γενναίες αποφάσεις. Ζητούμενο είναι η πραγματική προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας και της ομαλής πανεπιστημιακής λειτουργίας, που συστηματικά πλέον καταλύονται ανεξέλεγκτα στο όνομα του ίδιου του ασύλου. Έτσι, θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα παραβιάζονται, πανεπιστημιακές εκδηλώσεις διαλύονται, πολύτιμες υποδομές καταστρέφονται. Το πανεπιστημιακό άσυλο θα πρέπει καταρχήν να οριοθετηθεί, ώστε να υπηρετείται με τρόπο ουσιαστικό το υφιστάμενο δημοκρατικό κεκτημένο. Η επιτροπή θεωρεί ότι δεν είναι απαραίτητη η αλλαγή του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου. Αρκεί η αποτελεσματική φύλαξη του πανεπιστημίου να ανατεθεί σε πανεπιστημιακούς φύλακες, οι οποίοι θα έχουν καθεστώς υπαλλήλου και θα υπάγονται απευθείας στον εκλεγμένο πρύτανη.

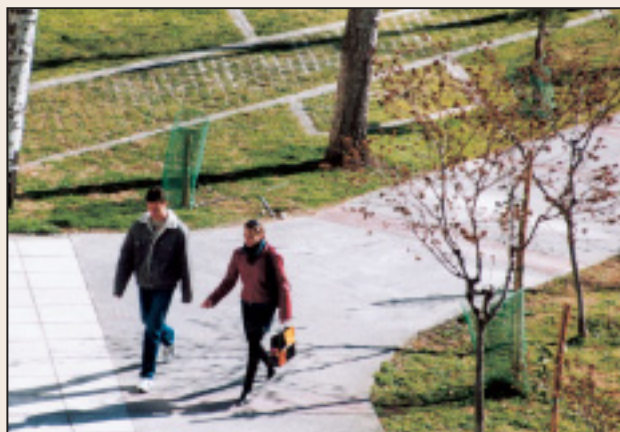
Πάντως, για να αντιμετωπιστούν τα σημερινά προβλήματα, θα μπορούσε να διευρυνθεί η υφιστάμενη Επιτροπή Ασύλου από τριμελή σε πενταμελή, ώστε να συμπεριλάβει εκτός από τον πρύτανη, τον εκπρόσωπο μελών Δ.Ε.Π. και τον εκπρόσωπο των φοιτητών, και δύο αντιπρυτάνεις. Υπό τη νέα της σύνθεση η Επιτροπή Ασύλου προτείνεται να λειτουργεί σύμφωνα με τους ισχύοντες γενικούς κανόνες για τη λειτουργία των διοικητικών οργάνων (πλειοψηφία των παρόντων με ελάχιστη απαρτία τριών).

Οικονομικά ζητήματα των πανεπιστημίων και των πανεπιστημιακών

Η επιτροπή θεωρεί τα οικονομικά των πανεπιστημίων ως ένα από τα μείζονα προβλήματα. Δεν νοείται δημόσια και δωρεάν πανεπιστημιακή εκπαίδευση χωρίς επαρκή χρηματοδότηση από τη μία πλευρά και χωρίς χρηστή και επαγγελματική διαχείριση των οικονομικών πόρων από την άλλη. Έτσι, ο προτεινόμενος από πολλές πλευρές επαγγελματίας οικονομικός διαχειριστής («μάντζερ») στα πανεπιστήμια, υπό την άμεση όμως εποπτεία του αντίστοιχου αντιπρύτανη οικονομικού προγραμματισμού και ανάπτυξης και με πλήρη λογοδοσία στη σύγκλητο του ιδρύματος, θεωρείται ως μία θετική προοπτική που πρέπει περαιτέρω να εξεταστεί. Επίσης, η φορολογική απαλλαγή του εισοδήματος των πανεπιστημίων (όπως συμβαίνει στο εξωτερικό) θα αποτελούσε σημαντική διευκόλυνση για τη μερική αυτονόμηση των πανεπιστημίων

από την οικονομική εξάρτηση, την οποία σήμερα υφίστανται.

Σημειώνεται ιδιαίτερος ότι οι οριακές –για μια αξιοπρεπή διαβίωση– αμοιβές των πανεπιστημιακών και οι χαμηλές συντάξεις τους αποτελούν πλέον ισχυρό αντικίνητρο τόσο για όσους Έλληνες πανεπιστημιακούς του εξωτερικού θα ήθελαν να υποβάλουν υποψηφιότητα για θέση Δ.Ε.Π. στην Ελλάδα, όσο και για όσους μεταπτυχιακούς φοιτητές ελληνικών πανεπιστημίων θα ήθελαν να επιδιώξουν ακαδημαϊκή σταδιοδρομία.

Οικονομικά ζητήματα των φοιτητών

Τα τελευταία χρόνια η αύξηση του κόστους ζωής έχει επηρεάσει αρνητικά τους φοιτητές που δεν έχουν οικονομικές δυνατότητες. Οι φοιτητές που προέρχονται από τα ασθενέστερα εισοδηματικά στρώματα θα πρέπει να ενισχύονται με υποτροφίες (με την υποχρέωση, για παράδειγμα, των υποτρόφων φοιτητών για επιτυχή εξέταση σε σημαντικό αριθμό μαθημάτων κάθε έτους).

Στις επί μέρους σχολές και τμήματα θα πρέπει να ιδρυθούν υπηρεσίες υποδοχής των πρωτοετών φοιτητών, ανεξάρτητες από τις γραμματείες, με επαρκές και εκπαιδευμένο προσωπικό, ώστε να γίνεται ομαλότερα η μετάβαση από τη λυκειακή στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Οι ίδιες υπηρεσίες θα έχουν συμβουλευτικό ρόλο σε θέματα στέγασης, ενημέρωσης για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των φοιτητών, ανεύρεσης εργασίας μέσα στο πανεπιστήμιο (π.χ. εργασία στη βιβλιοθήκη) και τυχόν ψυχολογικής και κοινωνικής υποστήριξης.

Σύνοψη

Η μεταρρύθμιση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση καθίσταται ακόμη πιο επιτακτική από τις τελευταίες εξελίξεις σε επίπεδο Ευρώπης. Μετά την απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Δ.Ε.Κ.) στην υπόθεση Valentina Neri κατά Ιταλίας (2003), η χώρα μας θα αναγκασθεί να αναγνωρίσει και τυπικά τίτλους σπουδών που χορηγούν κοινοτικά πανεπιστήμια, τα οποία με ποικίλες επωνυμίες («κολέγια», «κέντρα ελεύθερων σπουδών» κ.ά.), λειτουργούν αμφίβολης ποιότητας παραρτήματα στην Ελλάδα. Από την άλλη –και αυτό είναι ίσως ακόμη σημαντικότερο– τα επόμενα τρία χρόνια η Ελλάδα δεν θα μπορεί, επικαλούμενη το άρθρο 16 του συντάγματος, να εμποδίσει την εγκατάσταση κοινοτικών πανεπιστημίων στο έδαφός της.

Εν όψει αυτών των εξελίξεων και για να μην βρεθούν προ τετελεσμένων γεγονότων, όλοι οι ενδιαφερόμενοι θα πρέπει, κοιτώντας μπροστά, να αγωνιστούν για τη μεταρρύθμιση του δημόσιου πανεπιστημίου και, ταυτόχρονα, να μελετήσουν το οργανωτικό και ρυθμιστικό πλαίσιο του πανεπιστημίου της «επόμενης ημέρας», εξασφαλίζοντας την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Η επιτροπή ελπίζει ότι οι παρούσες προτάσεις της θα αποτελέσουν πηγή γόνιμου προβληματισμού για την πανεπιστημιακή κοινότητα, αλλά και την πολιτεία. Ταυτόχρονα θα είναι και αφορμή για περαιτέρω εμβάθυνση και επεξεργασία. Τόσο η ίδια όσο και τα μέλη της ατομικά επιφυλάσσονται να συμμετάσχουν εκ νέου στη σχετική συζήτηση, αν οι συνθήκες είναι κατάλληλες.

Τα μέλη της Επιτροπής του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας

- **Αθανάσιος Βερέμης**, πρόεδρος Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας, καθηγητής Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης Πανεπιστημίου Αθηνών.
- **Νίκος Αλιβιζάτος**, καθηγητής Τμήματος Νομικής Πανεπιστημίου Αθηνών.
- **Γιώργος Γραμματικάκης**, καθηγητής Τμήματος Φυσικής Πανεπιστημίου Κρήτης.
- **Αθηνά Λινού**, αναπληρώτρια καθηγήτρια Τμήματος Ιατρικής Πανεπιστημίου Αθηνών.
- **Νίκος Μουζέλης**, ομότιμος καθηγητής κοινωνιολογίας London School of Economics.
- **Γιώργος Παγουλάτος**, επίκουρος καθηγητής Τμήματος Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών, Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.
- **Βασίλης Παπάζογλου**, καθηγητής Σχολής Ναυπηγών Μηχανολόγων Μηχανικών Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.
- **Δημήτρης Σωτηρόπουλος**, επίκουρος καθηγητής Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΟΔΟ ΤΩΝ ΠΡΥΤΑΝΕΩΝ

Σημαντικές αλλαγές που αλλάζουν το σκηνικό

Αυξημένη οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια με παράλληλη μείωση των αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Παιδείας, συμμετοχή εξωτερικών κριτών στις κρίσεις των Δ.Ε.Π. και βαρύτητα στη διεθνή παρουσία, κίνητρα για δυναμική ανάπτυξη των περιφερειακών Α.Ε.Ι., επαναπροσδιορισμό του πανεπιστημιακού ασύλου, ανάδειξη σε αδίκημα της παρακώλυσης λειτουργίας των πανεπιστημιακών οργάνων, αλλαγή του καθεστώτος των δωρεάν συγγραμμάτων, κατάργηση των μετεγγραφών προς τα κεντρικά Α.Ε.Ι. και δικαίωμα επέκτασης των σπουδών το πολύ μέχρι 3 χρόνια πέραν του κανονικού χρόνου σπουδών είναι μερικές από τις προτάσεις που καταθέτει προς συζήτηση στη σύνοδο των πρυτάνεων η Επιτροπή Θεσμικών Θεμάτων.

Τις προτάσεις της Επιτροπής Θεσμικών Θεμάτων για το θεσμικό πλαίσιο των πανεπιστημίων συζήτησε μεταξύ άλλων η 51η σύνοδος των πρυτάνεων που συνήλθε στην Κυλλήνη της Ηλείας στις 17 και 18 Φεβρουαρίου 2006.

Η σύνοδος των πρυτάνεων έλαβε γνώση του σχεδίου εισήγησης της επιτροπής, που είχε ορισθεί να υποβάλει σχετική εισήγηση από την προηγούμενη σύνοδο που είχε πραγματοποιηθεί στην Κέρκυρα στις 7 - 9 Οκτωβρίου του 2005. Ωστόσο, λόγω της σοβαρότητας του θέματος και του περιορισμένου χρόνου που θα μπορούσε να διατεθεί για συζήτηση, η 51η σύνοδος αποφάσισε να συγκληθεί έκτακτη σύνοδος στα τέλη Μαρτίου με μόνο και αποκλειστικό θέμα το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των πανεπιστημίων, ώστε να διεξαχθεί διεξοδική συζήτηση και να διατυπωθούν σχόλια και παρατηρήσεις. Οι τελικές αποφάσεις αναμένεται να ληφθούν στην επόμενη τακτική σύνοδο των πρυτάνεων που θα γίνει στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Στο κείμενο που ακολουθεί παρουσιάζονται οι προτάσεις της Επιτροπής Θεσμικών Θεμάτων, όπως παρουσιάστηκαν στην 51η σύνοδο στην Κυλλήνη.

Ο στόχος της Επιτροπής Θεσμικών Θεμάτων υπήρξε μια ουσιαστική, όσο και προσεκτική μεταρρύθμιση ορισμένων πτυχών του νομικού πλαισίου.

Οι κύριοι στόχοι των αλλαγών που προτείνονται είναι:

- η επίτευξη μεγαλύτερης διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας των ελληνικών Α.Ε.Ι.,
- η αυξημένη διεθνοποίησή τους,
- ο συγκερασμός της αναγκαίας προσαρμοστικότητας στο εξελισσόμενο διεθνές περιβάλλον και της τήρησης των ακαδημαϊκών αξιών και κριτηρίων,
- η ενθάρρυνση των περισσότερο δυναμικών στοιχείων και χαρακτηριστικών των ελληνικών Α.Ε.Ι. τόσο στην εκπαίδευση όσο και στην έρευνα,
- η μείωση της γραφειοκρατίας και η ενθάρρυνση περισσότερο αποτελεσματικών διοικητικών και οικονομικών μηχανισμών και διαδικασιών λήψης αποφάσεων.
- το νέο θεσμικό πλαίσιο για τα πανεπιστήμια πρέπει να είναι πραγματικά πλαίσιο, δηλαδή να μην υπεισέρχεται σε ρυθμίσεις ειδικών θεμάτων. Οι απαιτούμενες εξειδικεύσεις του νόμου ανά ίδρυμα μπορούν να γίνονται με τον εσωτερικό κανονισμό του.

Οι προτάσεις που ακολουθούν πρέπει να θεωρηθούν ως αφορμή για συζήτηση των θεμάτων από τα μέλη της συνόδου των πρυτάνεων και όχι ως ένα κείμενο επί του οποίου η σύνοδος καλείται να πάρει απόφαση. Εάν το επιθυμεί η σύνοδος και μετά από τη συζήτηση στη συνεδρίαση, η επιτροπή μπορεί να αποκομίσει από τη συζήτηση αλλά και στη συνέχεια χρήσιμα σχόλια, παρατηρήσεις και προτάσεις, τα οποία θα αξιοποιήσει, προκειμένου να διαμορφώσει το τελικό κείμενο προτάσεων πριν το Πάσχα και πάντως πριν τη σύνοδο του Πανεπιστημίου Αιγαίου, η οποία και θα κληθεί να λάβει τις τελικές αποφάσεις.

Εκλογές και εξελίξεις μελών Δ.Ε.Π.

Η επιτροπή προτείνει:

- Οι τέσσερις βαθμίδες να παραμείνουν ως έχουν.
- Οι διαδικασίες εκλογής ή εξέλιξης να είναι ανοιχτές σε όλες τις βαθμίδες.
- Στα εκλεκτορικά σώματα να συμμετέχουν (κατά το ήμισυ ή τουλάχιστον κατά το ένα τρίτο) εξωτερικοί κριτές.
- Να δοθεί βάρος στη διεθνή διάσταση του έργου (διεθνείς δημοσιεύσεις, διεθνής αναγνώριση), στα κριτήρια εκλογής ή εξέλιξης και στις τέσσερις βαθμίδες, με μεγαλύτερη έμφαση βέβαια στις δύο πρώτες βαθμίδες, αλλά και ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο διδακτικό έργο.
- Να αναδιατυπωθούν με σαφήνεια τα κριτήρια μονιμοποίησης των επίκουρων καθηγητών.
- Να υπάρχει ανά τριετία έκθεση επιστημονικών / ερευνητικών πεπραγμένων από τους αναπληρωτές καθηγητές και τους καθηγητές προς τη γενική συνέλευση του τμήματος.
- Να απαλειφθούν τα ελάχιστα όρια του διδακτικού φόρτου και να αντικατασταθούν με συγκεκριμένες υποχρεώσεις.
- Να τηρηθεί ο νόμος για παραμονή των διδασκόντων στην έδρα του πανεπιστημίου και να δημιουργηθούν κίνητρα, δεδομένου ότι η δημιουργία ακαδημαϊκού περιβάλλοντος πρέπει να αποτελεί στρατηγικό στόχο (Προφανώς αυτό πρέπει να συνοδεύεται με γενναίο εμπλουτισμό των ερευνητικών πόρων, δηλ. βιβλιοθηκών και εργαστηρίων).
- Να προσελκυστούν επιστήμονες από το εξωτερικό με συγκεκριμένα κίνητρα και με αναθεώρηση των διατάξεων που αφορούν στις άδειες, στο χρονικό όριο αποδοχής της θέσης, στη δυνατότητα μερικής απασχόλησης.
- Να διατεθούν μόνιμες πιστώσεις σε κάθε ίδρυμα για επισκέπτες ερευνητές.
- Να επανασυνδεθεί το μισθολόγιο του Δ.Ε.Π. και του λοιπού προσωπικού των πανεπιστημίων με εκείνο των δικαστικών.
- Να ενεργοποιηθούν κίνητρα προσέλευσης και παραμονής μελών Δ.Ε.Π. σε ακριτικά πανεπιστήμια.

Σημαντικές αλλαγές που αλλάζουν το σκηνικό

Αυτοτέλεια των πανεπιστημίων

- Κατοχύρωση με αποτελεσματικότερο τρόπο της οικονομικής και διοικητικής αυτοτέλειας των πανεπιστημίων.
- Λειτουργία των ανώτατων εκπαιδευτικών με βάση τετραετές σύμφωνο πανεπιστημίου - πολιτείας με εξειδίκευση υποχρεώσεων εκατέρωθεν.
- Η σχολή να έχει κοινό κορμό και να μπορεί με απόφαση της συγκλήτου και εφόσον το επιτρέπουν οι υποδομές και το ανθρώπινο δυναμικό της, να λειτουργεί νέα διατμηματικά προγράμματα σπουδών, που θα οδηγούν σε πτυχίο.
- Η αξιολόγηση όλων των λειτουργιών του πανεπιστημίου να λειτουργήσει ως εργαλείο μιας κλιμακωτής μεταρρύθμισης.
- Ενίσχυση αρμοδιοτήτων της συγκλήτου και του πρύτανη και ανάλογη μείωση εκείνων του Υπ.Ε.Π.Θ.

Όργανα διοίκησης, και θεσμοί

- **Εκλογή πρυτανικών αρχών:** Συμμετοχή στις εκλογές όλων των φοιτητών με βαρύτητα ψήφου ως ποσοστό του αριθμού μελών Δ.Ε.Π. κλιμακούμενη ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής τους.
- **Θητεία πρυτανικών αρχών:**
α' πρόταση: Δύο 4-ετείς θητείες πρύτανη ή αντιπρύτανη χωρίς ενδιάμεση διακοπή.
β' πρόταση: Μία 4-ετής θητεία πρύτανη. Οι αντιπρυτάνεις να μπορούν να εκλεγούν ως αντιπρυτάνεις ή πρυτάνεις χωρίς διακοπή για μία ακόμη θητεία. Δυνατότητα παραμονής του πρύτανη στην επόμενη θητεία ως προπρύτανη με αρμοδιότητες αντιπρύτανη. Καμία αλλαγή στη θητεία κοσμητόρων και προέδρων τμημάτων.
- **Ακαδημαϊκό άσυλο:** Επαναπροσδιορισμός του ακαδημαϊκού ασύλου. Το άσυλο να καλύπτει μόνο τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας. Η άρση του ασύλου να αποφασίζεται από το πρυτανικό συμβούλιο με πλειοψηφία 80%.
- **Θεσμικά όργανα:** Η παρακώλυση της λειτουργίας των πανεπιστημιακών οργάνων να αποτελεί (ποινικό) αδίκημα.
 Θεσμική κατοχύρωση της συνόδου των πρυτάνεων
- **Ακαδημαϊκές μονάδες:** Ενίσχυση του ρόλου της σχολής σε ακαδημαϊκά, διοικητικά και οικονομικά ζητήματα. Όπου δεν υπάρχει σχολή οι αρμοδιότητες να μεταφέρονται στη σύγκλητο. Δεν μπορεί όμως να μην υπάρχει δυνατότητα παρέμβασης της διοίκησης του πανεπιστημίου (πρυτανείας, συγκλήτου) σε κρίσιμα θέματα που σήμερα αποφασίζονται αποκλειστικά από το τμήμα (π.χ. πρόγραμμα σπουδών, διδακτορικές διατριβές), αλλά έχουν επιπτώσεις και πέραν του τμήματος (π.χ. σχέση προγράμματος σπουδών και αιτουμένων συμβασιούχων Π.Δ. 407/80). Απλοποίηση της διαδικασίας πρόσληψης διοικητικών στελεχών για συγκεκριμένα αντικείμενα και υπηρεσίες, με συμβάσεις για συγκεκριμένο έργο.
 Να δοθεί η δυνατότητα στα Α.Ε.Ι. να καλύψουν αμέσως (και εκτός Α.Σ.Ε.Π.) όλες τις κενές οργανικές τους θέσεις σε διοικητικό- υποστηρικτικό προσωπικό. Συμμετοχή των πρυτάνεων ή αντιπρυτάνεων στα υπηρεσιακά συμβούλια κρίσης των διοικητικών υπαλλήλων.
 Δυνατότητα ενοποίησης των γραμματειών τμημάτων σε γραμματείες σχολών.
 Αποσαφήνιση νομικού καθεστώτος Ε.Λ.Κ.Ε.

Φοιτητικά θέματα

- Να αλλάξει το καθεστώς των δωρεάν συγγραμμάτων, με στόχο τη διοχέτευση κονδυλίων για την ενίσχυση των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. Όλες οι σημειώσεις να είναι διαθέσιμες από το Διαδίκτυο.
- Να καταργηθεί ο θεσμός των μετεγγραφών προς τα κεντρικά Α.Ε.Ι. Οι μετεγγραφές προς τα περιφερειακά Α.Ε.Ι. να είναι στη διακριτική ευχέρεια των ίδιων των Α.Ε.Ι. Να ισχύσουν ειδικές ρυθμίσεις για άτομα με βεβαιωμένες ειδικές ανάγκες.
- Να υπάρξουν υποτροφίες και δάνεια σε οικονομικά ασθενείς φοιτητές βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, άμεσα συνδεδεμένων και με την επίδοση. Δεν είναι δυνατό να συνεχιστεί η δυνατότητα μεταφοράς μαθημάτων από το πρώτο μέχρι το τελευταίο

εξάμηνο. Οι παροχές αυτές να συνδυαστούν με αντίστοιχες υποχρεώσεις.

- Διακοπή της φοιτητικής ιδιότητας μετά από $n+3$ χρόνια (όπου n ο κανονικός χρόνος σπουδών). Να θεσμοθετηθούν ειδικές ρυθμίσεις, όπως για παράδειγμα η μερική φοίτηση.

Μεταπτυχιακές σπουδές

- Να αναθεωρηθεί το νομικό πλαίσιο λειτουργίας των μεταπτυχιακών σπουδών.
- Να ιδρυθούν σχολές μεταπτυχιακών σπουδών, όπου θα ενταχθούν όλα τα προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών του πανεπιστημίου.
- Να θεσμοθετηθεί η μεταδιδακτορική έρευνα και να χρηματοδοτηθούν θέσεις μεταδιδακτορικών ερευνητών με συγκεκριμένα καθήκοντα.
- Αποσαφήνιση της «εργασιακής» σχέσης υποψηφίων διδασκόντων και πανεπιστημίων και καθιέρωση θεσμού έμμισθων υποψηφίων διδασκόντων.

Διάφορα

- Να δημιουργηθεί κώδικας δεοντολογίας μελών Δ.Ε.Π.
- Να δημιουργηθεί κώδικας δεοντολογίας για την έρευνα και τις δημοσιεύσεις.
- Να θεσμοθετηθεί τρόπος φύλαξης της περιουσίας του πανεπιστημίου.
- Η διά βίου εκπαίδευση να αποτελεί βασική δράση του κάθε Α.Ε.Ι.
- Να επιτραπεί η χρήση των διαδεδομένων γλωσσών της Ε.Ε. στη συγγραφή μεταπτυχιακών εργασιών και διδακτορικών διατριβών και πέραν των υπάρχοντων διατμηματικών / διαπανεπιστημιακών προγραμμάτων.

Διεθνοποίηση

- Απλοποίηση καθεστώτος εισαγωγής αλλοδαπών φοιτητών (προπτυχιακών και μεταπτυχιακών).
- Απλοποίηση διαδικασίας πρόσληψης αλλοδαπών διδασκόντων.
- Δυνατότητα διδασκαλίας και σε άλλες γλώσσες εκτός της ελληνικής στα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών.

Σπουδές

- Δυνατότητα χρήσης εναλλακτικών παιδαγωγικών / διδακτικών μεθόδων (π.χ. «e-learning») στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Δυνατότητα εισαγωγής ειδικών κατηγοριών φοιτητών (π.χ. άνω των 25 ετών) εκτός συστήματος εισαγωγικών εξετάσεων.

Στην τελική επεξεργασία του νόμου πρέπει να ληφθεί υπόψη η νομολογία του Σ.τ.Ε., η οποία έχει εν τω μεταξύ διευκρινίσει αρκετά διαδικαστικά ζητήματα. Επίσης να καταργηθούν αναχρονιστικές διατάξεις και να αντικατασταθούν από σύγχρονες (π.χ., ζητήματα των πειθαρχικών φοιτητών και μελών Δ.Ε.Π.).

Η σύνθεση της Επιτροπής Θεσμικών Θεμάτων

- **Δημήτρης Τσουγκαράκης**, πρόεδρος του Ιονίου Πανεπιστημίου, ως προεδρεύων,
- **Κωνσταντίνος Σιμόπουλος**, αντιπρόεδρος του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης,
- **Κωνσταντίνος Λάβδας**, αντιπρόεδρος του Πανεπιστημίου Κρήτης,
- **Χρήστος Μασσαλός**, πρόεδρος της διοικούσας επιτροπής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας,
- **Ηλίας Κουσκούβελης**, αντιπρόεδρος του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

ΟΙ ΑΠΟΨΕΙΣ ΘΕΣΜΙΚΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ, ΟΡΓΑΝΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ Α.Π.Θ. ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟ - ΠΛΑΙΣΙΟ

Η πανεπιστημιακή κοινότητα καταθέτει τις προτάσεις της

Η «Πανεπιστημιούπολη» στην προσπάθειά της να ακουσθούν και να συζητηθούν όσο το δυνατόν περισσότερες απόψεις σχετικά με την αναγκαιότητα των αλλαγών στο θεσμικό καθεστώς που διέπει τη δομή και λειτουργία των Α.Ε.Ι., απευθύνθηκε προς όλους τους φορείς της πανεπιστημιακής κοινότητας και ζήτησε εγγράφως τις απόψεις τους, υπό μορφή σύντομου άρθρου, προκειμένου να τις παρουσιάσει στο ένθετο αφιέρωμα αυτού του τεύχους για το νόμο - πλαίσιο.

Ο τρόπος ανάπτυξης των θέσεων του κάθε συντάκτη ήταν

ελεύθερος, χωρίς κανένα περιορισμό (πέραν της έκτασης του κειμένου που επιβάλλεται από το διαθέσιμο χώρο στις σελίδες του περιοδικού). Εξέφρασε δε την ευχή στο κείμενό τους οι φορείς να συμπεριλάβουν και οποιοδήποτε θέμα που κατά την άποψή τους αποτελεί ιδιαίτερο στοιχείο του δικού τους εκπαιδευτικού, ερευνητικού ή άλλου χώρου, φορέα ή συλλόγου, προκειμένου να αναδειχθούν και να καταγραφούν όλα τα πιθανά προβλήματα ή οι ιδιαιτερότητες που ενδεχομένως υπάρχουν στο πανεπιστήμιο.

Αποδέκτες της πρόσκλησης για την παρουσίαση των απόψεών τους ήταν:

- Η πρυτανεία του Α.Π.Θ.,
- ο κοσμήτορας της Θεολογικής Σχολής Χρήστος Οικονόμου,
- ο κοσμήτορας της Φιλοσοφικής Σχολής Γεώργιος Γούναρης,
- ο κοσμήτορας της Σχολής Θετικών Επιστημών Ανέστης Φιλιππίδης,
- ο κοσμήτορας της Σχολής Νομικών Οικονομικών & Πολιτικών Επιστημών Νικόλαος Ιντζεσίλογλου,
- ο κοσμήτορας της Πολυτεχνικής Σχολής Δημήτριος Τολίκας,
- η κοσμήτορας της Σχολής Καλών Τεχνών Αλεξάνδρα Γουλάκη - Βουτυρά,
- ο κοσμήτορας Παιδαγωγικής Σχολής Σωφρόνιος Χατζησαββίδης,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Θεολογίας Μιλτιάδης Κωνσταντίνου,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Ποιμαντικής & Κοινωνικής Θεολογίας Γεώργιος Θεοδωρούδης,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Φιλολογίας Αντώνιος Ρεγκάκος,

- ο πρόεδρος του Τμήματος Ιστορίας & Αρχαιολογίας Θεοχάρης Παζαράς,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Φιλοσοφίας & Παιδαγωγικής Νικόλαος Τερζής,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Ψυχολογίας Γρηγόρης Κιοσέογλου,
- η πρόεδρος του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας & Φιλολογίας Αγγελική Αθανασιάδου,
- η πρόεδρος του Τμήματος Γαλλικής Γλώσσας & Φιλολογίας Αντωνία Νενοπούλου - Δρόσου,
- η πρόεδρος του Τμήματος Γερμανικής Γλώσσας & Φιλολογίας Ιωάννα Οικονόμου - Αγοραστού,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Ιταλικής Γλώσσας & Φιλολογίας Φοίβος - Βασίλειος Γκικόπουλος,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Μαθηματικών Πολυχρόνης Μωυσιάδης,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Φυσικής Στέργιος Λογοθετίδης,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Βιολογίας Ζαχαρίας Σκούρας,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Γεωλογίας Γεώργιος Χριστοφίδης,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Χημείας Ανδρέας Γιαννακουδάκης,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Πληροφορικής Ανδρέας Πομπόρτσας,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Νομικής Κωνσταντίνος Χατζηκωνσταντίνου,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών Χρυσολέων Παπαδόπουλος,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών Γεράσιμος Βώκος,
- ο πρόεδρος της Σχολής Γεωπονίας Νικόλαος Μισοπολινός,
- ο πρόεδρος της Σχολής Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος Αναστάσιος Νάσσης,
- ο πρόεδρος της Κτηνιατρικής Σχολής Δημήτριος Ραπτόπουλος,
- ο πρόεδρος της Ιατρικής Σχολής Ιωάννης Μπόντης,
- ο πρόεδρος της Οδοντιατρικής Σχολής Αθανάσιος Αθανασίου,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Φαρμακευτικής Αστέριος Τσιφτσόγλου,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών Δημοσθένης Αγγελίδης,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Νικόλαος Καλογήρου,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Αγρονόμων & Τοπογράφων Μηχανικών Πέτρος Πατιάς,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Μηχανολόγων Μηχανικών Νικόλαος Μουσιόπουλος,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Μηχανικών Υπολογιστών Νικόλαος Μάργαρης,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Χημικών Μηχανικών Βασίλειος Παπαγεωργίου,
- ο πρόεδρος του Γενικού Τμήματος Φυσικών & Μαθηματικών Επιστημών Γεράσιμος Κουρούκλης,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Μηχανικών Χωροταξίας & Ανάπτυξης Νικόλαος Ροδολάκης,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών Γεώργιος Γκολφίνος,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Μουσικών Σπουδών Δημήτριος Γιάννου,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Θεάτρου Νικηφόρος Παπανδρέου,
- η πρόεδρος του Τμήματος Κινηματογράφου Αικατερίνη Δούκα - Καμπίτογλου,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού Θεσ/νίκης Αστέριος Δελιγιάννης,
- ο πρόεδρος Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής & Αθλητισμού Σερρών Χρήστος Καμπίτσας,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Δημοσιογραφίας και Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας Θεόδωρος Κορρές,
- ο πρόεδρος του Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής & Εκπαίδευσης Σωφρόνιος Χατζησαββίδης,
- η αναπληρώτρια πρόεδρος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Ευαγγελία Τρέσσου - Φατούρου,
- ο πρόεδρος του Ε.Σ.Δ.Ε.Π. Γιάννης Μυλόπουλος,
- η πρόεδρος του Συλλόγου Ε.Ε.Δι.Π. Ι Σμαράγδα Χρηστίδου,
- ο πρόεδρος του Συλλόγου Ε.Ε.Δι.Π. ΙΙ Νικόλαος Πασχαλούδης,
- ο πρόεδρος του Συλλόγου Ε.Τ.Ε.Π. Στέφανος Αναστασίου,
- ο πρόεδρος του Συλλόγου Διοικητικού Προσωπικού Βασίλειος Βόλκος,
- ο πρόεδρος του Συλλόγου Προσωπικού Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου Σάββας Φιλιππίδης,
- ο εκπρόσωπος της φοιτητικής παράταξης Δ.Α.Π. - Ν.Δ.Φ.Κ.,
- ο εκπρόσωπος της φοιτητικής παράταξης Π.Α.Σ.Π.,
- ο εκπρόσωπος της φοιτητικής παράταξης Π.Κ.Σ.,
- ο εκπρόσωπος της φοιτητικής παράταξης Ε.Α.Α.Κ.,
- ο εκπρόσωπος της φοιτητικής παράταξης Δ.Α.Ρ.Α.Σ. («Δίκτυο»),
- ο εκπρόσωπος της φοιτητικής παράταξης «Αγωνιστικές Κινήσεις»,
- ο εκπρόσωπος της φοιτητικής παράταξης «Αριστερά Σχήματα»,
- ο εκπρόσωπος της φοιτητικής παράταξης «Πρωτοβουλία Γένοβα».

Από τους 64 αποδέκτες της πρόσκλησης ανταποκρίθηκαν μόνον οι 10, ενώ η πρυτανεία, υιοθετώντας τις απόψεις 40-μελούς επιτροπής που είχε συγκροτήσει για το σκοπό αυτό, κατέθεσε περίληψη των προτάσεων της επιτροπής.

Οι απόψεις αυτών που ανταποκρίθηκαν στην πρόσκληση παρουσιάζονται στις επόμενες σελίδες του αφιερώματος.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ ΤΜ. ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧ. (ΦΩΤ. Γ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ).

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΥΤΑΝΕΙΑΣ ΤΟΥ Α.Π.Θ. ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Γνώση και κοινωνικές αξίες τα «όπλα» του πανεπιστημίου

Τις θέσεις της επιτροπής που συγκρότησε το Α.Π.Θ. για το θεσμικό ρόλο των Α.Ε.Ι. καταθέτει η πρυτανεία. Εγγύηση του πανεπιστημιακού ασύλου, διοικητική αυτοτέλεια, ευέλικτη οργάνωση σπουδών, κίνητρα για τη βελτίωση της προσφοράς των μελών Δ.Ε.Π., βαρύτητα στο εκπαιδευτικό έργο στις κρίσεις των πανεπιστημιακών, επικράτηση της μόνιμης και αποκλειστικής απασχόλησης, κατάργηση της θεσμοθέτησης του «μοναδικού συγγράμματος», βελτίωση των συνθηκών εκπαίδευσης, ανάδειξη της εκπαιδευτικής και όχι της εξεταστικής διαδικασίας, αναβάθμιση της έρευνας, προώθηση της λογικής της διά βίου εκπαίδευσης, κατοχύρωση της αξιολόγησης των Α.Ε.Ι. με ακαδημαϊκά κριτήρια, είναι μερικές από τις προτάσεις

Στις αρχές του ακαδημαϊκού έτους 2003-2004, η πρυτανεία είχε ζητήσει από τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας να εκδηλώσουν ενδιαφέρον για να βοηθήσουν προς την κατεύθυνση σύνταξης μιας πρότασης σχετικά με το νομικό πλαίσιο της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης στη χώρα μας. Συγκροτήθηκε μια 40-μελής επιτροπή, η οποία στις αρχές της επόμενης ακαδημαϊκής χρονιάς κατέθεσε τις προτάσεις της στην πρυτανεία, η οποία και διαμόρφωσε το τελικό κείμενο και το κοινοποίησε για σχολιασμό στα τμήματα του Α.Π.Θ. τον Οκτώβριο του 2004.

Μια περίληψη αυτού του κειμένου παρουσιάζεται στη συνέχεια.

Γενικές αρχές

Σκοπός του πανεπιστημίου είναι η παραγωγή και η μετάδοση γνώσης με την έρευνα και τη διδασκαλία, η καλλιέργεια των τεχνών, η ανάδειξη τόσο των διεθνών όσο και των ελληνικών στοιχείων στις επιστήμες και στις τέχνες, η συμβολή στη διαμόρφωση υπεύθυνων πολιτών με εφόδια επιστημονικά, κοινωνικά, επαγγελματικά, πολιτιστικά και με τον απαραίτητο ηθικό εξοπλισμό, η ενίσχυση της περιφερειακής ανάπτυξης με ενεργό συμμετοχή στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές

δραστηριότητες, η συμβολή στη διαμόρφωση μιας κλίμακας ουσιαστικών αξιών ως κοινωνικού σημείου αναφοράς.

Ενόψει της δραματικής ταχύτητας αλλαγής των διαφόρων επιστημονικών αντικειμένων, τελικός στόχος του ελληνικού πανεπιστημίου πρέπει να είναι αφενός η διατήρηση του χαρακτήρα του δημόσιου αγαθού με ελεύθερη δυνατότητα αξιοκρατικής πρόσβασης, και αφετέρου η δημιουργία υποδομής και υπηρεσιών υψηλού βαθμού ανταγωνιστικότητας και ποιότητας. Η παιδεία είναι πρωτίστως μια αυτοτελής αξία, μη εμπορεύσιμη,

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ Τ.Μ. ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧ. (ΦΩΤ. Γ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ).

χωρίς απευθείας σύνδεση με την αγορά εργασίας, που στοχεύει όμως στην ανάπτυξη του ανθρώπου και στην πρόοδο της κοινωνίας.

Πανεπιστημιακό άσυλο

Είναι προφανές ότι στους χώρους του πανεπιστημίου πρέπει να επιτρέπονται ελεύθερα και αβίαστα οι διαδικασίες για την επίτευξη των σκοπών του. Ως εκ τούτου η έννοια του πανεπιστημιακού ασύλου, με το ιδιαίτερα φορτισμένο συμβολικό της περιεχόμενο, παραμένει κύρια έννοια. Καλύπτει όχι μόνο την ελεύθερη διακίνηση των ιδεών παντού όπου επιτελείται πανεπιστημιακή διαδικασία (χωρίς αναγκαστικά την ύπαρξη της κάθε μορφής «ρύπανσης» του χώρου), αλλά εξασφαλίζει και την ελεύθερη «διακίνηση» των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας στον πανεπιστημιακό χώρο.

Προκειμένου να διασφαλιστούν τα ανωτέρω, το πανεπιστήμιο θα πρέπει να εγγυηθεί την ασφάλεια στους χώρους του με την επαρκή και συστηματική φύλαξή τους. Στην, υπ' αυτή την έννοια, διαφύλαξη του πανεπιστημιακού χώρου και στην ουσιαστική κατοχύρωση του πανεπιστημιακού ασύλου, όλη η πανεπιστημιακή κοινότητα οφείλει να συνδράμει. Και είναι ιδιαίτερα χρήσιμη, και ίσως υποχρεωτικά απαραίτητη, η συμμετοχή και η βοήθεια των φοιτητών.

Πανεπιστημιακή αυτοτέλεια

Η συνταγματικά κατοχυρωμένη διοικητική αυτοτέλεια των πανεπιστημίων είναι ένα αρκετά πολύπλοκο ζήτημα, αλλά αποτελεί βασική προϋπόθεση για το πανεπιστήμιο του μέλλοντος. Θεωρούμε ότι για την αυτοτέλεια του πανεπιστημίου απαιτούνται κάποιες αρχές και προϋποθέσεις που αναφέρονται σε θέματα πανεπιστημιακής πολιτικής, όπως είναι οι ακόλουθες:

- α) Είναι απαραίτητο το πανεπιστήμιο να προσδιορίζει ή να συμμετέχει ουσιαστικά στον καθορισμό του αριθμού εκείνων που μπορεί να εκπαιδεύσει, καθώς και στους όρους επιλογής τους.
- β) Το κάθε πανεπιστήμιο πρέπει να μπορεί να προσδιορίζει τους ειδικότερους σκοπούς που εξυπηρετεί και να προσδιορίζει τη γενικότερη εκπαιδευτική πολιτική του.
- γ) Πρέπει να μειωθεί η δυνατότητα συνεχούς παρέμβασης του κράτους, το οποίο οφείλει να περιοριστεί στην αναγκαία

άσκηση εποπτείας.

- δ) Η οικονομική ενίσχυση του πανεπιστημίου από την πολιτεία θα πρέπει να γίνεται σε συνάρτηση με τον αριθμό των εκπαιδευόμενων φοιτητών, την ερευνητική δραστηριότητα και το επίπεδο της παρεχόμενης εκπαίδευσης. Με το θέμα αυτό άμεση σχέση έχει ο θεσμός των πάσης φύσεως μετεγγραφών που επιβαρύνουν ιδιαίτερα τα «κεντρικά» ονομαζόμενα πανεπιστήμια σε ποσοστό που –μαζί με τους άλλους τρόπους εισαγωγής των φοιτητών– υπερβαίνει τελικά συνολικά και το 30%. Προτείνεται να καταργηθεί ως θεσμός και οι δύο κυριότεροι λόγοι, οικονομικοί και λόγοι υγείας, να καλύπτονται με υποτροφίες ή να κρίνονται κεντρικά από το Υπ.Ε.Π.Θ.
- ε) Παράλληλα, το πανεπιστήμιο οφείλει να φροντίσει να βελτιστοποιήσει τη διαδικασία διοίκησης και διδασκαλίας, για να μειωθεί το κόστος λειτουργίας του ιδρύματος με εξορθολογισμό των δαπανών, ενώ πρέπει να αυξηθεί η ικανότητα μάθησης του φοιτητή και επομένως η ικανότητα επαγγελματικής αποκατάστασης του αριανού αποφοίτου (διοίκηση ολικής ποιότητας).
- στ) Ακόμη πρέπει να αγωνίζεται για τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασής του με κάθε πρόσφορο μέσο, με στόχο την προσφορά καλύτερης εκπαίδευσης. Οι σχετικοί πόροι μπορεί να αντλούνται με αξιοποίηση της πανεπιστημιακής περιουσίας ή και από ιδιωτικούς φορείς.

Συλλογικά όργανα. Συμμετοχή φοιτητών

Η διοίκηση ενός πανεπιστημίου δεν είναι σωστό να μεταβάλλεται σε είδος επαγγέλματος. Προτείνεται να υπάρχουν συνολικά μόνο δύο τετραετείς θητείες ενός μέλους Δ.Ε.Π. στις πρυτανικές αρχές σε όλη τη διάρκεια της ακαδημαϊκής του σταδιοδρομίας, ανεξάρτητα από τη θέση στην οποία αυτές θα διανυθούν, καθώς και αν είναι συνεχόμενες ή όχι. Οι δύο θητείες να ισχύουν και για κοσμήτορες σχολών και προέδρους τμημάτων, με τις ίδιες προϋποθέσεις.

Όσον αφορά στη συμμετοχή των φοιτητών στις εκλογικές διαδικασίες, προτάθηκαν από την επιτροπή οι εξής εναλλακτικές λύσεις:

- α) Οι πρυτανικές αρχές, οι κοσμήτορες και οι πρόεδροι να εκλέγονται μόνο από το Δ.Ε.Π., ενώ ένας ακόμη αντιπρύτα-

νης, που θα είναι αρμόδιος επί των φοιτητικών ζητημάτων, να εκλέγεται από τους φοιτητές με καθολική ψηφοφορία για μια μοναδική, π.χ. διετή θητεία.

- β) Η συμμετοχή των φοιτητών στα εκλεκτορικά σώματα για την εκλογή των προέδρων των τμημάτων ή των πρυτανικών αρχών να οριστεί σε μικρότερο ποσοστό του συνολικού αριθμού του Δ.Ε.Π.
- γ) Με στόχο την κατοχύρωση της ελεύθερης συμμετοχής των φοιτητών στη διοίκηση, η ψηφοφορία των φοιτητών να είναι άμεση και όχι δια εκπροσώπων, όπως ακριβώς είναι και η ψηφοφορία του Δ.Ε.Π.

Ευέλικτη οργάνωση σπουδών

Με βάση το γεγονός ότι ο τρόπος που «στήθηκε» το ελληνικό πανεπιστήμιο έχει οδηγήσει σε δύσκαμπτες δομές, υπάρχει η αναγκαιότητα να δημιουργηθεί στο πανεπιστήμιο, μετά από σχετική ευρεία συζήτηση, μια νέα δομή της οργάνωσης των σπουδών, στο πλαίσιο ομαδοποιήσεων των σχετικά συγγενών τμημάτων (λ.χ. ανθρωπιστικών, τεχνοκρατικών κ.τ.λ.), που θα προγραμματίζει πιο συγκεντρωτικά, θα έχει ευελιξία δημιουργίας προγραμμάτων και όχι αυτοτελών τμημάτων (π.χ. σύνθετα πτυχία), θα μπορεί να καταργήσει εύκολα κάποια από αυτά και να δημιουργήσει άλλα, με βάση τη μελέτη των επιστημονικών και εργασιακών αναγκών. Αλλά και, πέρα από αυτό, θα μπορεί να δώσει την ευκαιρία στους φοιτητές να παρακολουθήσουν διάφορες επιλογές τους, αφού συμπληρώσουν βασικά μαθήματα του συγκεκριμένου προγράμματος που έχουν επιλέξει να σπουδάσουν. Ακόμη, μπορεί πιο εύκολα να δεχτεί άλλους που θα ήθελαν να συμπληρώσουν τις σπουδές τους ή να αλλάξουν ενδεχομένως κατεύθυνση.

Ένα τέτοιο πανεπιστήμιο μπορεί να παρέχει δυνατότητες ευελιξίας και οικονομίας, αλλά ταυτόχρονα και στήριξης της βασικής έρευνας σε αντικείμενα που διαφορετικά δεν έχουν δυνατότητα επιβίωσης σε ένα ανταγωνιστικό περιβάλλον, με ανάπτυξη διεπιστημονικού διαλόγου και διεπιστημονικής συνεργασίας τμημάτων που αυτή τη στιγμή λειτουργούν κλειστά και αναπτύσσουν διάφορες αυτόνομες κατευθύνσεις από άποψη επιστημονική, ίσως και ιδεολογική.

Ανεξάρτητα από αυτή τη δυνατότητα, τα κανονικά προγράμματα σπουδών θα πρέπει να βελτιώνονται και να εκσυγχρονίζονται, ακολουθώντας τις εξελίξεις της επιστήμης και της τεχνολογίας. Θα πρέπει να θεσπιστεί ένα είδος τακτικής εσωτε-

ρικής αξιολόγησης ώστε, μεταξύ άλλων παραμέτρων του κάθε τμήματος, να διασφαλίζονται υψηλού επιπέδου γνώσεις.

Διδακτικό και Ερευνητικό Προσωπικό

Ποιοτική βελτίωση της προσφοράς

Προκειμένου να υπάρξει ποιοτική βελτίωση της προσφοράς του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) είναι απαραίτητα τα εξής:

- Να υπάρξει μια λογικά αποδεκτή σχέση διδασκόντων – διδασκομένων.
- Να διασφαλιστεί η συμμετοχή κάθε μέλους Δ.Ε.Π. στα όσα υποχρεούται, δηλαδή στην ερευνητική, διδακτική και πρακτική - εφαρμοσμένη δραστηριότητα.
- Να εξασφαλιστεί η χρήση των νέων τεχνολογιών στο σύνολο των διδασκόντων.
- Να υπάρξει ιδιαίτερη επιχορήγηση για αμοιβή ενός αριθμού μεταπτυχιακών σπουδαστών, οι οποίοι θα επικουρούν στα εργαστηριακά και φροντιστηριακά μαθήματα, στα σπουδαστήρια και τις βιβλιοθήκες κ.τ.λ.
- Να δοθεί και στους μη μόνιμους λέκτορες το δικαίωμα αυτοδύναμης διδασκαλίας.
- Να δημιουργηθεί σε κάθε τμήμα ιστοσελίδα με τυποποιημένη παρουσίαση του επιστημονικού έργου των μελών Δ.Ε.Π. όλων των βαθμίδων.
- Να καθοριστούν οι ρόλοι των κλάδων Ε.Ε.Δι.Π. και Ε.Τ.Ε.Π.

Διαδικασία επιλογής

Η ερευνητική δραστηριότητα δεν θα πρέπει να αποτελεί το βασικό κριτήριο επιλογής και αξιολόγησης ενός μέλους Δ.Ε.Π., διότι το πανεπιστήμιο είναι κατά κύριο λόγο εκπαιδευτικό ίδρυμα. Για το λόγο αυτό θα πρέπει να αποκτήσει ανάλογη βαρύτητα στις διαδικασίες επιλογής και εξέλιξης η διδακτική προσφορά και ικανότητα και όχι να αποτελεί μόνον τυπική προϋπόθεση του νόμου.

Κύριες εγγυήσεις ευθυκρίσιας είναι η σύνθεση του εκλεκτορικού σώματος, και ιδιαίτερα της εισηγητικής επιτροπής. Θεωρείται αναγκαία η σταθερότητα του νομικού καθεστώτος και ζητείται να ρυθμιστούν θέματα, όπως αυτά της λευκής ψήφου, της απαρτίας, της συμπλήρωσης του εκλεκτορικού σώματος, της ταχύτητας των κρίσεων, και των προϋποθέσεων πρόσληψης χωρίς διδακτορικό δίπλωμα.

ΠΗΓΗ: ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ Τ.Μ. ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧ. (ΦΩΤ. Γ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ).

Εργασιακές σχέσεις

Ο θεσμός της μερικής απασχόλησης μπορεί να είναι νόμιμος, για τα μεγάλα όμως πανεπιστήμια είναι ουσιαστικά δυσλειτουργικός και πρέπει να καταργηθεί. Τα μέλη Δ.Ε.Π. θα έπρεπε να είναι μόνον πλήρους απασχόλησης. Οφείλουν να έχουν υποχρεωτική καθημερινή φυσική παρουσία στο πανεπιστήμιο τουλάχιστον 30 ώρες την εβδομάδα, και αμοιβές διπλάσιες από τις σημερινές.

Μόνο με αυτές τις συνθήκες τα μέλη Δ.Ε.Π. θα μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στις πολλαπλές απαιτήσεις του έργου τους. Τον υπόλοιπο χρόνο τους μπορούν να τον διαχειριστούν όπως αυτοί νομίζουν. Και αυτό επειδή η διεθνής εμπειρία έχει δείξει ότι η απομάκρυνση του προσωπικού από την εφαρμοσμένη πράξη οδηγεί σε υστέρηση στο πεδίο της γνώσης και διατήρηση στάσιμου επιπέδου σε ό,τι αφορά την παρακολούθηση και αξιολόγηση νέων εξελίξεων στο χώρο της επιστήμης.

Φοιτητές

Στοιχεία της προσωπικότητας του φοιτητή

Ως νέος, εργαζόμενος, και διανοούμενος, ο φοιτητής έχει δικαίωμα σε μια ιδιαίτερη πρόνοια αναφορικά με τη φυσική του ανάπτυξη και την πνευματική του αγωγή, αλλά και υποχρέωση να συμμετέχει στα κοινά του πανεπιστημίου, του τόπου, καθώς και της διεθνούς κοινότητας· έχει δικαίωμα να «εργάζεται» υπό τις καλύτερες δυνατές συνθήκες, χωρίς κανένα είδος εξάρτησης και υποτέλειας και δικαίωμα στην ελεύθερη πρόσβαση στην έρευνα, στην αναζήτηση της αλήθειας και στην ακηδεμόνευτη διατύπωση της άποψής του. Έχει επίσης την υποχρέωση να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για απόκτηση υψηλού επιπέδου γνώσης με σκοπό την άρτια επιστημονική του κατάρτιση.

Φοιτητική μέριμνα

Η φοιτητική μέριμνα θα πρέπει να περιλαμβάνει τους παρακάτω τομείς, οι οποίοι πρέπει συνεχώς να βελτιώνονται όχι μόνο αριθμητικά, αλλά και ποιοτικά: στέγαση, υγειονομική περίθαλψη, σίτιση, εξασφάλιση διαύλων επικοινωνίας με το χώρο του πολιτισμού (μουσική, χορό, θέατρο, εικαστικά, άθληση, ψυχαγωγία, κ.τ.λ.).

Θα πρέπει, επίσης, για κοινωνικούς αλλά και σχετικούς με την απόδοση λόγους, να ενισχυθεί ουσιαστικά ο θεσμός των υποτροφιών, τόσο οικονομικά όσο και αριθμητικά. Οι υποτροφίες θα είναι όμως πάντοτε συνδεδεμένες με την επίδοση

του φοιτητή (υποτροφίες αριστείας). Ορισμένες από αυτές θα είναι σε συνδυασμό και με την οικονομική κατάσταση είτε του φοιτητή είτε της οικογένειάς του.

Πανεπιστημιακές σπουδές

Προπτυχιακή εκπαίδευση

α) **Συνθήκες εκπαίδευσης:** Προκειμένου να βελτιωθεί η παρεχόμενη εκπαίδευση σε ικανοποιητικό επίπεδο, θα πρέπει να παρέχεται, όπως ήδη επισημάνθηκε, σε τόσους φοιτητές όσους μπορεί να εκπαιδεύσει το υπάρχον προσωπικό με την υπάρχουσα υλικοτεχνική υποδομή.

Οι συνθήκες εκπαίδευσης πρέπει να βελτιωθούν,

- πρώτο με την ενίσχυση της κεντρικής βιβλιοθήκης και την επέκταση των φοιτητικών αναγνωστηρίων,
- δεύτερο με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων του Διαδικτύου και τη δυνατότητα δωρεάν πρόσβασης σε αυτό όλων των φοιτητών, και
- τρίτο με τη μηχανοργάνωση των υπηρεσιών του πανεπιστημίου με βάση ενιαίο σύστημα.

Η προπτυχιακή εκπαίδευση στην Ελλάδα θα πρέπει αφενός να κινείται στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού χώρου ανωτάτης εκπαίδευσης και αφετέρου να έχει παράλληλο βασικό στόχο τη μελέτη και την ανάδειξη της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας της «ελληνικότητας». Θα πρέπει να επιδιώκεται ο ορθός συσχετισμός θεωρητικής διδασκαλίας και πρακτικής άσκησης, καθώς και ο ορθός συσχετισμός δεξιοτήτων και γνώσεων που περιέχονται στη διδακτέα ύλη.

β) **Συγγράμματα:** Η «αυθεντία» ενός συγγράμματος δεν συμβάλλει θετικά στη γνώση. Για κάθε διδασκόμενο μάθημα ή γνωστικό αντικείμενο θα πρέπει να προτείνεται μια αντιπροσωπευτική ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία. Η έννοια του «μοναδικού» συγγράμματος είναι αντίθετη προς την έννοια της ελεύθερης και ακηδεμόνευτης γνώσης.

γ) **Εξετάσεις:** Κατά κανόνα, όσο απελέστερο είναι το διδακτικό σύστημα τόσο ισχυρότερο είναι το εξεταστικό. Το σημερινό ελληνικό πανεπιστήμιο τείνει, δυστυχώς, να μετατραπεί από κέντρο γνώσης σε εξεταστικό κέντρο γραπτών ή προφορικών εξετάσεων, γεγονός που αποβαίνει σε βάρος του ακαδημαϊκού προγράμματος. Σε μια άρτια οργανωμένη σύγχρονη διδασκαλία ασφαλώς θα μπορούσαν να υπάρχουν και εναλλακτικοί τρόποι εξέτασης, προσαρμοσμένοι

ΠΗΓΗ-ΦΩΤ. ΑΡΧΕΙΟ Τ.Μ. ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧ. (ΦΩΤ. Γ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ)

στις ιδιαιτερότητες των τμημάτων. Θα πρέπει ακόμη να διευκολύνονται οι ειδικές κατηγορίες φοιτητών, ώστε η φυσική τους αδυναμία να μη συνιστά μειονέκτημα κατά την εξέτασή τους.

Μεταπτυχιακές σπουδές

Σε μια κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας, η λειτουργία προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών (Π.Μ.Σ.) σε ένα πανεπιστήμιο είναι ιδιαίτερα σημαντική. Με τα Π.Μ.Σ. παρέχεται η δυνατότητα διεύρυνσης τόσο των θεωρητικών όσο και των πρακτικών γνώσεων σε έναν ειδικότερο τομέα. Είναι προφανές ότι η πλήρης ευθύνη για τη διοίκηση και τη λειτουργία Π.Μ.Σ. πρέπει να ανήκει στο πανεπιστήμιο για τους γενικούς κανόνες, οι οποίοι πρέπει να συμπεριληφθούν στον εσωτερικό του κανονισμό, ενώ τα τμήματα να αποφασίζουν για ρυθμίσεις ειδικότερων θεμάτων.

Μια χρήσιμη παρέμβαση της πολιτείας θα ήταν ο καθορισμός από το Ι.Κ.Υ. αριθμού υποτροφιών για τους φοιτητές τους. Κάθε Π.Μ.Σ., στο οποίο μπορεί να συμμετέχουν και περισσότερα του ενός τμήματα, θα πρέπει να είναι καινοτόμο, επιβραβεύοντας την αριστεία, να φροντίζει ώστε η νέα παραγόμενη γνώση να μπορεί να χρησιμοποιηθεί όσο το δυνατό περισσότερο προς όφελος του κοινωνικού συνόλου, να αναπτύσσει, όπου χρειάζεται, πρακτική άσκηση των σπουδαστών του σε συνεργασία με επιχειρήσεις ή άλλους φορείς, και να καθιερώσει ένα σύστημα αυτοαξιολόγησης, σύμφωνα με τις γενικές οδηγίες του ιδρύματος.

Έρευνα και διδακτορική διατριβή

Η έρευνα και η παραγωγή νέας γνώσης είναι ένας από τους σκοπούς / πυλώνες ενός πανεπιστημίου. Είναι, όμως, ταυτόχρονα υποχρέωση της πολιτείας να στηρίζει με κατάλληλα θεσμικά και οικονομικά μέτρα τη διεξαγωγή της, μια και η γνώση καθορίζει πλέον το σύγχρονο «ανθρώπινο κεφάλαιο», χωρίς το οποίο η μεσοπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ανάπτυξη μιας χώρας είναι σχεδόν αδύνατες σε όλα τα επίπεδα.

Αν αυτό δεν γίνει, θα συνεχιστεί το φαινόμενο της «απόδρασης» ελληνικού δυναμικού προς ερευνητικά κέντρα του εξωτερικού και η άρνηση επιστροφής. Τις γενικές κατευθύνσεις της ερευνητικής πολιτικής ενός ιδρύματος πρέπει να εισηγείται αρμόδια ομάδα προς τη σύγκλητο. Το κάθε μέλος Δ.Ε.Π. είναι

απολύτως ελεύθερο να διεξάγει την έρευνα που αυτό επιλέγει, με τον τρόπο που επιλέγει, σε συνθήκες απόλυτης διαφάνειας. Όμως είναι προφανές ότι η συνεργασία μεταξύ συναδέλφων ή και μεταξύ εργαστηρίων (δίκτυα) αυξάνει σημαντικά την αποτελεσματικότητα των ερευνητικών προσπαθειών και το πανεπιστήμιο πρέπει να ενισχύει, στο μέτρο των δυνατοτήτων του, παρόμοιες προσπάθειες.

Τόσο η έρευνα, όσο και η διδακτορική διατριβή έχουν ή πρέπει να έχουν άμεση σχέση με τα Π.Μ.Σ. Επισημαίνεται ότι, σε οποιαδήποτε περίπτωση, πρέπει να διαφυλαχτεί το επίπεδο των σπουδών και η βιωσιμότητα του προγράμματος.

Συνεχιζόμενη διά βίου εκπαίδευση και κατάρτιση

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση επικρατούσα έννοια είναι η «διά βίου μάθηση» και αναφέρεται σε όλο το εύρος ηλικιών, από την προσχολική έως και εκείνη μετά τη συνταξιοδότηση. Περιλαμβάνει κάθε μαθησιακή δραστηριότητα με σκοπό τη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων στο πλαίσιο μιας προοπτικής που σχετίζεται με την απασχόληση. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η δια βίου μάθηση δεν δεσμεύει τα κράτη - μέλη για το περιεχόμενο και την οργάνωση παρόμοιων σπουδών. Είναι εκείνα εξ ολοκλήρου υπεύθυνα για τα θέματα αυτά.

Την τελευταία δεκαετία διευρύνεται και στη χώρα μας ο ρόλος των πανεπιστημίων στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και στην εκπαίδευση ενηλίκων με σημαντικότερη καινοτομία την ίδρυση του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου (Ε.Α.Π.). Ένας τέτοιος θεσμός όμως δεν αρκεί για να καλύψει το ευρύ πεδίο της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης, στο οποίο άλλωστε προσανατολίζονται εξ ορισμού και τα πανεπιστήμια. Το πανεπιστήμιο πρέπει να οργανώσει ποικίλους τύπους συνεχιζόμενης δια βίου εκπαίδευσης, καλύπτοντας οποιαδήποτε αντικείμενα έχουν τη σχετική ζήτηση, χρησιμοποιώντας σε σημαντικό ποσοστό εξ αποστάσεως δομές και απευθυνόμενο σε «ώριμους» φοιτητές, πιθανόν και σε διαπανεπιστημιακό και διακρατικό επίπεδο.

Αυτής της μορφής η εκπαίδευση διευρύνει τη λειτουργία ενός πανεπιστημίου, αξιοποιώντας τους ανθρώπινους και υλικούς πόρους του. Μακροπρόθεσμα επιτυγχάνεται καλύτερη σύνδεση με την αγορά εργασίας, με δεδομένη τη συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση για διαρκή εκπαίδευση των στελεχών τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα.

Ποιότητα των υπηρεσιών των πανεπιστημίων: Διασφάλιση και αξιολόγηση

Οι έννοιες της ποιότητας και της αξιολόγησης

Η ποιότητα των υπηρεσιών ενός πανεπιστημίου είναι πολυδιάστατη και περιλαμβάνει ουσιαστικά όλες τις λειτουργίες και δραστηριότητες του ιδρύματος: διδασκαλία και ακαδημαϊκά προγράμματα, έρευνα και υποτροφίες, διδακτικό και διοικητικό προσωπικό, φοιτητές, κτίρια, τμήματα, εξοπλισμό, υπηρεσίες προς την κοινωνία, ακαδημαϊκό περιβάλλον.

Η αξιολόγηση είναι μια συνεχής, αλληλεπιδραστική, συλλογική, δυναμική και συνεχούς επικοινωνίας διαδικασία, που στοχεύει στη βελτίωση ενός ιδρύματος και χρησιμοποιείται από αυτό ως εργαλείο για να σχεδιάσει, να προγραμματίσει και στη συνέχεια να διαμορφώσει τις εξελίξεις. Μετρά την ποιότητα της απόδοσης όλων των δραστηριοτήτων με βάση τους στόχους που τίθενται από το ίδρυμα, το τμήμα ή το πρόγραμμα που αξιολογείται με σκοπό τη βελτίωσή του. Φροντίζει, δηλαδή, να εξασφαλίσει την αξιοπιστία, και άρα την επιτυχία του.

Κριτήρια αξιολόγησης

Σε κάθε αξιολόγηση, που πραγματοποιείται από εκείνους που διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα, υπάρχουν ξεχωριστοί σκοποί, στόχοι και ειδικές προσδοκίες, από όπου αντλούνται και τα σωστά κριτήρια. Αυτά πρέπει να είναι τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά και να εξασφαλίζουν αντικειμενικό προσδιορισμό του επιπέδου των προσφερόμενων σπουδών, της διεξαγόμενης έρευνας, καθώς και τη δημιουργία νέας γνώσης.

Ως θεμελιώδεις γενικές ομάδες αξιολόγησης κριτηρίων της ποιότητας μπορούν να αναφερθούν:

- η αποδοτικότητα του πανεπιστημίου στην παραγωγή και διάχυση της νέας γνώσης,
- η αποδοτικότητα του πανεπιστημίου ως προς την κάθε μορφής εκπαίδευση των φοιτητών και
- η αποτελεσματικότητα με την οποία χρησιμοποιεί το πανεπιστήμιο τους οικονομικούς πόρους που διαθέτει, προκειμένου να φέρει σε πέρας το έργο του.

Υπάρχουν πολλά είδη και ποικίλοι τρόποι αξιολόγησης. Ωστόσο, η συνήθης διαδικασία ολοκληρωμένης αξιολόγησης πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα στάδια:

- α) εσωτερική αξιολόγηση και σύνταξη της έκθεσης από το αυτοαξιολογούμενο πανεπιστήμιο·
- β) επισκέψεις ομάδας εξωτερικών εμπειρογνομένων και σύνταξη αντίστοιχης έκθεσης·
- γ) προαιρετική δημοσιοποίηση των παραπάνω εκθέσεων·

δ) δράσεις αναβάθμισης από το ίδρυμα (στρατηγικό πρόγραμμα).

Ουσιαστικές μετρήσιμες παράμετροι πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη κατά την αξιολόγηση, όπως π.χ. η αριθμητική αναλογία διδασκόντων και διδασκόμενων και η υλικοτεχνική υποδομή.

Προϋποθέσεις διεξαγωγής της αξιολόγησης

Για τη διενέργεια ορθής αξιολόγησης στα ελληνικά πανεπιστήμια, προϋποτίθεται ότι:

- α) Οι διαδικασίες αξιολόγησης θα έχουν ως επί το πλείστον χαρακτήρα συμβουλευτικό.
- β) Η χάραξη ενιαίας, συνεχούς και συγκεκριμένης εθνικής πολιτικής παιδείας θα γίνει με διάλογο και συμμετοχή των πανεπιστημίων στη διαμόρφωσή της.
- γ) Θα αυξηθούν οι δαπάνες για την παιδεία, θα καλυφθούν οι ανάγκες σε ανθρώπινο δυναμικό, σε κτιριακή και υλικοτεχνική υποδομή, και θα βελτιωθεί το μισθολογικό και συνταξιοδοτικό καθεστώς του προσωπικού.

Συμπέρασμα

Στη σημερινή εποχή, στην οποία η γνώση είναι το σημαντικότερο «κεφάλαιο» μιας κοινωνίας, το πανεπιστήμιο οφείλει να ανταποκριθεί στον κοινωνικό του ρόλο με τις εξής προϋποθέσεις:

- Να αναβαθμίσει το επίπεδο σπουδών με μια σύγχρονη και ευέλικτη μορφή οργάνωσης με σκοπό να είναι εγγυημένο ένα αποδεκτό επίπεδο εκπαίδευσης.
- Να αποκτήσει με ουσιαστικό τρόπο τη συνταγματικά προβλεπόμενη, αλλά ουσιαστικά λησμονημένη, αυτοτέλειά του.
- Να υιοθετήσει ένα σύστημα (αυτο)αξιολόγησης που θα μπορεί να διευκολύνει στην επισήμανση των αδυναμιών, οι οποίες θα πρέπει να διορθωθούν, πράγμα που σημαίνει και την ανάληψη από κάθε μέλος της πανεπιστημιακής κοινότητας του ρόλου και της ευθύνης που του ανήκει.
- Να συνεδριοποιήσει τις σημαντικές δυσκολίες που προκύπτουν από την πολυνομία που διέπει τη λειτουργία των Α.Ε.Ι.

Με βάση τις διαπιστώσεις αυτές, η прутανεία κατέληξε στις παραπάνω προτάσεις, ώστε να καταστεί το πανεπιστήμιο ένα κέντρο παραγωγής και μετάδοσης της γνώσης, καλλιέργειας των τεχνών και ανάδειξης των χαρακτηριστικών της ελληνικής πραγματικότητας, καθώς και φορέας διαμόρφωσης και μεταλαμπάδευσης ουσιαστικών αξιών σε άρρηκτη σχέση με το κοινωνικό σύνολο, το οποίο υπηρετεί.

Πενταετείς σπουδές με διπλώματα προχωρημένων σπουδών

του **Δημήτρη Τολίκα**
καθηγητή, κοσμήτορα
της Πολυτεχνικής Σχολής Α.Π.Θ.

Οι αδιάσπαστες πενταετούς διάρκειας σπουδές και η αναγνώριση των πτυχίων των μηχανικών ως διπλωμάτων προχωρημένων σπουδών αποτελούν προϋποθέσεις για να διατηρηθεί ο ακαδημαϊκός χαρακτήρας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τουλάχιστον στις πολυτεχνικές σχολές. Και αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη στις όποιες τροποποιήσεις επέλθουν με το νέο θεσμικό πλαίσιο για τα πανεπιστήμια.

Τα θέματα των πενταετών σπουδών και της αναγνώρισης των πτυχίων που επισφραγίζουν τέτοιες σπουδές ως διπλωμάτων προχωρημένων σπουδών, αποτελούν αναμφίβολα κορυφαία και ζωτικής σημασίας ζητήματα για τα πολυτεχνικά τμήματα. Είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους, γι' αυτό και πρέπει να τα εξετάσει κανείς ως ενιαίο σύνολο. Συνιστούν τους βασικούς παράγοντες για τη διασφάλιση της ποιότητας των σπουδών και για την ορθολογική και δίκαιη ισοτιμία των πτυχίων.

Πριν από ένα και πλέον χρόνο, και συγκεκριμένα την 1η Φεβρουαρίου 2005, το κοσμητορικό συμβούλιο της Πολυτεχνικής Σχολής, ενόψει του εθνικού διαλόγου για την παιδεία πήρε ομόφωνα την εξής απόφαση:

«Τα τμήματα της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. έχουν καταξιωθεί διεθνώς για την παροχή προς τους φοιτητές εκπαιδευτικού έργου υψηλής ποιοτικής στάθμης. Ο ακαδημαϊκός τίτλος που απονέμεται μετά από πενταετείς σπουδές είναι καθ' όλα αντίστοιχος του αγγλοσαξονικού μάστερ. Με συνεκτίμηση των τελευταίων εξελίξεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η κοσμητεία της Πολυτεχνικής Σχολής θεωρεί ότι οποιαδήποτε μεταβολή στο καθεστώς των αδιάσπαστων πενταετών σπουδών εγκυμονεί τον κίνδυνο ακαδημαϊκής υποβάθμισης των τμημάτων και για το λόγο αυτό τοποθετείται απερίφραστα κατά της θεσμοθέτησης οποιουδήποτε ενδιάμεσου ακαδημαϊκού τίτλου».

Η απόφαση αυτή υπαγορεύθηκε από το εξής σκεπτικό:

1. Οποιαδήποτε διάρρηξη της υπάρχουσας δομής σε δύο κύκλους, υποβαθμίζει ντε φάκτο τον προπτυχιακό κύκλο στην κατηγορία των σχολών ανώτερης επαγγελματικής εκπαίδευσης.
2. Συρρικνώνει τις ουσιαστικές γνώσεις του επιστημονικού υποβάθρου των μηχανικών και απεμπολεί την επιστημονική ουσία του πανεπιστημιακού πτυχίου.
3. Η καταστροφή της παραδοσιακής ποιότητας των ευρωπαϊκών σπουδών δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από τις βραχυπρόθεσμες ανάγκες της αγοράς εργασίας.
4. Η εκρηκτική αύξηση των γνώσεων στις θετικές επιστήμες και στην τεχνολογία καθιστά ανεπαρκές το μπάτσελορ ως πανεπιστημιακό δίπλωμα στην αγορά εργασίας.

Τα προγράμματα προπτυχιακών σπουδών πενταετούς διάρκειας σ' έναν ενιαίο κύκλο και η αναγνώριση των πτυχίων ως διπλωμάτων προχωρημένων σπουδών αποτελούν για τις πολυτεχνικές σχολές δύο θέματα που ιεραρχούνται στην κορυφή της λίστας των μεταρρυθμίσεων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Με το ίδιο πνεύμα αντιλαμβάνονται τη σημασία των δύο αυτών θεμάτων, τόσο το Τεχνικό Επιμελητήριο της Ελλάδας (Τ.Ε.Ε.), όσο και όλα τα πανεπιστημιακά τμήματα της χώρας με προγράμματα σπουδών πενταετούς διάρκειας. Γι' αυτό το λόγο κατά το προηγούμενο ακαδημαϊκό έτος 2004-'05 έγιναν δύο συσκέψεις στο Ε.Μ.Π. των πρυτάνεων και κοσμητόρων σχολών πενταετούς φοίτησης, όπου επιβεβαιώθηκε και ενισχύθηκε η απόφασή τους για προώθηση αυτών των θεμάτων. Επίσης πρόσφατα διοργανώθηκε στην Πολυτεχνική Σχολή Α.Π.Θ. ημερίδα με προσκεκλημένους απ' όλα τα ενδιαφερόμενα πανεπιστημιακά τμήματα της χώρας, καθώς και από το Τ.Ε.Ε., όπου συζητήθηκαν, αναλύθηκαν και δημοσιοποιήθηκαν στον τύπο ενδιαφέρουσες πτυχές του θέματος.

ΤΜΗΜΑ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Νόμοι δερινής νυκτός

της **Αγγελικής Αθανασιάδου**
αναπλ. καθηγήτριας, προέδρου
του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας
και Φιλολογίας Α.Π.Θ.

Δύο πολύ σημαντικοί νόμοι της ανώτατης εκπαίδευσης, η συστηματοποίηση της διά βίου μάθησης και η διασφάλιση της ποιότητας, προωθήθηκαν από το Υπουργείο Παιδείας ταχύτατα και μάλιστα το καλοκαίρι του 2005. Βέβαια, προϋπήρξε «διάλογος»!

Αρχικά θα πρέπει να λεχθεί ότι για τους δύο αυτούς νόμους έχει επέλθει το μεγαλύτερο δυνατό επίπεδο κοινωνικής ομοφωνίας. Οι νόμοι άπτονται μεγάλων και πραγματικών θεμάτων της παιδείας και η φιλοσοφία τους βρίσκει σύμφωνη την πανεπιστημιακή κοινότητα τουλάχιστον στο μεγαλύτερο μέρος της. Τα ερωτήματα που γεννιούνται είναι τα εξής:

Ως πότε θα συγκαλύπτεται με αδράνεια το άλλοθι του «εθνικού διαλόγου για την παιδεία»; Ο «διάλογος» λειτούργησε επιλεκτικά και βέβαια όλοι έχουμε ευθύνες γι' αυτό. Αν το Υπουργείο είχε δικές του προτάσεις γιατί δεν τις κατέθεσε, έτσι ώστε να τοποθετηθούν οι φορείς; Και αν τις κατέθεσε, έστω επιλεκτικά, γιατί δεν δόθηκε η έκταση που τέτοια θέματα απαιτούν έτσι ώστε να συνταχθούν με τη συμμετοχή αρμοδίων εκπροσώπων της πανεπιστημιακής κοινότητας;

Αν θέλουμε να διαφυλάξουμε το δημόσιο κρατικό πανεπιστήμιο και το πτυχίο που παρέχει (π.χ. η επικαιροποίηση της γνώσης να ενταχθεί στο πανεπιστημιακό πλαίσιο και να μην πέσει αποκλειστικά σε ιδιωτικά χέρια) και αν δεν θέλουμε να απομονώσουμε το δημόσιο κρατικό πανεπιστήμιο (χωρίς την αξιολόγηση) δεν θα πρέπει να αναβληθούν άλλο τα πιο άμεσα και τα πιο επείγοντα από τα θέματα αυτών των νόμων. Δεν θα ήταν σοφό όμως να προβούμε σε *a priori* αφορισμούς, αλλά πρέπει να επιτραπούν παρεμβάσεις που θα τροποποιήσουν ή θα βελτιώσουν τις ελλείψεις και τις ασάφειες που διαπιστώθηκαν.

Οι ελλείψεις και οι ασάφειες οφείλονται στο ότι από τη φύση τους οι νόμοι είναι ιδιαίτερα πολύπλοκοι και κατά συνέπεια χρειάζονται περισσότερη ανάλυση. Ενδεχομένως, έχουν γίνει συνθετότεροι, ίσως επειδή μπερδεύονται από παλαιότερες ρυθμίσεις και μάλλον περιέχουν λύσεις σε προβλήματα περίπου ανύπαρκτα. Έγιναν, ως γνωστό, με σκοπό τη συμμόρφωση στα ευρωπαϊκά πρότυπα, και, τέλος, εξαιτίας των εξελίξεων στις κοινωνικές αντιλήψεις επιβλήθηκε η επανεξέασή τους.

Η εντύπωση που δίνεται είναι ότι ο πολιτικός χειρισμός αυτών των θεμάτων είναι τουλάχιστον επιπόλαιοι και μάλλον θίγει, αν όχι προσβάλλει, τη νοημοσύνη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Επιπλέον, δημιουργεί μεγαλύτερη ανασφάλεια και δυσπιστία για το μέλλον.

Οι παρεμβάσεις για την τροποποίηση ή τη βελτίωσή τους θα πρέπει να έχουν γνώμονα όχι μόνο τη συμβολή τους στους πανεπιστημιακούς θεσμούς αλλά και την ανάδειξη σε αγαθό της γνώσης και της έρευνας.

*Αν δεν θέλουμε να απομονώσουμε το δημόσιο κρατικό πανεπιστήμιο (χωρίς την αξιολόγηση) δεν θα πρέπει να αναβληθούν άλλο τα πιο άμεσα και τα πιο επείγοντα από τα θέματα αυτών των νόμων που διέπουν τη λειτουργία του. Δεν θα ήταν σοφό όμως να προβούμε σε *a priori* αφορισμούς, αλλά πρέπει να επιτραπούν παρεμβάσεις που θα τροποποιήσουν ή θα βελτιώσουν τις ελλείψεις και τις ασάφειες που διαπιστώθηκαν.*

Νέος νόμος – πλαίσιο σε αναπτυξιακή κατεύθυνση

του **Νικόλαου Σ. Μουσιόπουλου**

καθηγητή, προέδρου
του Τμήματος Μηχανολόγων
Μηχανικών Α.Π.Θ.

*Επιβάλλεται σήμερα ο
εκσυγχρονισμός του
παρωχημένου πλέον
θεσμικού πλαισίου
λειτουργίας των Α.Ε.Ι. προς
την κατεύθυνση της τόνωσης
του ακαδημαϊκού χαρακτήρα
των πανεπιστημίων, της
προώθησης της έρευνας
και της ανάδειξης των
χαρακτηριστικών της
αξιοκρατίας και της αριστείας.*

Η δημόσια ανώτατη παιδεία στη χώρα μας νοσεί. Τα ιδρύματα υποχρηματοδοτούνται, στελέχωση και υποδομές υπολείπονται σημαντικά του ευρωπαϊκού μέσου όρου, ενώ δεν φαίνεται να γίνονται ουσιαστικές προσπάθειες για να παρακολουθήσουμε τις διεθνείς εξελίξεις. Το εποπτεύον υπουργείο δείχνει να αγνοεί τη συνταγματικά κατοχυρωμένη αυτοτέλεια των πανεπιστημίων, η ανάπτυξη των οποίων δεν φαίνεται να ακολουθεί ένα μακρόπνοο στρατηγικό σχεδιασμό, αλλά να υπακούει σε άσχετες με την παιδεία σκοπιμότητες.

Με βάση τα παραπάνω, ο εκσυγχρονισμός του όντως παρωχημένου θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των ελληνικών πανεπιστημίων εν δυνάμει μπορεί να σηματοδοτήσει το τέλος της απαξίωσής τους, ούτως ώστε τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα της χώρας να μπορέσουν να συνεισφέρουν στην αναπτυξιακή πορεία της. Κατά την άποψή μου, τρεις θα έπρεπε να είναι οι βασικοί άξονες του υπό επεξεργασία νέου νόμου - πλαισίου:

- **Τόνωση του ακαδημαϊκού χαρακτήρα των πανεπιστημίων.** Ο νόμος - πλαίσιο πρέπει να παρέχει εχέγγυα για την αυτοτέλεια των πανεπιστημιακών τμημάτων και των ιδρυμάτων στο σύνολό τους. Αυτό θα οδηγήσει στην αύξηση του κύρους της συγκλήτου, των γενικών συνελεύσεων των τμημάτων και των λοιπών οργάνων αυτοδιοίκησης του πανεπιστημίου. Σε ό,τι αφορά τις εκλογικές διαδικασίες στο πανεπιστήμιο, οι φοιτητές πρέπει να συμμετέχουν με τους σημερινούς συσχετισμούς, αλλά ψηφίζοντας ως άτομα και όχι μέσω εκπροσώπων. Τέλος, επιβάλλεται να επαναπροσδιορισθεί σε ορθολογικά πλαίσια ο θεσμός του ασύλου.
- **Προώθηση της πανεπιστημιακής έρευνας.** Το θεσμικό πλαίσιο θα πρέπει να προάγει τη διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας στα πανεπιστήμια, αναγνωρίζοντας ότι η έρευνα είναι αλληλένδετη με τη διατήρηση υψηλής στάθμης εκπαιδευτικού έργου. Η ερευνητική δραστηριότητα προϋποθέτει την ύπαρξη υλικοτεχνικών υποδομών και τη διαθεσιμότητα ερευνητικών κονδυλίων. Προμήθεια και συντήρηση των υποδομών, που χρειάζονται και για την εκπαίδευση των φοιτητών, αποτελούν αυτονόητη υποχρέωση της πολιτείας, ενώ ο νόμος - πλαίσιο θα πρέπει να ενθαρρύνει τους πανεπιστημιακούς ερευνητές να διεκδικούν κονδύλια από ανταγωνιστικά χρηματοδοτικά προγράμματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό.
- **Έμφαση σε αξιοκρατία και αριστεία.** Επιβάλλεται η εξάλειψη της ισοπεδωτικής νοοτροπίας στα ελληνικά πανεπιστήμια. Η εξέλιξη μελών Δ.Ε.Π. χρειάζεται ως κίνητρο στην κατεύθυνση της αριστείας, πρέπει όμως να γίνεται με ιδιαίτερα αυστηρές και αξιοκρατικές διαδικασίες. Ως κραυγαλέο παράδειγμα αναξιοκρατίας, οι μετεγγραφές φοιτητών βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας κατάντησαν «παραθυράκι» για την εισαγωγή σε περιζήτητα τμήματα υποψηφίων που αδυνατούν να συγκεντρώσουν τα απαιτούμενα μόρια. Η κατάργηση των μετεγγραφών επιβάλλεται και λόγω των στρεβλώσεων που προκαλούν στη λειτουργία των ιδρυμάτων: Τμήματα περιφερειακών πανεπιστημίων αποψιλώνονται, ενώ τμήματα σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη υπερφορτώνονται, καλούμενα να εκπαιδεύσουν πολύ περισσότερους φοιτητές χωρίς αντίστοιχη βελτίωση των υποδομών τους.

ΕΝΙΑΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

«Το ποτάμι δεν γυρίζει πίσω!»

του Γιάννη Α. Μυλόπουλου

καθηγητή Πολυτεχνικής Σχολής Α.Π.Θ.,
προέδρου του Ε.Σ.Δ.Ε.Π./Α.Π.Θ. και
μέλους της Δ.Ε. της Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π./Α.Ε.Ι.

Σήμερα συγκρούονται δύο κυρίαρχες αντιλήψεις για το μέλλον των πανεπιστημίων. Η συντηρητική, η οποία εκφράζεται κυρίως μέσω της σημερινής κυβέρνησης και επιδιώκει μια αντιμεταρρύθμιση στην ανώτατη εκπαίδευση, αντιμετωπίζοντάς την ως πεδίο άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας και η προοδευτική αντίληψη που διεκδικεί τη διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος, την περιφρούρηση του κοινωνικού ρόλου του πανεπιστημίου και την αναβάθμιση του ακαδημαϊκού του χαρακτήρα.

Ο νόμος 1268/82, αποτέλεσε το βασικό θεσμικό πλαίσιο που διαμόρφωσε τις συνθήκες για τον εκδημοκρατισμό και τον εκσυγχρονισμό της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Η κατάργηση του αυταρχικού θεσμού της έδρας και η αντικατάστασή της από συλλογικά όργανα, απελευθέρωσε τις δημιουργικές δυνάμεις στα πανεπιστήμια. Η δυνατότητα εξέλιξης του επιστημονικού προσωπικού, έδωσε το απαραίτητο κίνητρο για την αναβάθμιση της ποιότητας των σπουδών και της έρευνας. Η θεσμοθέτηση της φοιτητικής συμμετοχής ήταν μια δημοκρατική κατάκτηση που ενίσχυσε τη συνυπευθυνότητα και εγκαινίασε μια νέα εποχή εμπιστοσύνης μεταξύ διδασκόντων και διδασκομένων.

Συγχρόνως, τα χρόνια που μεσολάβησαν εφαρμόστηκε μια πολιτική ανάπτυξης πολλών νέων πανεπιστημίων, που είχε ως αποτέλεσμα τη δραστική μείωση της φοιτητικής μετανάστευσης. Το γεγονός αυτό έθεσε τέρμα στον ταξικό χαρακτήρα των πανεπιστημιακών σπουδών και αποκατέστησε σε μεγάλο βαθμό τον κοινωνικό χαρακτήρα του δημόσιου πανεπιστημίου.

Η μεγέθυνση όμως του φυσικού αντικείμενου της ανώτατης εκπαίδευσης δεν ακολουθήθηκε, δυστυχώς, από αντίστοιχη αύξηση της χρηματοδότησης, με αποτέλεσμα τα πανεπιστήμια να αντιμετωπίζουν σήμερα σοβαρές ελλείψεις και προβλήματα.

Από την άλλη μεριά, ο νόμος - πλαίσιο φαίνεται να έκλεισε τον ιστορικό του κύκλο, καθώς σήμερα εμφανίζονται πολλές δυσλειτουργίες του υπάρχοντος συστήματος. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, είναι τα προβλήματα συναλλαγής και διαφθοράς που προκαλεί στις πανεπιστημιακές εκλογές ο διορισμός των εκλεκτόρων από τις φοιτητικές παρατάξεις.

Σήμερα, συγκρούονται δύο κυρίαρχες αντιλήψεις για το μέλλον των πανεπιστημίων. Η συντηρητική, η οποία εκφράζεται κυρίως μέσω της σημερινής κυβέρνησης, η οποία προχωρώντας αποσπασματικά, επιδιώκει μια αντιμεταρρύθμιση στην ανώτατη εκπαίδευση. Η συρρίκνωση του δημόσιου χαρακτήρα των πανεπιστημίων, όπως αυτή προκύπτει με τις επιλογές της ισοτίμησης των πτυχίων των ιδιωτικών κολεγίων και της ίδρυσης ιδιωτικών πανεπιστημίων, η αμφισβήτηση του κοινωνικού τους ρόλου, όπως υλοποιείται με τη θεσμοθέτηση βαθμολογικής βάσης για τον περιορισμό της πρόσβασης στα Α.Ε.Ι., ο περιορισμός της αυτοδιοίκησης των Α.Ε.Ι., μέσω της ασφυκτικής επιτήρησης με το πρόσχημα της αξιολόγησης και οι σκέψεις για περιορισμό της φοιτητικής συμμετοχής, αλλά και η αποδυνάμωση της ισότιμης αντιμετώπισης όλων των βαθμίδων των μελών Δ.Ε.Π., αποτελούν τις πρώτες ενδείξεις αυτής της οπισθοδρομικής πολιτικής.

Από την άλλη, υπάρχει μια προοδευτική πολιτική αντίληψη, η οποία δεν αντιμετωπίζει την ανώτατη εκπαίδευση ως πεδίο άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας και διεκδικεί τη διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος, την περιφρούρηση του κοινωνικού ρόλου και την αναβάθμιση του ακαδημαϊκού χαρακτήρα των πανεπιστημίων.

Το γεγονός ότι το θεσμικό πλαίσιο χρειάζεται αναθεώρηση, δεν πρέπει να εκληφθεί ως ευκαιρία για συντηρητικοποίηση του χώρου της πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Διότι όπως πολλές φορές έχει αποδειχθεί σε ζητήματα που άπτονται κοινωνικών κατακτήσεων, «το ποτάμι δεν γυρίζει πίσω».

Αναβάθμιση του ρόλου του Ε.Ε.Δι.Π.

του **Νικόλαου Πασχαλούδη**

προέδρου
του Συλλόγου Ε.Ε.Δι.Π.

Ο κλάδος του Ειδικού Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Δι.Π.) έχει σχετικά μικρή διάρκεια ζωής στην πανεπιστημιακή κοινότητα. Θεσμοθετήθηκε με τον ν. 2817/2000 που ορίζει ότι τα μέλη Ε.Ε.Δι.Π. **επιτελούν ειδικό και εργαστηριακό / εφαρμοσμένο διδακτικό έργο στα Α.Ε.Ι.**

Η θέσπιση του νέου αυτού κλάδου υπαγορεύτηκε από τα κενά και τις ανάγκες που δημιουργήθηκαν μετά την εφαρμογή του ν.1268/1982, που δεν προέβλεπε την ύπαρξη άλλου διδακτικού προσωπικού εκτός του Δ.Ε.Π., ενώ οδήγησε παράλληλα στη σταδιακή συρρίκνωση του υπάρχοντος Ε.Δ.Π.

Το σύνολο των μελών του σημερινού φορέα Ε.Ε.Δι.Π. υπήρχε στα Α.Ε.Ι. την τελευταία 20ετία –ενταγμένο σε διάφορες κατηγορίες προσωπικού– και κάλυπτε καθημερινά πραγματικές και σημαντικές ανάγκες στην εκπαίδευση και στην έρευνα. Πρόκειται συνεπώς για εξειδικευμένο προσωπικό, με πλούσια εμπειρία και ακαδημαϊκά προσόντα (μεταπτυχιακά, διδακτορικά). Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι σήμερα στο Α.Π.Θ. μόνο, περίπου 80-100 πρώην μέλη Ε.Ε.Δι.Π. τα δύο τελευταία χρόνια έχουν εκλεγεί και υπηρετούν πλέον ως μέλη Δ.Ε.Π. του πανεπιστημίου μας.

Ο ν. 2817/2000 που ήρθε να αναγνωρίσει την ύπαρξη και την αναγκαιότητα του προσωπικού αυτού, ενώ μπορεί να θεωρηθεί ως ένα καταρχήν θετικό βήμα, έχει ελλείψεις και αδυναμίες που έχουν δημιουργήσει σύγχυση στην εφαρμογή του. Αξίζει να σημειωθεί ότι από εξαιτίας εκκρεμεί η έκδοση των προεδρικών διαταγμάτων για βασικά θεσμικά ζητήματα του κλάδου που θα διευκρινίζουν τον ρόλο του Ε.Ε.Δι.Π., ώστε να μην υπάρχουν αυθαίρετες ερμηνείες.

Ενόψει του διαλόγου που ξεκινά για τον νέο νόμο που θα διέπει τα Α.Ε.Ι. πιστεύουμε ότι η πολιτική ηγεσία πρέπει να στηρίξει και να αναδείξει τον κλάδο του Ε.Ε.Δι.Π. Για το σκοπό αυτό, είναι αναγκαίο να υπάρχουν τα σχετικά άρθρα για την αποσαφήνιση και την θεσμοθέτηση του έργου και του ρόλου του Ε.Ε.Δι.Π. Θεωρούμε ότι πρέπει να συμπεριλαμβάνεται επέκταση προς την έρευνα που είναι αναπόσπαστη με την διδασκαλία σε πανεπιστημιακό επίπεδο, με ταυτόχρονη αναβάθμιση των προσόντων των νεοδιοριζόμενων μελών Ε.Ε.Δι.Π. Όλα αυτά θα πρέπει να συνοδεύονται από μία γενναία αύξηση των αποδοχών του κλάδου, που σημειωτέον είναι από τις χαμηλότερες στο δημόσιο τομέα.

Διεκδικούμε ακόμη τη διεύρυνση της συμμετοχής των μελών Ε.Ε.Δι.Π. στα όργανα διοίκησης του πανεπιστημίου (Επιτροπή Ερευνών, πρυτανικό συμβούλιο, υπηρεσιακό συμβούλιο), αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στην σύγκλητο, όπως επίσης συμμετοχή όλων των μελών στην εκλογή πρυτανικών και προεδρικών αρχών.

Υποστηρίζουμε, τέλος, τη διασφάλιση του δημόσιου χαρακτήρα των πανεπιστημίων, πιστεύοντας ότι η παιδεία πρέπει να αντιμετωπίζεται ως κοινωνικό αγαθό και όχι ως εμπορικό προϊόν.

Ο νέος νόμος - πλαίσιο πρέπει να διασφαλίζει το δημόσιο χαρακτήρα του πανεπιστημίου και να λάβει υπόψη τα νέα δεδομένα στην ανώτατη εκπαίδευση. Στο πλαίσιο αυτό ο κλάδος του Ε.Ε.Δι.Π. θα πρέπει να έχει αναβαθμισμένο ρόλο, συμμετέχοντας πιο δυναμικά στη διοίκηση των πανεπιστημίων.

ΕΙΔΙΚΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Πολιτικό θάρρος για ένα νέο νόμο - πλαίσιο

του **Στέφανου Αναστασίου**προέδρου
του Συλλόγου Ε.Τ.Ε.Π.

Με περιορισμένες και σπασμωδικές κινήσεις επιχείρησε μέχρι τώρα η πολιτεία να αντιμετωπίσει τα κενά και τις αδυναμίες που προέκυψαν από την εφαρμογή του ισχύοντος νόμου – πλαισίου. Σήμερα απαιτείται το θάρρος ανάληψης της πολιτικής ευθύνης για την εφαρμογή ενός νέου νομικού πλαισίου που θα θεσμοθετεί τις αναγκαίες αλλαγές και τομές.

Την τελευταία εικοσαετία έχουν κατ' επανάληψη μελετηθεί τα προβλήματα της εφαρμογής του ισχύοντος νόμου 1268/82 που αφορά στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Με το νόμο αυτό επήλθε ο εκδημοκρατισμός στη λειτουργία των οργάνων και θεσμοθετήθηκε η συμμετοχή σ' αυτά όλων των εμπλεκομένων φορέων. Οι εξελίξεις όμως, που επήλθαν από τότε μέχρι σήμερα τόσο στην τεχνολογία, όσο και στις ανάγκες της εκπαίδευσης, δημιούργησαν σοβαρά κενά και στρεβλώσεις στην εφαρμογή του. Οι προτάσεις για βελτίωση είναι πολλές, ενώ οι διορθωτικές κινήσεις από μέρους της πολιτείας λίγες και «σπασμωδικές». Προκύπτει, λοιπόν, η ανάγκη ενός νέου νόμου - πλαισίου για την παιδεία.

Με το νόμο αυτό θα πρέπει να επιλυθούν τα προβλήματα του Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.), ενός κλάδου που συμμετέχει στην εκπαιδευτική διαδικασία προσφέροντας εξειδικευμένο έργο υποδομής, εργαστηριακό, τεχνικό και ερευνητικό. Δυστυχώς εδώ και χρόνια οι πολιτικές ηγεσίες του Υπουργείου Παιδείας αναβάλλουν αλλά και αρνούνται να επιλύσουν τα χρονίζοντα θεσμικά και μισθολογικά προβλήματα που ταλανίζουν τον κλάδο και τον οδηγούν σε μαρασμό.

Ένα από τα πιο σημαντικά προβλήματα είναι η απουσία προσλήψεων μελών Ε.Τ.Ε.Π. με εξειδικευμένες τεχνολογικές γνώσεις, που οδηγεί σε ευκαιριακή κάλυψη των κενών θέσεων με προσωπικό από ερευνητικά προγράμματα ή με τη «χρησιμοποίηση» μεταπτυχιακών φοιτητών, με αποτέλεσμα τη δημιουργία σωρείας προβλημάτων στον κλάδο και κατ' επέκταση στα Α.Ε.Ι.

Επιπλέον, με τον ν. 2817/2000 έγινε προσπάθεια επίλυσης των προβλημάτων του Ε.Τ.Ε.Π. η οποία όμως έμεινε ημιτελής. Ο νόμος προέβλεπε βαθμολογική και μισθολογική διευθέτηση στη λογική ότι ο κλάδος ανήκει στο εκπαιδευτικό προσωπικό. Μέχρι σήμερα έχουν υλοποιηθεί μόνον οι προβλεπόμενες βαθμολογικές ρυθμίσεις. Εδώ και 6 χρόνια, παρά τη σχετική διάταξη του νόμου, δεν υλοποιήθηκαν οι προβλεπόμενες αναγκαίες μισθολογικές ρυθμίσεις.

Στα παραπάνω πρέπει να προστεθεί και η απουσία στοιχειώδους πολιτικής πρόνοιας, ώστε να δοθεί η δυνατότητα επιμόρφωσης των υπάρχοντων μελών του κλάδου, είτε από το υπουργείο, είτε και από τα ίδια τα Α.Ε.Ι.

Για όλα αυτά αρκεί να υπάρξει το θάρρος ανάληψης της πολιτικής ευθύνης της καθιέρωσης ενός νέου νόμου - πλαισίου που θα θεσμοθετεί τις αναγκαίες αλλαγές και τομές, ενώ παράλληλα θα συμβάλλει ουσιαστικά στην επιβίωση του κλάδου Ε.Τ.Ε.Π. με ταυτόχρονη αναβάθμιση της εκπαιδευτικής λειτουργίας των πανεπιστημίων.

Τα πανεπιστήμια χρειάζονται την ευρωπαϊκή προοπτική

του **Παναγιώτη Ζαχαρίου**
εκπροσώπου
της φοιτητικής παράταξης
Δ.Α.Π. - Ν.Δ.Φ.Κ. Θεσσαλονίκης

Η δομή και η λειτουργία της ελληνικής κοινωνίας είναι ένα ζήτημα που έχει απασχολήσει τις τελευταίες δεκαετίες και ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια όλες τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Ως επιτομή του προβληματισμού αυτού έχει τεθεί στο μικροσκόπιο το σύστημα της εκπαίδευσης, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στον τρόπο εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς και στη λειτουργία αυτής.

Είναι γενική παραδοχή πλέον ότι βρισκόμαστε μπροστά σε ένα κυκλώνα εξελίξεων που καλούνται να σημάνουν σημαντικές αλλαγές στη τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ο προβληματισμός που φυσιολογικά εγείρεται είναι κατά πόσο οι αλλαγές αυτές είναι θετικές. Το ότι η χώρα μας υπέγραψε το 1993 τη συνθήκη της Μπολόνια είναι γνωστό, όπως επίσης γνωστό είναι ότι παρέστη χωρίς καμιά πρόταση και πειθήνια υπέγραψε τη συνθήκη του Βερολίνου, ενώ στο Μπέργκεν παρουσιάστηκε με συγκεκριμένες προτάσεις. Είναι επίσης γνωστό ότι ο νόμος της αξιολόγησης, των Ι.Δ.Β.Ε., και των πιστωτικών μονάδων κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση.

Το πραγματικό όμως ερώτημα στο οποίο πρέπει να απαντήσουμε είναι αν είμαστε ευχαριστημένοι από το ήδη υπάρχον σύστημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Τα ελληνικά πανεπιστήμια έχουν επέλθει σε ηθικό τέλμα, έχοντας απολέσει τον πραγματικό στόχο λειτουργίας τους, ενώ η υποβάθμιση της έρευνας έχει θέσει τα ελληνικά ιδρύματα εκτός ανταγωνισμού. Πανεπιστήμια που δεν λειτουργούν πλέον με στόχο το φοιτητή, απαρτίζονται από κρατικοδίαιτους «άτλαντες της επιστημονικής γνώσης» που αρνούνται να καθίσουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων και κενοί από κάθε μορφής πρωτοβουλία, οδήγησαν στην αποκοπή της εκπαίδευσης από την αγορά εργασίας. Αυτοί χαρακτηρίζουν την ελληνική πραγματικότητα.

Ο άκρατος και στείρος αρνητισμός που επικράτησε πριν από 5 χρόνια οδήγησε στην ανωτατοποίηση των Τ.Ε.Ι. και στη μερική υποβάθμιση πτυχίων και διπλωμάτων όπως αυτό του μηχανικού. Ακολουθώντας την ίδια τακτική είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα οδηγηθούμε σε μια παρόμοια κατάσταση. Ανενόηλητοι αφήνουμε την παραπαιδεία να ανθίζει, τα αμφιθέατρα να ασφικτυούν, οι απόφοιτοί μας να μένουν ανενεργοί ή κακοπληρωμένοι.

Το πρώτο, λοιπόν, βήμα είναι να αντιληφθούμε ότι η ανάγκη της αλλαγής είναι επιτακτική. Πρέπει να αφομοιώσουμε ότι οι αλλαγές αποσκοπούν στη βελτίωση και όχι σε κάποια στείρα κατάταξη. Πρέπει να εντοπίσουμε τις ελλείψεις μας, να οδηγηθούμε σε επαναδιάρθρωση της λειτουργίας των Α.Ε.Ι. και να δώσουμε στα ελληνικά πανεπιστήμια αυτό που καλείται «ευρωπαϊκή προοπτική». Το σημείο όμως στο οποίο πρέπει να μείνουμε αμετακίνητοι είναι η γόνιμη αφομοίωση. Κάθε μεταρρύθμιση πρέπει να συμφωνεί με την ελληνική πραγματικότητα και την παρεχόμενη ποιότητα της εκπαίδευσης, όπως συμβαίνει επί παραδείγματι με το ενιαίο πτυχίο που πρέπει να παραμείνει αδιαμφισβήτητο αγαθό και δεν νοείται να υπαγορεύεται από την κατάχρηση και τη στρέβλωση ενός ιδεώδους που λέγεται «ακαδημαϊκή ελευθερία».

Είναι καιρός να αντιληφθούμε ότι η ανάγκη της αλλαγής στα πανεπιστήμια προβάλλει επιτακτικά. Να εγκαταλείψουμε τη στείρα άρνηση, να εντοπίσουμε τις ελλείψεις και να προχωρήσουμε στην επαναδιαπραγμάτευση της λειτουργίας των Α.Ε.Ι. σε μια ευρωπαϊκή προοπτική, προσαρμοσμένη όμως στην ελληνική πραγματικότητα.

ΠΑΝΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συντονισμένη πάλη ενάντια στα κυβερνητικά μέτρα

του Γιάννη Παντελίδη

εκπροσώπου
της φοιτητικής παράταξης Π.Κ.Σ.

Το τελευταίο διάστημα έχει ανοίξει η συζήτηση για αλλαγή του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των πανεπιστημίων. Η συζήτηση αυτή γίνεται στο φόντο της σφοδρής επίθεσης που εξελίσσεται στην ανώτατη εκπαίδευση, με τους νόμους που ψηφίστηκαν την προηγούμενη χρονιά, που στοχεύουν στο ξεπούλημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ιδιωτική κερδοφορία.

Τα σημεία που εστιάζουν τις προτάσεις τους οι «σοφοί» της κυβέρνησης είναι:

- Θεσμοθέτηση της λειτουργίας των ιδρυμάτων με ιδιωτικο-οικονομικούς όρους με εισαγωγή μάντζερ στα πανεπιστήμια. Είναι σχέδιο που θα βάλει ταφόπλακα στα ψίχουλα που δίνονται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Το πρόγραμμα της Νέας Δημοκρατίας εξάλλου προβλέπει να συνάπτεται συμφωνία - επιχειρησιακό σχέδιο μεταξύ κράτους και πανεπιστημίων με ορίζοντα τετραετίας, που θα δεσμεύει ασφυκτικά τα πανεπιστήμια να προωθήσουν την ιδιωτικοποίησή τους και να εφαρμόσουν τα μέτρα της Μπολόνια, αφού από την εκπλήρωση της τετραετούς συμφωνίας θα εξαρτάται η χρηματοδότησή τους.
- Μείωση της συμμετοχής των φοιτητών και των εργαζομένων στα όργανα διοίκησης, μείωση το ποσοστού συμμετοχής στα εκλεκτορικά σώματα για την ανάδειξη των ακαδημαϊκών αρχών. Ταυτόχρονα ψηφίστηκε στη Βουλή και η επέκταση της θητείας των πρυτανικών αρχών από 3 σε 4 χρόνια για να εναρμονιστεί με τις τετράχρονες συμφωνίες «ακαδημαϊκού έργου». Οι νέες ρυθμίσεις εξασφαλίζουν «ευελιξία» και μεγαλύτερη «ελευθερία» στα πρυτανικά σχήματα στην εφαρμογή των αντιδραστικών αλλαγών και τις προσαρμογές που απαιτούν από τα ιδρύματα οι αποφάσεις της Μπολόνια. Ταυτόχρονα συγκαλύπτουν τις ευθύνες των προηγούμενων κυβερνήσεων για τα φαινόμενα συναλλαγών και ρουσφετιού που συνοδεύουν την πορεία ιδιωτικοποίησης των Α.Ε.Ι., αναγορεύοντας σαν αιτία τη φοιτητική συμμετοχή.
- Χτύπημα των κατακτημένων δημοκρατικών δικαιωμάτων και ελευθεριών με περιορισμό του ασύλου.
- Ενίσχυση των ταξικών φραγμών, με κατάργηση των δωρεάν συγγραμμάτων, κατακερματισμός σε μικρότερες περιόδους σπουδών και διώξιμο όσων φοιτητών δεν καταφέρνουν έγκαιρα να πάρουν πτυχίο, ξεχνώντας ότι η ίδια κυβερνητική πολιτική είναι που βάζει εμπόδια στους φοιτητές να σπουδάσουν απρόσκοπτα, καθώς χιλιάδες φοιτητές αναγκάζονται να δουλεύουν για να τα βγάλουν πέρα στο αυξημένο κόστος ζωής και σπουδών.

Μόνη διέξοδος είναι η συντονισμένη πάλη των φοιτητών, των καθηγητών, των εργαζομένων, με στόχο την αναδιμόρφωση μιας αληθινά ενιαίας ανώτατης εκπαίδευσης, δημόσιας και δωρεάν, με ιδρύματα που θα συνεργάζονται και δε θα «ανταγωνίζονται», που θα εξασφαλίζουν υψηλού επιπέδου επιστημονική μόρφωση. Για την κατοχύρωση και διεύρυνση της δημοκρατίας στα πανεπιστήμια, για να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για συλλογικό - λαϊκό έλεγχο στην εκπαίδευση, ώστε η επιστήμη να γίνει σύμμαχος των λαϊκών στρωμάτων. Για τον αναπροσανατολισμό της έρευνας και της επιστήμης, ώστε να υπηρετεί τις λαϊκές ανάγκες και όχι τα συμφέροντα του μεγάλου κεφαλαίου.

Οι νέες ρυθμίσεις για τα πανεπιστήμια που προωθεί η κυβέρνηση αποσκοπούν στο κτύπημα των κατακτημένων δημοκρατικών δικαιωμάτων, στην ενίσχυση των ταξικών φραγμών στην εκπαίδευση και την παράδοση των πανεπιστημίων στα ιδιωτικά συμφέροντα.

Στόχος η δημιουργία ενός αποστειρωμένου πανεπιστημίου

του **Γιάννη Βαλσαμάκη**
εκπροσώπου
της φοιτητικής παράταξης
Αριστερά Σχήματα

Μετά από ένα χρόνο έντονης νομοθετικής «παραγωγής» όσον αφορά στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (5 νέοι νόμοι) και απραξίας της ακαδημαϊκής κοινότητας μπροστά στη «θεσμική» απελευθέρωση του νεοφιλελεύθερου οράματος για την παιδεία, κεντρική ρύθμιση για το 2006 είναι η αλλαγή του νόμου πλαισίου για τη λειτουργία των Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι.

Ήδη ο νόμος πλαίσιο 1268 του 1982 δεν ήταν μια θετική ρύθμιση για το φοιτητικό κίνημα, αν και κατάργησε μια σειρά αντιδραστικών κανονισμών της μεταπολιτευτικής περιόδου. Παρόλ' αυτά, αντανakλούσε ένα θετικό υπαρκτό συσχετισμό της μεταπολίτευσης και άφηνε περιθώρια κίνησης σε φοιτητικές παρατάξεις και κινηματικές διαδικασίες. Τώρα, ο νέος νόμος πλαίσιο έρχεται να ολοκληρώσει ό,τι άφησε ημιτελής ο παλιός. Δηλαδή, τη δημιουργία ενός πανεπιστημίου αποστειρωμένου, όπου οι παρατάξεις, η πολιτική, ο συνδικαλισμός και οι συνελεύσεις δεν θα έχουν θέση, ενώ το άσυλο, το απαραβίαστο της φοιτητικής ιδιότητας και η «φοιτητική ζωή» θα ακούγονται μόνον ως αστείο.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο καταργεί, πρώτα και κύρια, το χαρακτήρα των Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. ως χώρους που έχουν πολιτική σχέση και αναφορά. Εξ ου και η συζήτηση για περιορισμό του ασύλου, αφού σε μια «δημοκρατική» κοινωνία άσυλο σε πολιτικές πράξεις δεν χρειάζεται. Αυτό, πλέον, περιορίζεται στην «ακαδημαϊκή του έννοια», κάτι που, εκ των πραγμάτων, ακυρώνεται από τους νόμους που έχουν ήδη ψηφιστεί.

Η συζήτηση για τους αιώνιους φοιτητές, ωστόσο, δεν θα άφηνε στο απυρόβλητο τη φοιτητική ιδιότητα. Το ελληνικό μεταπολιτευτικό μοντέλο του πολιτικοποιημένου, κοινωνικού φοιτητή πρέπει να χτυπηθεί, όχι μόνο στην ουσία, κάτι που κάνει άριστα η εντατικοποίηση και οι μαζικές αποτυχίες στις εξετάσεις των μαθημάτων, αλλά και στο νόμο. Με άλλα λόγια, όποιος αργεί να πάρει πτυχίο, χάνει τη φοιτητική ιδιότητα.

Τρίτος στόχος, φυσικά, ο φοιτητικός συνδικαλισμός. Ακόμη και στην ξεπεσμένη και εκφυλισμένη σημερινή του μορφή, θυμίζει έντονα πολιτική και παραπέμπει σε πράγματα δυσάρεστα για τις εκάστοτε πολιτικές και ακαδημαϊκές εξουσίες. Επομένως, είναι κρίσιμη η διάλυση κοινωνικών χώρων που δημιουργούν συνδικαλισμό, συλλογικότητες, διαδικασίες.

Και η ακαδημαϊκή έννοια, όμως, του πανεπιστημίου νοθεύεται. Τόσο οι προτάσεις για μάντζερ και δίδασκτρα, όσο και η ίδια η αναθεώρηση του συντάγματος επιχειρεί να εισαγάγει την εμπορευματική λογική της αγοράς στην ακαδημαϊκή διαδικασία. Πράγματα λογικά ασυμβίβαστα, άρρηκτα, όμως, συνδεδεμένα υπό τους νόμους της αγοράς.

Συνολικά, λοιπόν, το νέο θεσμικό πλαίσιο, μαζί με την αναθεώρηση του συντάγματος, την ίδρυση εκκλησιαστικών σχολών και ιδιωτικών πανεπιστημίων, αποτελεί μια αντιδραστική τομή στον πανεπιστημιακό χώρο και μια αντικοινωνική αναθεώρηση. Προσβάλλει τον τρόπο λειτουργίας, το χαρακτήρα, τη φύση και την ουσία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των πανεπιστημίων αποτελεί μια από τις αντιδραστικότερες τομές των τελευταίων 30 χρόνων. Έρχεται να ολοκληρώσει ό,τι άφησε ημιτελής ο παλιός, προκειμένου να δημιουργήσει ένα αποστειρωμένο πανεπιστήμιο, παραδομένο στην εμπορευματική λογική της αγοράς.

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΕΝΟΒΑ

Μονόδρομος η πάλη ενάντια σε κάθε αντιδραστική αλλαγή

του **Νίκου Παπαθανασίου**

εκπροσώπου
της φοιτητικής παράταξης
Πρωτοβουλία Γένοβα

Ο ισχύων νόμος - πλαίσιο που διέπει την διάρθρωση και την οργάνωση των Α.Ε.Ι. αποτελεί μία κατάκτηση του φοιτητικού κινήματος. Ο νόμος αυτός (ν. 1268) ψηφίστηκε το 1982 κάτω από την πίεση των φοιτητικών διεκδικήσεων για περισσότερη δημοκρατία μέσα στα πανεπιστήμια και αύξηση στη χρηματοδότησή τους. Μεταξύ άλλων κατοχυρώνει το πανεπιστημιακό άσυλο, τη συμμετοχή καθηγητών και φοιτητών στα όργανα συνδιοίκησης, και την οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια των πανεπιστημίων.

Η πρόταση της κυβέρνησης για αλλαγή του νόμου - πλαισίου εντάσσεται στη συνολική της επίθεση στις κατακτήσεις των εργαζομένων (κατάργηση 8-ώρου και συλλογικών συμβάσεων), στις δημοκρατικές ελευθερίες (παρακολούθησεις - υποκλοπές τηλεφωνικών συνδιαλέξεων και απαγωγές Πακιστανών), αλλά και στις κατακτήσεις του φοιτητικού κινήματος. Η υπουργός παιδείας (και η «επιτροπή σοφών» που συνέστησε) θέλει να βάλει χέρι στο άσυλο, διευρύνοντας την επιτροπή ασύλου που τώρα αποτελείται από τον πρύτανη, έναν εκπρόσωπο του Δ.Ε.Π. και έναν εκπρόσωπο φοιτητών, συμπεριλαμβάνοντας και 2 αντιπρυτάνεις. Θέλει να μειώσει τη συμμετοχή των φοιτητών στα όργανα συνδιοίκησης μετά την άρνηση των συγκλήτων των περισσότερων Α.Ε.Ι. να εφαρμόσουν την αξιολόγηση. Η κυβέρνηση δεν θέλει να διακινδυνεύσει οι νόμοι που ψηφίζει να μην εφαρμοσθούν, δεν θέλει να διακινδυνεύσει οι εταιρίες να μην μπουκνουν στις σχολές, γι' αυτό και θέλει να μειώσει τη φοιτητική εκπροσώπηση.

Για όλους εμάς που παλεύουμε για περισσότερη δημοκρατία μέσα στο πανεπιστήμιο, που θέλουμε περισσότερα δικαιώματα για τις κατώτερες βαθμίδες των καθηγητών Α.Ε.Ι., που θέλουμε την αυτονομία του πανεπιστημίου από το κράτος και τις εταιρίες, που διεκδικούμε αύξηση των δαπανών για την παιδεία και κρατική χρηματοδότηση της έρευνας στα πανεπιστήμια η πάλη ενάντια σε κάθε αντιδραστική αλλαγή του νόμου - πλαισίου, ενάντια στην αξιολόγηση και ενάντια στη συνταγματική αναθεώρηση για τη θεσμοθέτηση ιδιωτικών πανεπιστημίων αποτελούν μονόδρομο.

Και σε αυτή τη μάχη οι φοιτητές δεν είμαστε μόνοι μας. Έχουμε σύμμαχό μας την Π.Ο.Σ.Δ.Ε.Π. που καλεί σε απεργιακές κινητοποιήσεις την άνοιξη και επ' αόριστον απεργία διαρκείας από την πρώτη εβδομάδα του Μάη ενάντια στα ιδιωτικά πανεπιστήμια, ενάντια στην αξιολόγηση και την υποχρηματοδότηση των πανεπιστημίων, ενάντια στην αλλαγή του νόμου - πλαισίου και διεκδικώντας δικαίες μισθολογικές αυξήσεις.

Γι' αυτό το επόμενο διάστημα θα πρέπει να μπει στην ημερήσια διάταξη για τους φοιτητικούς συλλόγους η υπεράσπιση όλων αυτών των κατακτήσεων και η διεκδίκηση ακόμη περισσότερων, και να υπάρξει σύνδεση με το αντιπολεμικό κίνημα που διαδηλώνει παγκόσμια και με το αντικαπιταλιστικό κίνημα που οργανώνει την πανευρωπαϊκή του συνέλευση στην Αθήνα στις 4-7 Μάη στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Φόρουμ. Οι σχολές μας δεν είναι για πούλημα!

*Ο νόμος - πλαίσιο που
ετοιμάζει η κυβέρνηση
εντάσσεται στη συνολική
της επίθεση ενάντια στους
εργαζόμενους και στις
κατακτήσεις τους, αντιπαλεύει
τις δημοκρατικές ελευθερίες
και κυπιά το φοιτητικό κίνημα
με στόχο να παραδώσει τα
πανεπιστήμια στις εταιρίες και
στο μεγάλο κεφάλαιο.*

Δασοτεχνικό Μουσείο

Τοπογραφικών Οργάνων και Χαρτών

του **Κοσμά - Αριστοτέλη Γ. Δούκα**
καθηγητή της Σχολής Δασολογίας
και Φυσικού Περιβάλλοντος του Α.Π.Θ.

Για να κατανοήσουμε την παλαιότητα και τον τρόπο δημιουργίας της ανεκτίμητης συλλογής του μουσείου μας, θα αναφερθούμε σύντομα στο ιστορικό της ίδρυσης της Σχολής Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος.

Το έτος 1917 ιδρύθηκε για πρώτη φορά στη χώρα μας η Ανώτατη Δασολογική Σχολή με έδρα την Αθήνα, όπου λειτούργησε επί 10 χρόνια, αρχικά στις εγκαταστάσεις του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου. Το 1927 μεταφέρθηκε στη Θεσσαλονίκη ως Τμήμα της Φυσικομαθηματικής στο Α.Π.Θ. Το 1937, μαζί με την Γεωπονία, απετέλεσαν μια σχολή, ενώ σήμερα αποτελεί μόνη της τη Σχολή Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος. Η διαδρομή αυτή εξηγεί ίσως και την ύπαρξη γερμανικών χαρτών ιστορικού ενδιαφέροντος και τοπογραφικών οργάνων από τα τέλη του 19ου αιώνα.

Το Εργαστήριο Μηχανικών Επιστημών και Τοπογραφίας ιδρύθηκε το 1939 με διευθυντή του εργαστηρίου τον καθηγητή Γ. Νικολίτσα, που σπούδασε στη Γερμανία, στο πανεπιστήμιο της Δρέσδης, από όπου και πήρε το πτυχίο του πολιτικού μηχανικού. Από το 1966 μέχρι το 1994 διευθυντής του εργαστηρίου ήταν ο καθηγητής Γ. Στεργιάδης που διετέλεσε και πρόεδρος. Από το 1994 μέχρι το 2002 διευθυντής ήταν ο καθηγητής Δ. Κωτούλας και από το 2002 μέχρι σήμερα διευθυντής είναι ο υπογράφων, καθηγητής Κ.-Α. Δούκας.

Το Εργαστήριο Μηχανικών Επιστημών και Τοπογραφίας, με την καθοδήγηση του διευθυντού Κ.-Α. Δούκα, θέλοντας να συμβάλει στην αξιοποίηση των ανεκτίμητων ευρημάτων, οργάνωσε τα αποθηκευμένα όργανα και τους χάρτες, που εξυπηρετούσαν τις ανάγκες του για αρκετές δεκαετίες, με τη δημιουργία Δασοτεχνικού Μουσείου Τοπογραφικών Οργάνων και Χαρτών.

Με πολλά παλαιά τοπογραφικά όργανα

Στο μουσείο υπάρχουν δύο από τα παλαιότερα χειρόγραφα βιβλία τοπογραφίας - γεωδαισίας που χρησιμοποίησε το εργαστήριο από την ίδρυσή του. Ένα γερμανικό του 19ου αιώνα της Γεωπονικής Σχολής του Βερολίνου και ένα ελληνικό που

Χάρτης Ευρώπης του 8ου αιώνα, κλίμακας 1:3.000.000, επιμέλεια έκδοσης Prof. Dr. Max Georg Schmidt, πόλη έκδοσης Gotha.

Χάρτης Ευρώπης στα μέσα του 10ου αιώνα, κλίμακας 1:3.000.000, επιμέλεια έκδοσης Prof. Dr. Max Georg Schmidt, πόλη έκδοσης Gotha.

Παντόμετρο με τηλεσκόπιο και πυξίδα (αριστερά), κυλινδρικό διοπτρικό ορθόγων με πυξίδα (στο κέντρο) και σφαιρικό διοπτρικό ορθόγων (δεξιά).

εκδόθηκε το έτος 1930.

Στα όργανα που κάλυπταν τις ανάγκες του εργαστηρίου για αρκετές δεκαετίες και εκτίθενται στο μουσείο συμπεριλαμβάνονται οι θεοδόλχοι, οι χωροβάτες, τα κλισίμετρα, οι πυξίδες, τα βαρόμετρα, το παντόμετρο, οι αεροστάθμες, τα τηλεσκόπια, η υδροστάθμη, η σταδία χωροστάθμησης, η χελώνα, το χωροσταθμικό σημείο, ο δεικνομετρητής, το κατοπτρικό ρελασκόπιο, τα ορθόγωνα, τα στερεοσκόπια, το εμβασόμετρο, οι μετροταινίες και τα μέτρα, ο μετρητικός τροχός χαρτών (καμπυλόμετρο), ο παντογράφος, ο συντεταγμενογράφος, η μετροτράπεζα, το θερμόμετρο μεγίστου - ελαχίστου, η υπολογιστική μηχανή και τα διάφορα όργανα σχεδίασης, όπως το κυκλικό γωνιόμετρο, το μηχανικό γωνιόμετρο με κανόνα, διαβήτες, ταφ, ραπιδογράφοι, τρίγωνα, κανόνες, κλιμακόμετρα, καθώς και φωτογραφικές - κινηματογραφικές μηχανές διαφόρων τύπων.

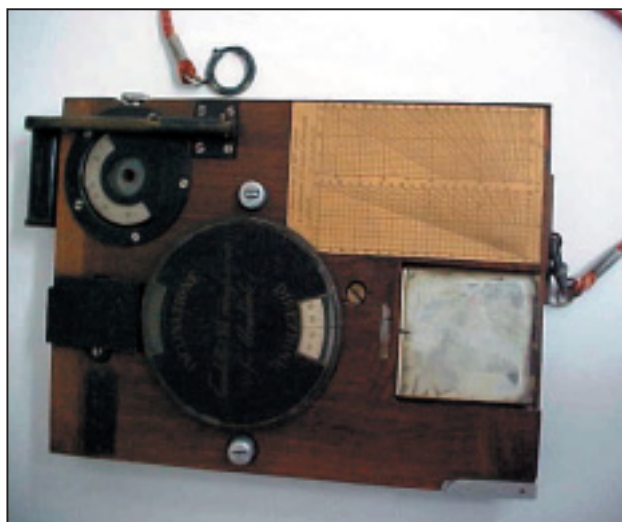
Επίσης υφίσταται έκθεση γερμανικών χαρτών του 19ου αιώνα που εκδόθηκαν στη Λειψία (την επονομαζόμενη και «Μέκκα της Χαρτογραφίας») και στην πόλη Γκότα. Παρατηρώντας τους μπορούμε να δούμε τις διάφορες ιστορικές εξελίξεις λαών και κρατών. Οι 10 χάρτες που εκτίθενται είναι επιτοίχιοι εκπαιδευτικοί - ιστορικοί διαστάσεων 2,00 x 1,70 (m) και απεικονίζουν διαχρονικά την Ελλάδα μέσα στον ευρύτερο χώρο της και ένας το χώρο της Ακρόπολης, πράγμα που εκφράζει και την αδυναμία των γερμανών στο αρχαίο ελληνικό πνεύμα.

Οι χάρτες εκτός από την αντανάκλαση ενός κλίματος ανερχόμενου φιλελληνισμού, περιέχουν στοιχεία για τη θρησκευτική κρίση του μεσαίωνα (Σταυροφορίες) που συγκλόνισε και επηρέασε την Ευρώπη και τις συνοριακές μεταβολές στην Ευρώπη και στην Αμερική.

Στο μουσείο φυλάγονται δύο από τα παλαιότερα χειρόγραφα βιβλία τοπογραφίας – γεωδαισίας (γερμανικό και ελληνικό) του 19ου αιώνα, πλήθος τοπογραφικών οργάνων μέτρησης και όργανα σχεδίασης και επίσης έκθεση γερμανικών χαρτών που εκδόθηκαν στον 19ο αιώνα στη Λειψία και στο Γκότα.

Σχεδιαστήριο, ταφ και διαβήτης.

Κλισίμετρο Galileo.

ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΝΟΗΜΑΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΓΙΑ ΚΩΦΟΥΣ

«Ασημένιοι» οι φοιτητές του Τμήματος Ηλεκτρολόγων

Μεγάλη ελληνική διάκριση σημειώθηκε στους τελικούς του Παγκόσμιου Διαγωνισμού Imagine Cup της Microsoft, που πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα στη Γιοκοχάμα της Ιαπωνίας. Η ελληνική συμμετοχή κατέλαβε τη δεύτερη θέση στον κόσμο στο σχεδιασμό λογισμικού, που αποτελεί τη βασικότερη κατηγορία του διαγωνισμού.

Η συγκεκριμένη ομάδα είχε ήδη προκριθεί τον περασμένο Μάιο στους τελικούς της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, κερδίζοντας τη δεύτερη θέση και μαζί το εισιτήριο για τους τελικούς της Γιοκοχάμα. Οι φοιτητές του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου παρουσίασαν με επιτυχία το Sign2Talk, ένα σύστημα μετάφρασης νοηματικής γλώσσας για κωφούς ή άτομα με προβλήματα ακοής που μπορεί να φορεθεί. Η ελληνική ομάδα εκτιμά ότι το Sign2Talk μπορεί να επιφέρει μια πραγματική επανάσταση σε παγκόσμια κλίμακα, μεταμορφώνοντας μια σειρά συσκευών σε χρήσιμα εργαλεία για ανθρώπους με προβλήματα ακοής.

Η ελληνική συμμετοχή αποτελούνταν από τους φοιτητές Αναστάσιο Βαλσαμίδα, Φανή Τζήμα, Βασιλική Κοσμίδου και Αικατερίνη Δικαίου, και τελούσε υπό την καθοδήγηση του επίκουρου καθηγητή στο Α.Π.Θ. Λεόντιου Χατζηλεοντιάδη.

ΕΝΑ ΕΥΦΥΕΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ

Διάκριση του Α.Π.Θ. με ...«πράκτορες λογισμικού»

«**Π**ράκτορες λογισμικού» που κλείνουν δωμάτια ξενοδοχείων, αεροπορικά εισιτήρια και εισιτήρια για εκδηλώσεις σε ηλεκτρονικές δημοπρασίες δημιούργησε επιστημονική ομάδα του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Οι ερευνητικές ομάδες υπό την επιστημονική καθοδήγηση του καθηγητή Περικλή Μήτκα κατέλαβαν την 1η και την 3η θέση στον 6ο διεθνή διαγωνισμό TAC

(Trading Agent Competition), που πραγματοποιήθηκε πέρυσι στο Εδιμβούργο της Σκωτίας. Πρόκειται για ευφυή προγράμματα, τα οποία αναλαμβάνουν να κάνουν εμπορικές συναλλαγές για τους ανθρώπους,

σύμφωνα με τον κ. Μήτκα.

Στο πλαίσιο των νέων προοπτικών που δημιουργεί η απελευθέρωση της αγοράς, οι ηλεκτρονικοί «πράκτορες» μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο χρηματιστήριο ηλεκτρικής ενέργειας. Για το λόγο αυτό στελέχη του Τμήματος Ηλεκτρολόγων Μηχανικών έχουν έρθει σε επαφή με τη Δ.Ε.Η. και θα στείλουν φακέλους με τις εφαρμογές, που μπορούν να αναπτυχθούν τόσο στην επιχείρηση, όσο και στο Υπουργείο Ανάπτυξης.

ΘΑ ΙΔΡΥΘΕΙ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΔΑΣΟΣ ΤΑΞΙΑΡΧΗ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Μουσείο για το δάσος

Δασικό Μουσείο στο πανεπιστημιακό δάσος του Ταξιάρχη Χαλκιδικής ιδρύει το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο του προγράμματος Leaderplus. Η συμφωνία υπογράφηκε στις 13 Οκτωβρίου από τον πρύτανη Γιάννη Αντωνόπουλο και το νομάρχη Χαλκιδικής Αργύρη Λαφαζάνη.

Το Δασικό Μουσείο έχει ενταχθεί από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης σε συνεργασία με την Αναπτυξιακή Εταιρεία

Χαλκιδικής στο εν λόγω πρόγραμμα. Τη χρηματοδότηση του έργου έχουν αναλάβει από κοινού η Αναπτυξιακή Χαλκιδικής και η Εταιρεία Αξιοποίησης και Διαχείρισης Περιουσίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου.

Στους χώρους του Μουσείου θα προβάλλεται η ιστορία της δασολογικής επιστήμης, η χλωρίδα και η πανίδα της περιοχής, όπως και οι δασικές εργασίες στο δάσος του Χολομώντα.

ΕΡΕΥΝΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το μεγάλο ερωτηματικό μετά το πτυχίο

Η ερευνητική ομάδα του Γραφείου Διασύνδεσης του Α.Π.Θ. παρουσίασε το Δεκέμβριο μελέτη για την απορρόφηση των αποφοίτων του Α.Π.Θ. Η μελέτη που αφορά στους απόφοιτους όλων των τμημάτων του πανεπιστημίου, των ετών 1998, 1999 και 2000, εξέτασε επιστημονικά το βαθμό ένταξης στην απασχόληση, την ποιότητα ένταξης, δηλαδή τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της απασχόλησης και τη διαδικασία μετάβασης από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας. Το συγκεκριμένο διάστημα κρίθηκε επαρκές για να ερευνηθεί η διαδικασία μετάβασης και η ένταξη των νέων πτυχιούχων στην αγορά εργασίας, πέντε έως επτά χρόνια μετά την αποφοίτησή τους.

Οι απόφοιτοι των παραπάνω ετών ανέρχονται στους 17.061 (σύμφωνα με την Ε.Σ.Υ.Ε.) και η έρευνα με την μέθοδο της τηλεφωνικής συνέντευ-

ΦΩΤ.: ΝΟΝΤΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ

ξης προσέγγισε 3.087 αποφοίτους. Όλοι αυτοί απάντησαν σε ερωτήματα σχετικά με τις σπουδές, τη σημερινή τους κατάσταση, τη μεταπτυχιακή τους διαδρομή, την ένταξη τους στην αγορά εργασίας ή όχι και την εργασιακή τους σχέση με το δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα.

Σύμφωνα με τη μελέτη το 44,4% όσων έχουν δουλειά, εργάζονται στο δημόσιο είτε ως μισθωτοί (33,5%) είτε με σύμβαση έργου (10,9%). Σχεδόν δύο στους τρεις (63,5%) θα προτιμούσαν να εργάζονται στο δημόσιο και μόνο το

28,3% θα προτιμούσε να έχει δική του επιχείρηση. Το ποσοστό απορρόφησης των αποφοίτων (84,2%) θεωρείται αρκετά υψηλό, αλλά μόνο στο 57% η εργασία τους αντιστοιχεί σε αυτό που σπούδασαν.

Στην ίδια εκδήλωση παρουσιάστηκε επίσης ο «Οδηγός Υποτροφιών και Κληροδοτημάτων Ελλάδας», η οποία είναι μια ιδιαίτερα χρηστική έκδοση 600 σελίδων του Γραφείου Διασύνδεσης του Α.Π.Θ. Σ' αυτό περιέχονται όλες οι πληροφορίες για τις πανεπιστημιακές σπουδές εντός και εκτός συνόρων.

ΣΕ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ Α.Π.Θ. ΜΕ ΤΗΝ ΚΙΝΕΖΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Συνεργασία
στα ...κινέζικα

Σε συνάντηση που πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο στην αίθουσα της συγκλήτου, συζητήθηκαν τρόποι συνεργασίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με την Κινεζική Ακαδημία Κοινωνικών Επιστημών του Πεκίνου (CASS), μέλη της οποίας επισκέφτηκαν το Α.Π.Θ.

Στη συνάντηση αυτή το Α.Π.Θ. εκπροσώπησε η αντιπρύτανης ακαδημαϊκών υποθέσεων Αικατερίνη Δούκα - Καμπίτογλου, ο αντιπρύτανης Οικονομικών Χρηματογώργης Καλτσίκης και η πρόεδρος της Επιτροπής Διεθνών Σχέσεων Δέσποινα Κοντοπούλου.

Κοινή συνισταμένη των τοποθετήσεων ήταν το αυξημένο ενδιαφέρον του κινεζικού εκπαιδευτικού ιδρύματος για συνεργασία με το Α.Π.Θ., στους τομείς των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών. Η συνεργασία αυτή θα περιλαμβάνει ανταλλαγές διδακτικού προσωπικού, κοινές ερευνητικές δράσεις, συμμετοχή σε διεθνείς δραστηριότητες, ανταλλαγή μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψήφιων διδασκόντων.

Φωτ.: Νόντας Στυλιανίδης

Προνομιακές συνδέσεις στο Διαδίκτυο για τους φοιτητές του Α.Π.Θ.

Την ταχύτατη έναρξη της νέας υπηρεσίας «Προνομιακό Διαδίκτυο για τους φοιτητές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης» αναμένει το Α.Π.Θ., προκειμένου να συνδράμει με κάθε τεχνικό και θεσμικό μέσο ώστε οι 55.000 ενεργοί φοιτητές του να αξιοποιήσουν τις νέες δυνατότητες. Η νέα υπηρεσία χαρακτηρίζεται ως μια κατάκτηση για τους φοιτητές στη χώρα μας, η οποία θα τους φέρει πιο κοντά στην κοινωνία της νέας εποχής.

Η υπηρεσία εμπλέκει όλους τους ενεργούς φορείς της σχετικής αγοράς (Ο.Τ.Ε.), εναλλακτικούς τηλεπικοινωνιακούς παρόχους, παρόχους υπηρεσιών Διαδικτύου (ISPS), καθώς και τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας, αλλά και το Εθνικό Δίκτυο Έρευνας και Τεχνολογίας (Ε.Δ.Ε.Τ.). Το λειτουργικό και θεσμικό πλαίσιο της υπηρεσίας υλοποιείται μέσα από το σύστημα «ΔΙΟΔΟΣ» της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας, το οποίο παρέχει τη δυνατότητα εύκολης και ταχύτατης on-line εξυπηρέτησης των φοιτητών.

ΣΕ 7 ΔΗΜΟΥΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Το Α.Π.Θ. τεχνικός σύμβουλος στην υλοποίηση ευρυζωνικών δικτύων

Με το συντονισμό του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ως τεχνικού συμβούλου στην υλοποίηση των ευρυζωνικών δικτύων, ολοκληρώθηκε η διαδικασία της ένταξης των έργων οκτώ δήμων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας στην «Πρόσκληση '93» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία της Πληροφορίας».

Συγκεκριμένα, εγκρίθηκε η υλοποίηση των μητροπολιτικών δικτύων οπτικών ινών στους δήμους Κατερίνης, Βέροιας, Νάουσας, Έδεσσας, Κιλκίς, Σερρών, Αλεξάνδρειας και Πολυγύρου. Τα μητροπολιτικά δίκτυα αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του 2006. Το Α.Π.Θ. και ειδικότερα το Εργαστήριο Ραδιοεπικοινωνιών του Τμήματος Φυσικής, έχει αναλάβει το ρόλο του συμβούλου τεχνικής υποστήριξης στο σύνολο των έργων και βρίσκεται ήδη σε στενή και συνεχή συνεργασία με τους δήμους, προσφέροντας την απαραίτητη εξειδικευμένη τεχνική βοήθεια.

Τα έργα αφορούν στην υλοποίηση ευρυζωνικών υποδομών τοπικής πρόσβασης με βασικό στόχο, αρχικά τη διασύνδεση όλων των κτιρίων δημοσίου ενδιαφέροντος (φορέων υγείας, παιδείας, δημόσιας διοίκησης κ.ά.) προς όφελος της καθημερινής ζωής των πολιτών που διαμένουν στους παραπάνω δήμους.

Ο ρόλος του Α.Π.Θ. έγκειται στην παρακολούθηση της ορθής εκτέλεσης των τεχνικών έργων και στην πιστοποίηση της καλής λειτουργίας των δικτύων οπτικών ινών σε κάθε χρηματοδοτούμενο δήμο της περιφέρειας. Επίσης, το Εργαστήριο Ραδιοεπικοινωνιών του Α.Π.Θ. ανέλαβε να εκπονήσει το επιχειρηματικό σχέδιο εκμετάλλευσης - αξιοποίησης των υποδομών όσον αφορά στην υιοθέτηση, στη χρήση και την παροχή ευρυζωνικών υπηρεσιών.

120 νέες γραμμές του Α.Π.Θ. για πρόσβαση στο δίκτυο

Ένα ακόμη βήμα προς την τεχνολογική αναβάθμιση έκανε το Α.Π.Θ. Η υπηρεσία πρόσβασης στο δίκτυο δεδομένων του Α.Π.Θ. μέσω του τηλεφωνικού δικτύου (dial-up) αναβαθμίστηκε με την προμήθεια και εγκατάσταση νέου εξυπηρετητή και με την προσθήκη επιπλέον 120 γραμμών. Έτσι μπορούν να εξυπηρετηθούν 240 ταυτόχρονες κλήσεις προς τον «περιοχικό αριθμό κλήσης» (Πε.Α.Κ.) 8962-515150 είτε μέσω ISDN είτε με χρήση διαποδιαμορφωτή (modem).

Αξίζει να σημειωθεί πως με την αύξηση των γραμμών είναι δυνατή η άρση του περιορισμού της διάρκειας κάθε σύνδεσης σε μια ώρα και έτσι πλέον εφαρμόζονται ανά χρήστη, μόνο τα ημερήσια και εβδομαδιαία όρια χρήσης της υπηρεσίας. Ο εξυπηρετητής των 240 γραμμών μπορεί να κληθεί και με τους αριθμούς κλήσης 2310/969692 και 2310/969600 από νομούς εκτός εμβέλειας του Πε.Α.Κ. (Θεσσαλονίκης, Σερρών, Ημαθίας, Κιλκίς, Πιερίας, Χαλκιδικής, Πέλλας και Φλώρινας) με υπεραστική χρέωση, ενώ ο αριθμός 2310/999500 εξυπηρετείται από τους παλαιότερους εξυπηρετητές απομακρυσμένης πρόσβασης.

Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ

Φωτ.: Νάντια Στυλιανίδης

Οδοιπορικό στο χθες

Μια μεγάλη πολύπλευρη έκθεση παρουσίασε το Τελλόγλειο Ίδρυμα από το Νοέμβριο με τίτλο «Επαγγέλματα του χθες και του σήμερα» σε συνεργασία με το μουσείο Στρατή Ελευθεριάδη-Τερίαδη της Μυτιλήνης, το Κέντρο Διάδοσης Επιστημών και το Μουσείο Τεχνολογίας, το Μουσείο Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, τη Σχολή Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, το Ελληνικό και Λαογραφικό Ιστορικό Αρχείο Θεσσαλονίκης, την εικαστικό Μαρία Παπαδημητρίου, το σκηνογράφο Τάσο Ζωγράφο και πολλούς ιδιώτες.

Η έκθεση περιέγραφε την Ελλάδα του παρελθόντος μέσα από τον ιδρώτα και την ποίηση της καθημερινότητας των ανθρώπων της και προγόνων μας. Ένα οδοιπορικό αυτογνωσίας μέσα από πίνακες ζωγραφικής, συλλεκτικά αντικείμενα, σπάνιες φωτογραφίες, κινηματογραφικές προβολές, εκπαιδευτικά προγράμματα και εικαστικά δρώμενα.

Το υλικό παρουσιάστηκε σε διαφορετικές ενότητες και εξελίχτηκε σε πολλά επίπεδα, δίνοντας τη θέση του νοσταλγικά, δυναμικά, ακόμη και καταστροφικά στην πραγματικότητα του σήμερα που με απίστευτη ταχύτητα γίνεται χθες.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΟΥ ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

Το Τελλόγλειο τίμησε τον πρύτανη Γιάννη Αντωνόπουλο

Το βράδυ της 17ης Ιανουαρίου μέσα σε μια ιδιαίτερα συγκινητική ατμόσφαιρα το Τελλόγλειο Ίδρυμα Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τίμησε την προσφορά του πρύτανη Γιάννη Αντωνόπουλου στον πολιτισμό και στην παιδεία.

Στο κατάμεστο αμφιθέατρο του Τελλογλείου ο πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου του Ιδρύματος καθηγητής Δημήτριος Παντερμαλής αναφέρθηκε στην προσφορά του Γιάννη Αντωνόπουλου για την ανάπτυξη του Τελλογλείου, τη στήριξη του για τη διοργάνωση σημαντικών εκθέσεων, αλλά και γενικότερα για την προσπάθεια που κατέβαλε ο πρύτανης για τη διαμόρφωση της ταυτότητας του ιδρύματος ως πολυχώρου πολιτισμού, με έντονη τη φυσιογνωμία και τα στοιχεία της Θεσσαλονίκης σ' αυτό.

Το πορτραίτο του καθηγητή και πρύτανη του Α.Π.Θ. σκιαγράφησε από την πλευρά της η αντιπρύτανης ακα-

Φωτ.: Νάντια Στυλιανίδης

δημαϊκών υποθέσεων και πρόεδρος του Τμήματος Κινηματογράφου Αικατερίνη Δούκα-Καμπιτόγλου. Μέσα από συνεντεύξεις, άρθρα και ομιλίες του τιμώμενου η κ. Καμπιτόγλου αναφέρθηκε στη δράση του Γιάννη Αντωνόπουλου για την παιδεία αλλά κυρίως για τον πολιτισμό.

Ο καλλιτεχνικός διευθυντής του Κρατικού Θεάτρου Βορείου Ελλάδος Νικήτας Τσακίρογλου, μιλώντας στην εκδήλωση, υπογράμμισε τη σχέση που έχει αναπτύξει το Α.Π.Θ. με το Κ.Θ.Β.Ε. χάρη στις προσπάθειες και στις ενέργειες του πρύτανη, θέλοντας να φέρει τόσο τους φοιτητές, όσο και τους εργαζόμενους πιο κοντά στη θεατρική τέχνη. Ο κ. Τσακίρογλου επισήμανε ακόμη πως ο κ. Αντωνόπουλος ήταν από τους πρώτους που έτειναν χείρα συνεργασίας στο πρόσωπο του, κάτι για το οποίο, όπως είπε, είναι εξαιρετικά ευγνώμων.

Τη συζήτηση συντόνισε ο δημοσιογράφος Λάζαρος Θεοδωρακίδης.

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΟΡΓΑΝΩΝΕΙ ΤΟΝ ΙΟΥΝΙΟ Ο ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Διαφάνεια και Αρχιτεκτονική: Όρια και προκλήσεις

Ο Τομέας Αρχιτεκτονικού Σχεδιασμού και Αρχιτεκτονικής Τεχνολογίας του Τμήματος Αρχιτεκτόνων της Πολυτεχνικής Σχολής διοργανώνει στη Θεσσαλονίκη από 1-4 Ιουνίου 2006 συνέδριο με θέμα «Διαφάνεια και Αρχιτεκτονική: Όρια και προκλήσεις», στους χώρους της Πολυτεχνικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Το Β' διεθνές συνέδριο με θέμα «Διαφάνεια και Αρχιτεκτονική: Όρια και προκλήσεις», επαναφέρει το ζήτημα της διαφάνειας στην αρχιτεκτονική σκέψη και πρακτική και επιδιώκει να αποτελέσει ένα πεδίο ανταλλαγής ιδεών και εμπειριών, τεχνικών κατακτήσεων και συνθετικών προσεγγίσεων, διευρύνοντας τον προβληματισμό και τη συνεργασία μεταξύ μελετητών, ερευνητών και επιστημόνων διαφόρων ειδικοτήτων.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ Α.Π.Θ.

ΔΙΑΛΕΞΗ ΤΟΥ ΝΟΜΠΕΛΙΣΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΓΚΕΡΑΡΝΤ ΧΟΥΦΤ

Ο Αϊνστάιν στο χωρόχρονο

Στο πλαίσιο του παγκόσμιου έτους Φυσικής, ο νομπελίστας του 1999 Γκέραρντ Χουφτ, καθηγητής του πανεπιστημίου της Ουτρέχτης, κλήθηκε τον Οκτώβριο από το Τμήμα Φυσικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης για να αναλύσει το «χωρόχρονο, τα σωματίδια και τις δυνάμεις 100 χρόνια μετά τον Αϊνστάιν».

Το έργο του Αϊνστάιν οδήγησε σε επαναστατικές αλλαγές του τρόπου

θεώρησης του κόσμου είτε ο κ. Χουφτ, ενώ μεταξύ άλλων σημείωσε ότι κατά τη δεκαετία του '70 αποδείχθηκε ότι η κβαντική μηχανική και η ειδική σχετικότητα μπορούν να συνδυαστούν. «Ήταν τότε που η κβαντική θεωρία πεδίου έδειξε ότι όλα τα στοιχειώδη σωματίδια πρέπει να θεωρηθούν ενεργειακά κβάντα κάποιων πεδίων».

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΤΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΣΤΕΡΩΝ ΝΕΤΡΟΝΙΩΝ

Ευρωπαϊκό Βραβείο στο Τμήμα Φυσικής

Με το βραβείο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Descartes 2005 για την επιστημονική έρευνα βραβεύεται ο Τομέας Αστροφυσικής, Αστρονομίας και Μηχανικής του Τμήματος Φυσικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στο πλαίσιο της συμμετοχής του στην ευρωπαϊκή ερευνητική ομάδα που ασχολείται με τους αστέρες νετρονίων.

Το βραβείο Descartes απονέμεται σε ερευνητικές ομάδες που έχουν επιτύχει εξέχοντα επιστημονικά και τεχνολογικά αποτελέσματα μέσω ερευνητικών συνεργασιών. Η ομάδα στην οποία μετέχει το Α.Π.Θ., τιμήθηκε για την έντονη ερευνητική της δραστηριότητα σε θέματα αστέρων νετρονίων, με τη βοήθεια των οποίων διερευνώνται ακραίες φυσικές καταστάσεις στο σύμπαν και ελέγχονται βασικοί νόμοι της φυσικής.

Η ομάδα PULSE κατά την βράβευσή της στη Βασιλική Ακαδημία του Λονδίνου στις 2 Δεκεμβρίου 2005.

Το Τμήμα Κινηματογράφου τίμησε το Μιχάλη Κακογιάννη

ΦΩΤ.: ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΟΥΦΛΙΔΗΣ

Στις 24 Νοεμβρίου 2005 αναγορεύτηκε σε επίτιμο διδάκτορα του Τμήματος Κινηματογράφου της Σχολής Καλών Τεχνών ο μεγάλος δημιουργός **Μιχάλης Κακογιάννης**, παρουσία των αρχών του πανεπιστημίου και πλήθους φοιτητών.

Φανερά συγκινημένος για την τιμή που του έγινε, ο Μιχάλης Κακογιάννης επέλεξε να αναφερθεί στη συμβολή των αρχαίων Ελλήνων συγγραφέων και ιδιαίτερα του Ευριπίδη, στο σύγχρονο πολιτισμό, εντός και εκτός Ελλάδας, αναπτύσσοντας το θέμα «Μεταφράζοντας τους κλασικούς». Όπως είπε, η απλότητα του λόγου, η ευκρίνεια στην προσέγγιση των εννοιών, η ανάδειξη του ανθρώπου ως κεντρικού μοντέλου στη δημιουργία και στη ζωή, προσδίδουν στα κείμενα των κλασικών δημιουργών μια μοναδικότητα, που, ακόμη και σήμερα, είναι αξεπέραστη.

Στη συνέχεια ακολούθησε συνοπτική οπτικοακουστική παρουσίαση του έργου του Μιχάλη Κακογιάννη στον κινηματογράφο, στο θέατρο, στην όπερα και στη μετάφραση κλασικών κειμένων και μουσική παρέμβαση με τραγούδια από έργα του.

ΦΩΤ.: ΝΟΝΤΑΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ

Έφυγε πλήρης ημερών...

Τα νεότερα μέλη της πανεπιστημιακής μας κοινότητας δεν είχαν την τύχη να γνωρίσουν προσωπικά τον **Αγαπητό Τσοπανάκη**. Από το πανεπιστήμιό μας αποχώρησε, ως ομότιμος καθηγητής, ήδη το 1973. Και όμως δεν υπάρχει φοιτητής φιλολογίας που να μη γνωρίζει το όνομά του ως μεταφραστή της πολυτιμότητας «Γραμματολογίας» του Albin Lesky. Στους παλαιότερους, πάντως, ήταν εύφημα γνωστός. Όλοι γνώριζαν και τιμούσαν τον διακεκριμένο καθηγητή της αρχαίας ελληνικής φιλολογίας. Όπως γνώριζαν και τιμούσαν το εξαίρετο ήθος του και τις δημοκρατικές του αντιλήψεις. Και, φυσικά, αναγνώριζαν και τιμούσαν τις ποικίλες υπηρεσίες –όλες τους πολύτιμες– που με προθυμία πάντοτε πρόσφερε στο πανεπιστήμιό μας. Όλοι έβλεπαν στο πρόσωπο του Αγαπητού την επαλήθευση της ρήσης «nomen omen».

Ο Αγαπητός Τσοπανάκης υπηρέτησε με τον ίδιο ζήλο δύο σημαντικότερους κλάδους της επιστήμης: την κλασική φιλολογία και τη γλωσσολογία. Και άφησε πίσω

Αγαπητός Γ.
Τσοπανάκης
(1908-2005)

του λαμπρό επιστημονικό έργο και στους δύο αυτούς τομείς. Πέρα από το πλήθος των μικρότερων επιστημονικών του μελετημάτων (τα περισσότερα είναι συγκεντρωμένα στους δύο ογκώδεις τόμους που φέρουν τον τίτλο *Συμβολές στην ιστορία της ελληνικής γλώσσας*, καθώς και στο έργο του *Ο δρόμος προς την δημοτική*) μνημειώδες έργο του είναι η *Νεοελληνική Γραμματική* του και η μεγάλη συμβολή του στη μελέτη προβλημάτων που σχετίζονται με τον ομηρικό δακτυλικό

εξάμετρο στίχου (Homeric Researches: From the prosodic Irregularity to the Construction of the Verse).

Το 1984 ο Αγαπητός Τσοπανάκης εκλέχτηκε μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Αργότερα υπήρξε και πρόεδρός της.

Έφυγε από ανάμεσά μας στις 27 Οκτωβρίου 2005. Λίγους μήνες πριν, είχε συμπληρώσει τα ενενηνταεφτά χρόνια της ζωής του. Η κηδεία του έγινε στο χωριό του, την αγαπημένη του Σάλακο της Ρόδου.

Αιωνία η μνήμη του!

Αναγορεύσεις επίτιμων διδασκόντων

ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Επίτιμος διδάκτορας του Τμήματος Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου αναγορεύτηκε ο κορυφαίος νεοελληνιστής και φιλέλληνας του γαλλόφωνου χώρου **Γκύ Σονιέ**, στις 19 Οκτωβρίου 2005, στην παλαιά Αίθουσα Τελετών του κτιρίου της Φιλοσοφικής Σχολής, παρουσία αρχών του πανεπιστημίου και του τμήματος Φιλολογίας, καθώς και πλήθους φοιτητών.

Αμέσως μετά την αναγόρευση του, στην αντιφώνηση του ο τιμώμενος μίλησε στα ελληνικά με θέμα «Παρατηρήσεις για το τραγούδι “Του νεκρού αδελφού”», προχωρώντας σε εντελώς πρωτότυπες και οξυδερκείς προτάσεις. Στις περγαμινές τού κ. Σονιέ συγκαταλέγονται μεταφράσεις νεοελληνικής ποίησης, πεζογραφίας και τεχνοκριτικής. Βαθύς γνώστης και μελετητής του δημοτικού τραγουδιού, διετέλεσε την περίοδο 1983-2003 διευθυντής του περίφημου Νεοελληνικού Ινστιτούτου της Σορβόνης.

ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ

Το Τμήμα Βιολογίας της Σχολής Θετικών Επιστημών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης αναγόρευσε το Νοέμβριο τον **Daniel Pauly**, καθηγητή του University of British Columbia, σε επίτιμο διδάκτορα του τμήματος.

Ο κ. Pauly θεωρείται ο κορυφαίος επιστήμονας στην αλιευτική βιολογία, με πολλές διακρίσεις. Το 2003 κατατάχθηκε στους 50 κορυφαίους επιστήμονες του κόσμου ανεξάρτητα από ειδικότητα. Με τη συγγραφική του δραστηριότητα (περισσότερες από 500 δημοσιεύσεις και 8 βιβλία) και την αντίστοιχη ερευνητική του έδειξε για πρώτη φορά τις δραματικές επιπτώσεις της αλιείας στα παγκόσμια θαλάσσια οικοσυστήματα και στους αλιευτικούς πόρους.

Μετά την αναγόρευση του ο κ. Pauly έδωσε ομιλία με θέμα «Global trends in marine fisheries».

ΤΜΗΜΑ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ

Τον τίτλο του επίτιμου διδάκτορα απένειμε η Οδοντιατρική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης στον καθηγητή ορθοδοντικής του πανεπιστημίου Illinois των Η.Π.Α. **Thomas M. Graber**, γνωστό για την παραγωγική και ποιοτική συγγραφική του δραστηριότητα, την ενθάρρυνση, υποστήριξη και ανάδειξη της επιστημονικής εργασίας επιστημόνων από όλο τον κόσμο, τη συμβολή του στην προβολή και πρόοδο της Ορθοδοντικής στην χώρα μας, και τη συνεργασία του με μέλη του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού του Εργαστηρίου.

Ο τιμώμενος μετά την αναγόρευσή του, που πραγματοποιήθηκε τον περασμένο Δεκέμβριο, έδωσε διάλεξη σχετικά με τις νεότερες επιστημονικές ανακαλύψεις στην κρανιοπροσωπική έρευνα, εντυπωσιάζοντας το πολυπληθές ακροατήριό του. Την τελετή παρακολούθησαν οι καθηγητές της Οδοντιατρικής Σχολής, πολλά μέλη Δ.Ε.Π. άλλων τμημάτων, προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές.

ΤΜΗΜΑ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ

Επίτιμος διδάκτορας της Οδοντιατρικής Σχολής αναγορεύτηκε τον Οκτώβριο ο καθηγητής της Οδοντιατρικής Σχολής του πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης της Δανίας **Bengt Owall**. Η ανάπτυξη της οδοντιατρικής προσθετικής, ιδιαίτερα με την εισαγωγή και καθιέρωση των επιεμφυτευματικών αποκαταστάσεων τα τελευταία χρόνια, υπήρξε ραγδαία και ο καθηγητής Bengt Owall ήταν από τους πρωτοπόρους στην προώθηση και εφαρμογή των επιτευγμάτων της.

Η αναγόρευση έγινε παρουσία των πανεπιστημιακών αρχών, μελών του τμήματος και πλήθους φοιτητών.

Είμαστε εις το «εμείς» κι' όχι εις το «εγώ»	1
Μόνο το 70% των φοιτητών τελειώνει τις σπουδές του	2
Βαλκανικό δίκτυο πανεπιστημίων για ανταλλαγές φοιτητών και προγραμμάτων	4
Πανεπιστημιακή έρευνα και αξιολόγηση	6
Μεταπτυχιακές σπουδές παγκόσμιας εμβέλειας	8
ΤΟ ΘΕΜΑ: ΝΟΜΟΣ - ΠΛΑΙΣΙΟ	9-53
Μια ιστορία χωρίς ορατό τέλος και ένα τέλος με πλούσια ιστορία	10
Επιτακτική η μεταρρύθμιση στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση	23
Σημαντικές αλλαγές που αλλάζουν το σκηνικό	30
Η πανεπιστημιακή κοινότητα καταθέτει τις προτάσεις της	34
Γνώση και κοινωνικές αξίες τα «όπλα» του πανεπιστημίου	36
Πενταετείς σπουδές με διπλώματα προχωρημένων σπουδών	42
Νόμοι θερινής νυκτός	43
Νέος νόμος - πλαίσιο σε αναπτυξιακή κατεύθυνση	44
«Το ποτάμι δεν γυρίζει πίσω!».....	45
Αναβάθμιση του ρόλου του Ε.Ε.Δι.Π.	46
Πολιτικό θάρρος για ένα νέο νόμο - πλαίσιο	47
Τα πανεπιστήμια χρειάζονται ευρωπαϊκή προοπτική	48
Συντονισμένη πάλη ενάντια στα κυβερνητικά μέτρα	49
Στόχος η δημιουργία ενός αποστειρωμένου πανεπιστημίου	50
Μονόδρομος η πάλη ενάντια σε κάθε αντιδραστική αλλαγή	51
Δασοτεχνικό Μουσείο Τοπογραφικών Οργάνων και Χαρτών	52
Ειδήσεις από το Α.Π.Θ.	54
Αναγορεύσεις επίτιμων διδασκόντων	60

Περιοδική έκδοση του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

- Το περιοδικό διευθύνεται από συντακτική επιτροπή

Πρόεδρος: **Αικατερίνη Δούκα-Καμπίτογλου**, αντιπρύτανης, καθηγήτρια του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας & Φιλολογίας

Μέλη: **Άννα Αναστασιάδη-Συμεωνίδη**, καθηγήτρια του Τμήματος Φιλολογίας

Δημήτρης Αραβαντινός, αναπλ. καθηγητής του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Δέσποινα Βώκου, καθηγήτρια του Τμήματος Βιολογίας

Ηλίας Ελευθεροχωρινός, καθηγητής του Τμήματος Γεωπονίας

Παναγιώτα Κραββαρίτου, καθηγήτρια του Τμήματος Νομικής

Στέλλα Λάββα, επίκ. καθηγήτρια του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών

Αναστάσιος Μάνθος, καθηγητής του Τμήματος Ιατρικής

Άννα Παναγιωταρέα, αναπλ. καθηγήτρια του Τμήματος Δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε.

Ευαγγελία Τρέσσου-Φατούρου, αναπλ. καθηγήτρια του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης

Νικόλαος Τσινίκας, καθηγητής του Τμήματος Αρχιτεκτόνων

Συντονιστής: **Νικόλαος Τσακίρης**, Ε.Ε.Δι.Π. ΙΙ του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Ρεπορτάζ: **Αικατερίνη Παλιγιάννη**, φοιτήτρια Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών

Κατερίνα Ωραιοπούλου-Μακρίδου, φοιτήτρια του Τμήματος Δημοσιογραφίας και Μ.Μ.Ε.

Φωτογραφική επιμέλεια: **Αθανάσιος Κλέωντας**, φοιτητής του Τμήματος Ιατρικής

Ηλεκτρ. σελιδοποίηση-φύλμ: **θέμα**, Κων/νος Κωτούλας & Σία Ε.Ε., Κερασούντος 46, τηλ. 2310/421405

Εκτύπωση: Βασίλης Μπούρης, Τραπεζούντος 67, τηλ. 2310/414980

Διεύθυνση επικοινωνίας: Γραφείο Τύπου Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Κτίριο Κ. Καραθεοδωρή (πρ. Διοίκησης)
Πανεπιστημιούπολη Α.Π.Θ., 54124 Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310/996778, φαξ: 2310/996730

- Κείμενα για δημοσίευση γίνονται δεκτά, εφόσον είναι ενυπόγραφα και εγκρίνονται από τη συντακτική επιτροπή. Τα κείμενα δεν επιστρέφονται.
- Επιτρέπεται κάθε αναδημοσίευση, με υποχρέωση αναφοράς του περιοδικού ως πηγής.

